İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ALTERNATİF BİR ÜRETİM BİÇİMİ OLARAK KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMA SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serap KETBOĞA

Kentsel Tasarım Anabilim Dalı

Kentsel Tasarım Programı

OCAK 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ALTERNATİF BİR ÜRETİM BİÇİMİ OLARAK KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMA SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Serap KETBOĞA
519101017

Kentsel Tasarım Anabilim Dalı

Kentsel Tasarım Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hatice AYATAÇ

OCAK 2015

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 519101017 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Serap KETBOĞA**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı **"ALTERNATİF BİR ÜRETİM BİÇİMİ OLARAK KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMA SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ"** başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Hatice AYATAÇ** .....
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Doç. Dr. Çağatay SEÇKİN** .....
İstanbul Teknik Üniversitesi

Dr. Oktan NALBANTOĞLU .....
Bilkent Üniversitesi

Teslim Tarihi : **13 Aralık 2014**
Savunma Tarihi : **20 Ocak 2015**

Babama,

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmamda öncelikle bana yön gösteren ve desteğini hiç bir zaman esirgemeyen değerli Danışman Hocam Doç. Dr. Hatice AYATAÇ'a, sonrasında yarışma heyecanını içime düşüren çok değerli hocam ve jüri üyesi Dr. Oktan NALBANTOĞLU'na ve yorumlarıyla beni geliştiren değerli jüri üyesi Doç. Dr. Çağatay SEÇKİN'e katkılarından dolayı teşekkür ederim.
Tez çalışması süresince benden desteğini ve yardımlarını esirgemeyen başta Gamze Çevik olmak üzere tüm On Tasarım Ailesine teşekkür ederim.
Ayrıca tüm hayatım boyunca her konuda desteklerini eksik etmeyen canım annem Naciye Ketboğa ve canım babam Coşkun Ketboğa'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ocak 2015

Serap Ketboğa
(Şehir Plancısı)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **ix**
İÇİNDEKİLER ..... **xi**
KISALTMALAR ..... **xiii**
ÇİZELGE LİSTESİ ..... **xv**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xv**
ÖZET ..... **xix**
SUMMARY ..... **xxi**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Tezin Amacı 2
1.2 Tezin Kapsamı 2
1.3 Literatür Araştırması ve Tezin Yöntemi 3
2. KAVRAMSAL AÇIKLAMA **5**
2.1 Kentsel Tasarım ve Yarışma Kavramları 5
2.2 Kentsel Tasarım Yarışmaları 9
2.3 Kentsel Tasarım Proje Yarışmalarının Türleri 10
2.3.1 Formatına göre yarışma türleri 12
2.3.2 Aşamalarına göre yarışma türleri 12
2.3.3 Katılım biçimine göre yarışma türleri 12
2.4 Bölüm Sonucu 12
3. KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMALARININ DÜNYA VE TÜRKİYE DEĞERLENDİRMESİ **13**
3.1 Dünya'da Kentsel Tasarım Proje Yarışmalarının Değerlendirilmesi 13
3.1.1 Dünya'da kentsel tasarım proje yarışmalarının tarihsel süreci ve kentsel tasarım 13
3.1.2 Dünya'da kentsel tasarım proje yarışma örnekleri 15
3.2 Türkiye'de Kentsel Tasarım Proje Yarışmalarının Değerlendirilmesi 24
3.2.1 Türkiye'de kentsel tasarım proje yarışmalarının tarihsel süreci ve kentsel tasarım 24
3.2.2 1980-2014 Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım yarışma projeleri 28
3.2.2.1 1980-2014 Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım yarışma projelerinin yıllara göre dağılımı 34
3.2.1.2 1980-2014 Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım yarışma projelerinin mekansal dağılımı 35
3.2.3 Türkiye'de kentsel tasarım proje yarışması örnekleri 37
3.2.3.1 Eskişehir Fuarı ve Dinlence, Eğlence, Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması 37
3.2.3.2 İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 42
3.2.3.3 Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması 45
3.2.3.4 Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması 49

3.2.3.5 Antalya Tarihsel Karaalioğlu Parkı Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Koruma Proje Yarışması 52
3.2.3.6 Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması 55
3.2.3.7 Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması 52
3.2.4 Yarışma süreçleri 61
3.2.4.1 Jürinin oluşturulması 61
3.2.4.2 Şartname 63
3.2.4.3 Projenin hazırlanması 65
3.2.4.4 Jüri değerlendirmesi ve kolokyum 66
3.2.4.5 Uygulama 68
3.3 Bölüm Sonucu 69
4. KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMA SÜRECİNİN TÜRKİYE DEĞERLENDİRMESİ 70
4.1 Araştırmanın Amacı 70
4.2 Anketin Yöntemi 70
4.3 Değerlendirme 72
4.3.1 Katılımcı kimliği 72
4.3.2 Yarışma ön aşaması 76
4.3.3 Analiz-tasarım 83
4.3.4 Uygulama 86
4.4 Bölüm Sonucu 89
5. SONUÇ 89
KAYNAKLAR 95
EKLER 99
ÖZGEÇMİŞ 133
ÖZGEÇMİŞ EKİ 135

KISALTMALAR

UIA **:** Uluslararası Mimarlar Birliği
TMMOB **:** Türkiye Mimarlar Mühendisler Odası Birliği
STK **:** Sivil Toplum Kuruluşu

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1: Kriterlere göre tasarım yarışma türleri 11
Çizelge 2: 1980-2000 Yılları arasında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları 30
Çizelge 3: 2000-2010 Yılları arasında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları 31
Çizelge 4: 2000-2010 Yılları arasında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları 31
Çizelge 5: 2010-2014 Yılları arasında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları 33
Çizelge 6: 1980-2014 Yılları arasında Türkiye'de açılan yarışmaların yıllara göre dağılımı 34
Çizelge 7: 1980-2014 Yılları arasında Türkiye'de açılan yarışmaların onar yıllık dönemlere göre dağılımı 35
Çizelge 8: 1980-2014 Yılları arasında Türkiye'de açılan yarışmaların mekansal dağılımı 35
Çizelge 9: Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması, proje künyesi 37
Çizelge 10: İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması künyesi 41
Çizelge 11: Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması künyesi ... 44
Çizelge 12: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışma künyesi 48
Çizelge 13: Antalya Tarihsel Karaalioğlu Parkı Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Koruma Proje Yarışması künyesi 51
Çizelge 14: Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması künyesi 54
Çizelge 15: Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması künyesi 57
Çizelge 16: Yarışmacıların meslek disiplinlerinin dağılımı 73
Çizelge 17: Yarışmacıların ekip sahipliği 74
Çizelge 18: Ekiplerin meslek dağılımı 74
Çizelge 19: Ekiplerin içindeki disiplin eksikliği 75
Çizelge 20: Ekiplerin kullandığı bilgisayar programı dağılımı 75
Çizelge 21: Katılınan yarışma adedi 76
Çizelge 22: Elde edilen ödül sahipliği 76
Çizelge 23: Proje yarışmalarına katılmayı belirleyen etmenlerin önem sırası 77
Çizelge 24: Yarışma şartnamelerinin yetersizliği 78
Çizelge 25: Şartnameye bağlı olarak yarışmadan çekilme 79
Çizelge 26: Dokümanlara erişilebilirlik 79
Çizelge 27: Bireysel bilgi/belge arşiv kullanımı 80
Çizelge 28: Jüri üyeleri mesleki dağılımı 81
Çizelge 29: Jüri üyelerine bağlı olarak yarışmadan çekilme 81
Çizelge 30: Yer görme önemi 82

Çizelge 31: Yer görme 82
Çizelge 32: Soru-Cevap süresinin yeterliliği 83
Çizelge 33: Yarışmacıların soru-cevap önerileri 83
Çizelge 34: Yer görme önemi 84
Çizelge 35: Çalışma yöntemi 84
Çizelge 36: Analiz-tasarım-sunum süreç değerlendirmesi 85
Çizelge 37: Kazanımlar 85
Çizelge 38: Yarışma projelerinin uygulanmasının önemi 86
Çizelge 39: Uygulanan yarışma projelerinin tespiti 87

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1: Eskişehir fuarı ve dinlence eğlence kültür alanları kentsel tasarım yarışması şartnamesi kapağı (sol) ve konumu (sağ)..... 10
Şekil 2: 1990, Europan 2: an urban dream, holanda, ödüllü proje 16
Şekil 3: 1992, Europan 3: smooth transition, italya, ödüllü proje 17
Şekil 4: 1994, Europan 4: habitable bastion, finlandiya, ödüllü proje 17
Şekil 5: 1997, Europan 5: ödüllü proje..... 18
Şekil 6: 2000, Europan 6: ınter crossed values, ispanya, ödüllü proje 18
Şekil 7: 2003, Europan 7: suburban challenge 19
Şekil 8: 2004, Europan 8: urban sponge, italy..... 19
Şekil 9: 2006, Europan 9:anamorphosis of the landscape, belçika..... 20
Şekil 10: 2008, Europan 10: drift, isveç, ödüllü proje..... 20
Şekil 11: 2010, Europan 11: greenish village, isveç..... 21
Şekil 12: Europan12 kapsamında yarışmaya açılan kentler 21
Şekil 13: 2012, Europan 12: geleceğin mirası, avusturya, perspektif 22
Şekil 14: 2012, Europan 12: geleceğin mirası, avusturya, plan..... 23
Şekil 15: 2012, Europan 12: geleceğin mirası, avusturya, perspektifler 23
Şekil 16: 1980-2014 Yılları arasında türkiye'de açılan yarışmaların mekansal dağılımı haritası 36
Şekil 17: Eskişehir Fuarı Ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması proje alanı..... 38
Şekil 18: 1980, Eskişehir Fuarı Ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması 1.'lik ödülü alan proje 39
Şekil 19: 1980, Eskişehir Fuarı Ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması 2.'lik ödülü alan proje 39
Şekil 20: 1980, Eskişehir Fuarı Ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması 3.'lük ödülü alan proje 40
Şekil 21: 1988, İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması, 1.'lik ödülü vaziyet planı 42
Şekil 22: 1988, İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması, 1.'lik ödülü perspektifi..... 43
Şekil 23: 1988, İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması, 1. mansiyon perspektifi..... 43
Şekil 24: 1990, Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması, 1.'lik ödülü, 1/2000 gelişim planı..... 46
Şekil 25: 1990, Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması, 2.'lik ödülü, 1/2000 gelişim planı..... 47
Şekil 26: 1990, Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması, 2.'lik ödülü, 1/500 kentsel tasarım projesi..... 47
Şekil 27: 1997, Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması, 1.'lik ödülü alan proje maketi 49

Şekil 28: 1997, Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması, 2.'lik ödülü alan proje maketi 50
Şekil 29: 1997, Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması, 3.'lik ödülü alan proje maketi 50
Şekil 30: 2002, Antalya Tarihsel Karaalioğlu Parkı Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Koruma Proje Yarışması, 1.'lik ödülü alan proje..... 52
Şekil 31: 2002, Antalya Tarihsel Karaalioğlu Parkı Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Koruma Proje Yarışması, 2.'lik ödülü alan proje..... 53
Şekil 32: 2002, Antalya Tarihsel Karaalioğlu Parkı Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Koruma Proje Yarışması, 3.'lük ödülü alan proje..... 53
Şekil 33: 2006, Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, 1.'lik ödülü alan proje 55
Şekil 34: 2006, Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, 1.'lik ödülü alan proje..... 55
Şekil 35: 2006, Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, 2.'lik ödülü alan proje..... 56
Şekil 36: 2006, Bursa Osmangazi belediyesi kızyakup kent parkı kentsel tasarım ve mimari proje yarışması, 3.'lik ödülü alan proje 56
Şekil 37: Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması 1.lik ödülü alan proje vaziyet planı ve perspektifi..... 59
Şekil 38: Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması, 2.lik ödülü alan proje vaziyet planı ve perspektifi..... 59
Şekil 39: Mevcut yarışma süreci..... 90
Şekil 40: Anket kapsamında yarışma süreci 90

ALTERNATİF BİR ÜRETİM BİÇİMİ OLARAK KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMA SÜREÇLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

ÖZET

Yarışma projeleri, daha kaliteli mekanlar ortaya çıkarmak için fikirlerin geliştirildiği, fiziksel ve sosyal sorunların bir arada, kullanıcı konfor ve ihtiyaçları gözetilerek çözüldüğü özgün tasarımların oluşturulması için iyi bir egzersiz ve uygulama ortamı sağlamaktadır.

Mimarlık ve kentsel tasarım yarışmaları, proje elde etme yöntemleri arasında farklı seçenekler üretmeye olanak sağlaması, meslektaşlar arasında fırsat eşitliği yaratması, kamuoyuna açık olması gibi nedenlerle kent kültürüne katkısı büyüktür. Son yıllarda önemi giderek artan kentsel tasarım proje yarışmalarının yaratmış olduğu ortam ulusal ve uluslarası düzeyde ülkedeki mimarlık ve kentsel tasarım olgusunun gelişmesinde katkı sağlamakta; mimarlık, şehir planlama ve peyzaj mimarlığı gibi meslek disiplinlerinin ortak bir paydası olarak yeni bir düzlem haline gelmektedir.

Türkiye'deki mimarlık yarışmalarında 'kentsel tasarım' ifadesi, yarışma adında ilk defa; 1980 yılında 'Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması'nda kullanılmıştır. Türkiye'de 1980 önemli bir eşiği tariflemektedir ve 1980 sonrası dönem kentsel tasarım yarışmalarının ortaya çıktığı, geliştiği ve olgunlaştığı bir dönemdir. Bu tez kapsamında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları da 1980'den sonra 10'ar yıllık dönemlere ayrılarak incelenmiş ve nasıl bir gelişme gösterdiği ortaya koyulmuştur.

Bugün kentsel tasarım proje yarışmaları mimarlık, şehir planlama ve peyzaj mimarlığı gibi disiplinlerin arakesitinde yer alan alternatif bir üretim şekli olarak karşımıza çıkmakta ve bu düzlemde önemi gün geçtikçe artmaktadır.

Bu çalışma kapsamında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışma süreçleri incelenmiş, mevcutta var olan yarışma süreçleri adım adım ortaya koyularak nasıl bir yapıya sahip olduğu açıklanmış; buradan hareketle bu mevcut süreçler yarışmacıların perspektifinden, profesyonellerin deneyimleri ile ilişkilendirilerek ele alınmış ve bu bağlamda bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirme kentsel tasarım yarışmalarına katılmış ve en az bir adet ödül almış 50 profesyonellerle yapılmıştır. Yapılan anket çalışması kapsamında profesyonellerin yarışma sürecine ilişkin görüşleri alınmış ve bu doğrultuda sürecin işleyen ve işlemeyen yönleri ortaya koyulmuştur. Buradan hareketle nasıl bir yarışma süreci olması gerektiğini ortaya koyan ideal bir yarışma süreci önerisi yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yarışma, Kentsel Tasarım Proje Yarışması, Kentsel Tasarım, Alternatif Üretim Biçimi ve Yarışma Süreci'dir.

THE EVALUATION OF URBAN DESIGN PROJECT COMPETITION PROCESS AS AN ALTERNATIVE PRODUCTION CONFORMATION

SUMMARY

The purpose of urban and architectural design competitions are to provide wider selection designs and finding the best design for cities and towns. Another purpose of these competitions is to encourage the professionals about urban design in national and international platforms(TDK, Urbanscience Dictionary, 1980).

Design competition is a sort of medium in which different kind of ideas fight against each other and one of them which are responding to the expectations best is chosen. Competitions have a significant contribution to the professional practice and theory fields.

Competition is the creative and constructive process for the designers. Design competitions have different opportunities for their participants such as the clients, competitors and public. They can provide a better job opportunity and chance to jump to the different career level for the competitors.

Design competition process is a creation of new approaches, styles and solutions as a challenge for new talents, and also it is a medium of transformation of the relationship between boss and designer into a public event.

There is not a single definition for urban design rather there are some approaches to the field mostly pointing to its interdisciplinary features. This fact makes urban design field vulnerable and open to critiques but at the same time enables contributions from diverse disciplines. It reveals the importance of competitions which forms a platform for new ideas and perspectives.

Therefore competition is a platform where different discursive formations, with their objects, enunciative modalities, concepts and strategies, are exercised and practiced by human subject.

Competition projects provide good exercise and a practice stage, which facilitate design ideas for, create places that are more qualified. In addition, this helps come up with solutions for social and physical problems with comfort and needs.

As alternative production conformation Architectural and Urban Design project competitions contribute to the urban culture with enabling the different ways of producing a project, creating equal opportunities between professionals and being open for any professional. The competition platforms contribute the concept of urban design on National and International levels. Also urban design becomes a common field for architects, urban planners and landscape architects in the last decades.

The birth of the consept of urban design was created in the 1950s in America. In 1970s the concept of urban design came to Turkey and was simultaneously put into practice. Although the concept was used right away by profesionals in the fields of

deisgn, the concept was not being taught academicly. In the fisrt half of the 1980s the concept of urban design began to be utilizesed in the academic fields of departments such as architecture and sociology. During the same time period, urban deign began to utilized in the form of competition.

In 1980, for the first time 'urban design' was used as a name of a competition by 'Eskişehir Fair and Recreation Fun Culture Places Urban Design Project Competition' in Turkey.

1980 was a certain break point in Turkey about urban design project competitions and after 1980, there is a period which urban design project competitions appears buildups and ripens in Turkey. Within the scope of this thesis urban design project competitions are put forward analyzing them by ten years periods in Turkey between 1980 and 2014.

Today, Urban design Project competitions as an alternative production conformation are existing as intersection between urban planning, architecture and landscape architecture and it keeps increase the importance at this platform day by day.

In this thesis there are several goals that are pursued. The first of which is to evaluate the process of urban design competitions in natıonal and international realms. Another aim is to focus on the national level and evaluate the process of these competitions in Turkey with the use of actual experiences of profesionals working here in this country.

This thesis will also analyse the use of these competitions as an alternative production method by looking into the roles that the competitions play in actual practice. The fınal aim of this thesis in conclusion to the gathered material and analysis is to take all the findings and offer a propasal in improving the current use of these competitions.

The fisrt chapter of this thesis present the aims, scope, method and literature of the thesis.

The second chapter of the thesis expresses the history of urban design and defines the urban design concept. It also emphasizes on the types of urban design competition by formats, phasing, geography and eligibility.

In the third chapter, examples of urban design competitions are analysed on an international level and a national level here in Turkey. The focus is then directed to urban design competitions within Turkey from 1980 to 2014. Each decade is analysed with focus on the theme and scope and how these may have changed from decade to decade.

In an attempt to get the perspectives from professionals in the field of urban design who have participated in urban design competitions, a survey was condected for the content of this thesis. In this next chapter that surveys significance is explained and its results are analysed and evaluated.

In this Thesis, urban design project competition process in Turkey is researched and explained the existing competition process step by step and is exhibited the frame of the process. From this point of view the existing competition process evaluate with relating the professionals' perspectives and experiences. At this evaluation is made by a survey that applied with 50 professionals who acceded urban design project competitions and awarded at least at one project competition.

Within the scope of this survey study is put forward active and inactive points of the process with relating the professinals' experinces and from this point of view at this thesis brings forward a proposal an ideal process for competition process.

In the final chapter of the thesis all the accumulated information and the metarial is evaluated, analysed and then concluded with suggestions for an ideal urban design competition process.

Key Words: Competition, urban design projects competition, urban design, alternative production conformation and competition process.

1. GİRİŞ

Kentlerin ve kasabaların düzen tasarlarının hazırlanmasında en iyi öneriyi elde edebilmek ve kent bilimin gelişmesini, bu alandaki uzmanların yetişmesini özendirmek amacıyla, yetkili kamu kuruluşlarınca açılan ulusal ya da uluslararası nitelikteki müsabakaya yarışma denir (TDK, Kentbilim Terimleri Sözlüğü, 1980). Mimarlık ve kentsel tasarım yarışmaları, proje elde etme yöntemleri arasında farklı seçenekler üretmeye olanak sağlaması, meslektaşlar arasında fırsat eşitliği yaratması, kamuoyuna açık olması gibi nedenlerle kent kültürüne katkısı büyüktür. Son yıllarda önemi giderek artan kentsel tasarım proje yarışmalarının yaratmış olduğu ortam ulusal ve uluslarası düzeyde ülkedeki mimarlık ve kentsel tasarım olgusunun gelişmesinde katkı sağlamakta; mimarlık, şehir planlama ve peyzaj mimarlığı gibi meslek disiplinlerinin ortak bir paydası olan bir düzlem haline gelmektedir.

İlk kez 1950'li yıllarda Amerika'da kentte yeni bir yaklaşım olarak başlamış olan 'Kentsel Tasarım' kavramı, Türkiye'de kavramsal ve eylemsel olarak 1970'li yıllardan itibaren ele alınmaya başlanan bir kavram olmuştur. 1980'lerin ilk yarısında kentsel tasarım kavramı akademik çevrelerde yayılmış ve farklı düzlemlerde tartışılmıştır. Her ne kadar akademik ortamlarda kentsel tasarım kavramı kullanılmaya başlansa da, 1980'lere kadar yarışma düzleminde kentsel tasarım kavramı daha önce hiç kullanılmamıştır.

Türkiye'deki mimarlık yarışmalarında 'kentsel tasarım' ifadesi, yarışma adında ilk defa; 1980 yılında 'Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması'nda kullanılmıştır.

Bugün kentsel tasarım proje yarışmaları mimarlık, şehir planlama ve peyzaj mimarlığı gibi disiplinlerin arakesitinde yer alan alternatif bir üretim şekli olarak karşımıza çıkmakta ve bu düzlemde önemi gün geçtikçe artmaktadır.

Yarışma projeleri, daha kaliteli mekanlar ortaya çıkarmak için fikirlerin geliştirildiği, fiziksel ve sosyal sorunların bir arada, kullanıcı konfor ve ihtiyaçları gözetilerek

çözüldüğü özgün tasarımların oluşturulması için iyi bir egzersiz ve uygulama ortamı sağlamaktadır.

1.1 Tezin Amacı

Bu tez çalışmasının amacı; kentsel tasarım proje yarışma süreçlerini uluslararası ve ulusal düzeyde karşılaştırmak, ülkemizdeki kentsel tasarım proje yarışma sürecini uygulama düzeyinde katılımcıların deneyimleri ile ilişkilendirerek irdelemek, alternatif bir üretim biçimi olan kentsel tasarım proje yarışmalarının uygulama sürecindeki yerini ve rolünü araştırmak ve bu bağlamda ideal bir kentsel tasarım proje yarışması sürecini önermektir.

1.2 Tezin Kapsamı

Alternatif bir üretim biçimi olarak kentsel tasarım proje yarışma sürecinin değerlendirilmesi konusunda geliştirilen tezin birinci bölümde araştırmanın amacı, kapsamı ve yöntemi açıklanmıştır.

İkinci bölümde kentsel tasarım kavramı tanımlanarak, kavramın ortaya çıkışı ve gelişimi ortaya koyulmuştur. Bir diğer önemli kavarm olan yarışma kavramından bahsedilerek kentsel tasarım yarışmaları üzerine kavramsal bir açıklama getirilmiş ardından tarihsel süreçde nasıl geliştiği üzerine bir değerlendirme yapılmış ve kentsel tasarım proje yarışmaları tipleri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise kentsel tasarım proje yarışmaları ilk olarak Dünya daha sonra da Türkiye kapsamında ele alınarak ortaya konulmuştur. Türkiye özelinde 1980 - 2014 yılları arasında gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları onar yıllık dönemler halinde ele alınıp konuları, kapsamları üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde tez kapsamında yapılan anket çalışmasının değerlendirilmesi yapılmıştır. Öncelikle yapılan anket çalışmasının amacı ve kapsamı üzerinden açlıklama yapılmış, bunun ardından yapılan anket sonuçları kuramsal altyapı ve konu ile ilişkilendirilerek irdelenmiştir.

Tezin beşinci ve son bölümü olan sonuç bölümünde konu genel perspektifte değerlendirilmiş ve konu ile ilgili bir değerlendirme yapılmıştır.

1.3 Literatür Araştırması ve Tezin Yöntemi

Literatür araştırmaları sonucunda konu ile ilgili kavramsal çerçeve oluşturulduktan sonra Dünyada ve Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmalarının incelemesi yapılmış ve bu doğrultusunda tarihsel süreçdeki gelişimleri ortaya konulmuş; ulusal ve uluslararası veri tabanlarından elde edilen istatistiksel ve mekansal veriler yorumlanmıştır.

Kentsel tasarım proje yarışmaları konusunda ülkemizde son dönemde bilimsel olarak temel kaynak niteliği taşıyan önemli çalışmaların başında; Devrim Çimen (2010) 'Urban Design Competitions as Discursive Practise in Turkey(Söylemsel Pratik Olarak Kentsel Tasarım Yarışmaları) :1980-2009' başlıklı doktora tezi ve Emre Kabal (2008) 'The Role of Design Brief in Urban Design Competitions(Tasarım Şartnamelerinin Kentsel Tasarım Yarışmalarındaki Rolü) adlı yüksek lisans tezi gelmektedir. Bu akademik çalışmalar özellikle ülkemizdeki yarışma süreçlerinin ve şartnamenin değerlendirilmesinde verilerin karşılaştırılması anlamında bu tez çalışması kapsamında öncelikli olarak yararlanılan kaynaklar arasındadırlar.

Çalışmada söz konusu amaç doğrultusunda niteliksel ve niceliksel verilere dayalı olarak belgesel ve deneysel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. İlk aşamada belgesel yöntem çerçevesinde konu hakkında kütüphane, arşiv ve internet verileri, yazı veya resim olarak derlenmiştir. Deneysel araştırmada ise gözlem, mülakat ve anket gibi ölçme araçları yardımıyla objektif olarak toplanan veriler analiz edilip, araştırmanın amacı kapsamında değerlendirilmiştir. Tezin dördüncü bölümünde, çalışma kapsamında ülkemizde kentsel tasarım yarışmalarına farklı dönemlerde katılan 50 profesyonel ile yapılan anketlerden elde edilen niceliksel veriler tezin kuramsal verileriyle ilişkilendirilerek değerlendirilmiştir.

2. KAVRAMSAL AÇIKLAMA

2.1 Kentsel Tasarım ve Yarışma Kavramları

Kentsel tasarım kavramı; mimarlık, şehir planlama ve peyzaj mimarlığı gibi meslek disiplinlerinin ortak bir paydası olarak; hangi meslek dalının konularının içine girdiği tartışılan ve henüz netleşememiş bir kavramdır.

Toplum için sorunlara çözüm üreten, fonksiyonel ve estetik mekanlar ve kamusal alanlar yaratmayı hedefleyen kentsel tasarım, Ruşen Keleş'in Kentbilim Terimleri Sözlüğü'nde (1998) 'Bölge, çevre tasarıyla ve ulusal kalkınma tasarıyla uyumlu olarak, kentin, yalnızca toprak kullanılışı bakımından değil, aynı zamanda, ekonomik toplumsal ve nüfus bilimsel yönden tasara bağlanması; bunu iş edinen bilim dalı ve uygulama alanı' olarak tanımlanmıştır.

Kentsel tasarım kavramının, üzerinde uzlaşılmış, yaygın kabul gören bir tanımı bulunmamakla birlikte, çok boyutlu bir kavram olması nedeniyle, bu kavram üzerine birbirinden farklı tanımlamalar yapılmıştır;

Lynch (1979) tanımlamalarında 'kentsel tasarım' kavramına denk düşecek biçimde, 'şehir tasarımı' ifadesini kullanmaktadır. Lynch'e (1979) göre, şehir tasarımı (city design), genişletilmiş uzay ve geçici çevrenin yönetimi ve form çözümlerinin üretimindeki hünerlerdir. Bir başka deyişle, kentsel mekânların kullanıcılar üzerindeki gündelik yaşama dair etkilerinin özel olarak irdelenmesi ve kullanıcıların günlük deneyimleri ve kişisel gelişimlerini iyileştirme arayışıdır. Bu anlamıyla fiziksel şehir planlamasına yakın dursa da, şehir tasarımı, çevresel ve kullanıcılara dair kaygılara daha fazla odaklanmış, insani amaçlara daha fazla ilgi gösterir durumdadır. Şehir tasarımı, fiziksel çevre ile bağlantısını insanlar üzerinden kurmaktadır; birincil olarak, sosyal aktörler olan insanlar ve duygusal bağlantılarını idrak ederek, dört boyutlu fiziksel çevre ile ilgilenmektedir.

‘Kentsel tasarım, belli bir binanın ya da bir parçanın ayrıntılı olarak tasarımından önce, insan yapısı çevrenin genel düzeyde, büyük parçalarının tasarlanması sanatıdır’ (Bartholomew, 1980).

Shirvani’ye (1985) göre, kentsel tasarım, bir grup bilim insanı tarafından yalnızca, güzelleştirme ve süsleme sanatı olarak görülmektedir. Bunun tam karşısında ise, kentsel tasarımı kentsel planlamanın merkezi ve odağı olarak tanımlayan bir grup yer almaktadır. Bu iki uç tutumun arasında yer alan grupların da varlığına rağmen, yapılan tanımlamalar, kentsel tasarım disiplin alanı ve sınırları konusunda net bir çerçeve çizememektedir (Günay, 1999).

Kentsel tasarım, mevcut imar düzenindeki kent planlamanın kentsel yaşamdaki isteklerin karşılanmasındaki boşluklarını doldurması ve çözümsüz ve / veya çözümü başarısız sorunlarla ilgili yeni bir imar düzeninin getirilmesi kapsamında işlemektedir. Aynı zamanda geleneksel disiplinleri destekleyen, sorunların çözümlenmesinde yetersizlikleri gideren yeni bir meslek disiplinidir. Yani kentsel tasarım, kentleşmeden doğan kargaşa ve boşluğun, geçmişten gelen değerlerin yok olmasının ve gelişmelere koşut yeni yaşam tarzlarının ortaya çıkardığı bir eylemdir (Çubuk, 1991).

‘Kentsel tasarım, kentsel mekânda çok boyutlu ve ayrıntılı düzenleme yöntemidir. Burada çok boyutluluk, fiziksel üç boyuta ek olarak, maliyet – olabilirlik ve programlama – zamanlama anlamında dördüncü ve beşinci boyutların da katılması; ayrıntılı düzenleme ise, uygulama için gereken tüm ayrıntıların, uygulama politika ve araçları ile birlikte düzenleme kapsamı içinde tanımlanması anlamındadır’ (Bilsel vd., 1991).

‘Kentsel tasarım, sosyal, politik, ekonomik, yönetimsel ve fiziksel yapısı sürekli değişim içinde olan kentin, farklı kullanımdaki bina gruplarının ve bunları besleyen yaya hareketlerinin, servislerinin, bunların arasındaki mekânlar ve objelerinin tasarımı eylemidir. Bu değişimlere bağlı olarak kentsel çevrenin form ve karakterinin yeniden düzenlenmesini ve değiştirilmesini sağlayan yaratıcı bir eylemdir. Burada aktivite sistemlerini kurabilme, yerel özellikleri kavrayıp tasarımda yorumlayabilme yetisinin önemi ortaya çıkmaktadır. Kentsel tasarım, kamusal alanın fiziksel tasarımıdır’ (Karaman, 1999).

Kentsel tasarım, ‘kentsel mekanda fiziksel, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik bağlamlarda çok boyutlu, kentsel detay irdeleme ve çözümlemelerini içeren ayrıntılı bir düzenleme yöntemidir’ (Kaplan vd., 2003).

Kentsel tasarımın ne olduğuna ilişkin genel çerçeve, çeşitli tanımlarla ve anlatılarla ortaya konmaya çalışılmıştır. Kentsel tasarım sadece fiziksel mekan tasarımı değildir, bununla birlikte kentsel tasarım bir süreç olarak da algılanması gerekir. Ayataç (2000) tipik bir tasarım sürecinin dört temel aşamasını kentsel tasarım içinde geçerli olduğundan ve bunun temel süreç aşamalarında ve tanımlamalarında farklılık gösterebileceğinden bahsetmiştir.

Birçok kentsel tasarım çalışmasında izlenilen genel yaklaşımı Levy; Analiz (analysis), Temel Bilgilerin Toplanması, Görsel araştırma, Sert ve yumuşak alanların tanımlanması, Fonksiyonel analiz, Sentez (synthesis), Değerlendirme (evaluation), Uygulama (application) aşamaları kapsamında tanımlamaktadır (Levy, 1997).

Ayataç (2000), kentsel tasarım sürecini Shirvani’nin (1995) Sinoptik yaklaşım akış diagramını kullanarak tanımlamıştır. Bu sürecin bileşenleri altı aşamada ele alınmıştır:

- Tasarıma Başlama, Genel Yaklaşımlar: Genel amaç ve hedeflerin belirlenmesi
- Tasarıma Yönelik Verilerin Değerlendirilmesi: Veri toplama, analiz ve sentez
- Halkın Bilgilendirilmesi ve Katılım: Halkın bilgilendirilmesi, tartışma, dayanışma
- Tasarım-Uygulama: Kentsel tasarım, mimarlık ve peyzaj mimarlığı mesleki disiplinlerinden gelen belirleyici kriterler, Uygulama yöntemlerinin belirlenmesi, tasarım politikalarının geliştirilmesi
- Düzenleme: Alternatiflerin uygulanabilir düzeye getirilmesi
- İzleme: Değerlendirme-tekrar’dır.

Tüm bu tanımlarla birlikte kentsel tasarımı fiziksel bir mekanın sosyo-kültürel gereksinimler doğrultusunda, bir ihtiyaç programı dahilinde maliyet-yapılabilirlik boyutlarıyla birlikte ele alınıp yeniden düzenlenmesi süreci olarak yorumlamak

mümkündür. Kentsel tasarım bir süreç ve çok boyutlu yapısıyla kentliyi birinci dereceden etkileyen önemli toplumsal bir düzelemde yer alır.

Kentsel tasarım Batı dünyasında 1950'li yıllarda yeni bir alan olarak gelişmeye başlamış ve paradigmalar değiştikçe kentsel tasarımın içeriği ve profesyonel bileşenleri de dönüşmüştür. Günümüzde ise herhangi bir profesyonel gücün mutlak hakimiyetinde olmadığı kabul edilen kentsel tasarım disiplinler arası bir alan olarak tarif edilmektedir ve bu özelliği ile teorik ve pratik anlamda ilgili 3 disiplinden (mimarlık, planlama ve peyzaj mimarlığı) ayrışmaktadır. (Çimen., Yarışmalar ve Mimarlık Sempozyumu 2013, syf 86).

1950'li yıllarda Kuzey Amerika'da, kente yeni bir yaklaşım olarak başlamış olup görsel, fonksiyonel, ekolojik ve çevresel, kentsel deneyim ve kamu alanı kalitesi vb. konuları kapsayan kentsel tasarım terimi**;** yapılanmış çevrede, mimarlık ve şehircilik arasında beliren kopukluktan doğmuştur. Amerika Mimarlık Enstitüsü'nün kentsel tasarım üzerine bir komite kurması sonucu konu üzerine ilk üniversite eğitimi 1960'da Harvard'da verilmiştir.

Avrupa'da kentsel tasarımın kavramsallaşma sürecine bakıldığında; İtalya'da kentin biçimi ve kentteki değişimlere fırsat yaratacak müdahale araçları üzerine düşünceye dayalı tartışmalar 1950'li yıllardan itibaren başlamıştır.

1960'lı yıllarda Bolonya'da, kentsel dokuda çözülmekte olan bağların yeniden dokunması anlamını taşıyan 'recupero hareketi', 1970'li yıllarda özellikle Fransa'da büyük yankı yapmış ve 'Kentsel Mimari' temasının öne çıkmasını sağlamıştır.

1983'lü yıllardan itibaren kentsel tasarım fikri gelişmeye başlamıştır. İngiltere'deki tartışma ortamında, 1980'li yıllarda kentsel tasarımın eylem alanının yaygınlaştığını görmekteyiz. Türkiye'de ise Kentsel Tasarım, kavramsal ve eylemsel olarak 1970'li yıllardan itibaren ele alınmaya başlanmıştır (http://www.planlama.org,2014).

Kentsel tasarım çalışma alanının yeni bir uzmanlık alanı olarak ortaya çıkması, Reyner Baham'ın 1960'lı yıllardaki notlarında; mimarlık ve planlama disiplinleri arasındaki mil karelik alan boşluğunu belirleyerek bunu doldurmak için yeni bir uzmanlığa ihtiyaç olduğunu belirtmesiyle olmuştur (Ayataç, 2000).

Kentsel tasarım olgusu, kentsel tasarım yarışmaları ile gündeme gelmemiş fakat kentsel tasarım yarışmaları ile mimarlık alanında ve kentsel ortamda tartışılması, hız

kazanmıştır. 1975'li yıllardan itibaren Kentsel Tasarımın kavramsallaşma süreci'nde ulusal ölçekte ve büyük kentsel projelerin düzenlenmesi amacıyla da, mimari proje yarışmaları, "Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları" olarak ilan edilmiştir. Bu yaklaşım ve ilân tarzı bugün de devam etmektedir.

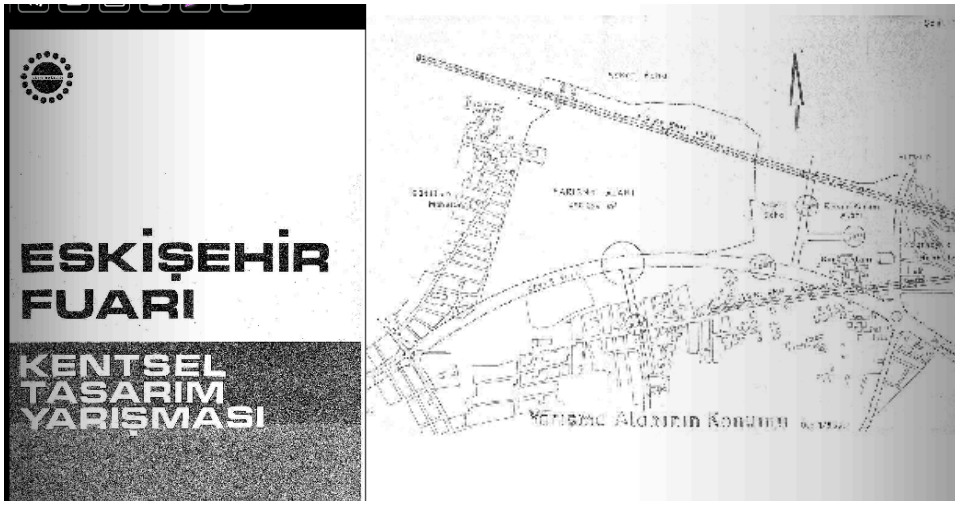
2.2 Kentsel Tasarım Yarışmaları

Kentlerin ve kasabaların düzentasarlarının hazırlanmasında en iyi öneriyi elde edebilmek ve kentbilimin gelişmesini, bu alandaki uzmanların yetişmesini özendirmek amacıyla, yetkili kamu kuruluşlarınca açılan ulusal ya da uluslararası nitelikteki müsabakaya yarışma denir (TDK, Kentbilim Terimleri Sözlüğü, 1980). Mimarlık ve kentsel tasarım yarışmaları, proje elde etme yöntemleri arasında farklı seçenekler üretmeye olanak sağlaması, meslektaşlar arasında fırsat eşitliği yaratması, kamuoyuna açık olması gibi nedenlerle kent kültürüne ve akademik düzlemlere katkısı büyüktür. Yaşam alanlarının geleceğine yön vermekte efektif bir araç olarak yarışmalar, Cumhuriyet tarihi ile birlikte gösterdiği gelişim/değişimle, planlamacı ve mimari disiplinler arası koordinasyona dair yaratıcı örneklerin de ortaya konduğu özel üretim alanı olarak algılanmalıdır. Kötü ve aksayan deneyimlerde olmakla birlikte, 'Yarışmalar, tasarımcıları özgürleştiren, heyecan veren, eğiten, sırandanlaştırmaya karşı, sıradanlaşanı ters yüz eden ortamlardır ya da böyle olmaya adaydırlar'(Çulcuoğlu, 2003, s.6).

Mimarlık ve kentsel tasarım yarışmalarının kent kültürüne katkısı büyüktür. Yarışmaların, proje elde etme yöntemleri arasında en pahalısı ve en uzun süre alanı olmasına karşın elde edilen projelerin daha yüksek nitelikli olmaları olasılığı da bir o kadar yüksektir. Yaratmış olduğu yarışma ortamı ise ulusal düzeydeki katılımlarla ülkedeki mimarlık ve kentsel tasarım kültürünün sürekli gelişmesine katkı sağlamakta, yarışma sonrası düzenlenen kolokyum ve sergiler ise sadece birer tartışma platformu olmamakta, mesleki bir öğrenim sürecine de işaret etmektedirler (Erten, Çimen, Burat, 2005).

Yarışmalar; yeni fikirlerin, yeni söylemlerin tartışılabildiği, özgür tasarım alanları sunması; kentsel ortamları zenginleştiren pek çok mimari ürünün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Mimari kapsamda başlayan yarışmalar giderek kentsel ortamlarda da

kendisini hissettirerek ‘kentsel tasarım’ gibi yeni bir kavramın yaygınlaşmasının da öncüsü olmuştur.

Şekil 1: Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması şartnamesi kapağı ve konumu, (kaynak: http://sartname.arkitera.com, alındığı tarih:15.11.2014).

Türkiye’deki mimarlık yarışmalarında ‘kentsel tasarım’ ifadesi, yarışma adında ilk defa; 1980 yılında ‘Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması’nda kullanılmıştır. İller Bankası tarafından düzenlenen ve jürisinde 3 mimar ve 2 mimar-plancı bulunan yarışmaya toplamda 43 proje katılmıştır.

1980’lere kadar düzenlenen yarışmalar incelendiğinde ise; kent ölçeğinde yapılanlarında, genellikle bir kentin imar planı şeklinde olduğu görülmektedir. 80’li yıllarda hız kazanan küreselleşme, kentsel tasarım olgusunu Türkiye’deki yarışma platformuna taşımıştır.

Kentsel tasarım yarışmaları, 80’li yıllardan günümüze sayısı yükselerek artan çok disiplinli yapısıyla alternatif bir üretim biçimi olarak yer almaktadır.

2.3 Kentsel Tasarım Proje Yarışmalarının Türleri

Çimen(2010) kentsel tasarım proje yarışma türlerini, yapmış olduğu doktora tezi kapsamında iki farklı sınıfta ele almıştır. Bir grup tasarım yarışmalarını farklı kriterlere gore sınıflandırarak tasarım yarışmalarının formlarını ortaya koymuşlardır. Bu kriterler format, aşama, coğrafya ve elveriş olarak sınıflanmaktadır.

Çizelge 1: Kriterlere göre tasarım yarışma türleri (Çimen, 2010).

Kriterler			
Format	Proje yarışması	Fikir Yarışması	
Aşama	Tek Aşamalı	Çok Aşamalı	
Kapsam	Ulusal	Uluslararası	Bölgesel
Katılım Biçimi	Açık	Sınırlı	Davetli

Bir başka grup ise tasarım yarışmalarını bu kriterleri göz önünde tutmadan, kapsamını dikkate alarak sınıflandırmıştır.

- Mimari yarışmalar
- Mühendislik proje yarışması
- Şehir ve bölge planlama yarışmaları
- Peyzaj mimarlığı proje yarışmaları
- Kentsel tasarım proje yarışmaları
- Güzel sanatlar çalışma yarışmaları
- Fikir yarışmaları
- Karma yarışmalar

Tasarım yarışmaları farklı kriterler doğrultusunda farklı sınıflandırılabilir. UIA'nın yarışma yönetmeliğine göre yarışmalar Çizelde 1'deki gibi 'biçim' üzerinden sınıflandırılmıştır; 'forms of competitions' olarak isimlendirilmiştir. Yine UIA da yapılan bir başka çalışma ise bu kriterlerin dikkate alınmadan, 'kapsam' üzerinden yapılan 'type of competitions' olarak adlandırılan sınıflandırmadır.

Buradan hareketle bu tez çalışması kapsamında tasarım yarışmalarının türleri; formatı, aşamaları, katılım biçimi ve kapsamına göre türleri incelenmiştir.

2.3.1 Formatına göre yarışma türleri

UIA, 2014 (Uluslarası Mimarlar Birliği) standartlarına göre formatına gore tasarım yarışmaları fikir ve proje yarışmaları olarak ikiye ayrılmaktadır. UIA fikir ve proje yarışmalarının farkları üzerinden tanımlama yaparak açıklamıştır. Fikir projeleri

mimari ve planlama sorunlarına yönelik geliştirilebilecek çözüm önerilerinin ve buna dair bir duruş olarak ele alınırken; proje yarışmaları daha gerçekçi çözümlerle ödüllü projelerin uygulanabilir olmasının daha ön planda olduğu bir yarışma türü olarak tanımlanmıştır.

Fikir projelerinin, uygulama odaklı olmaması, sorunun genel bir yaklaşımla ele alınıp değerlendirilmesi ve özgünlüğü bakımından da meslek disiplinlerine katkısı oldukça önemlidir. Fikir ve proje yarışmalarını herhangi bir ölçekle tanımlamak bu anlamda pek doğru olmamakla birlikte, bunlar yarışmaların amaçlarına ve beklentilere göre birbirinden ayrılırlar.

2.3.2 Aşamalarına göre yarışma türleri

Yarışmalar aşamalarına göre ele tek aşamalı ve çok aşamalı olarak ele alınır. Tek aşamalı yarışmalar, tek bir teslimi olan ve yarışmanın amacına uygun olarak yapılan yarışmalardır. Çok aşamalı yarışmalarda birinci aşamada daha genel bir yaklaşım kurgusu beklenir ve proje detaylandırılmadan genel yaklaşım üzerinden sorunlara odaklanılır. Bütün projeler jüri üyeleri tarafından değerlendirilir ve sınırlı sayıda proje ikinci aşamaya geçer. İkinci aşamada projeler daha detaylı olarak çözüme odaklanırlar.

2.3.3 Katılım biçimine göre yarışma türleri

Katılım biçimine göre UIA yarışmaları açık, sınırlı ve davetli olarak sınıflandırmıştır. Açık yarışmalar yarışma şartnamesinde bahsedilen meslek disiplinlerinden herkesin katılımına açık olan yarışmalardır.

3. KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMALARININ DÜNYA VE TÜRKİYE DEĞERLENDİRMESİ

Yarışmalar, mimarlık ortamının fiziksel üretimi aracılığı ile ulaşılan ortamın genel algısına ve niteliğine karşı tepki içeren, gönüllü bir duruş; tüm bu işleyişin karşısında ortama nicelik olarak az ama nitelikli olarak yüksek etkide katkıları olan, alternatif bir üretme alanıdır (Hacıalibeyoğlu, F., Dokgöz, D., Ersan, O., Yarışma Hikayeleri: Denemeler, Deneyimler, 2013).

Günümüzde herhangi bir profesyonel gücün mutlak hakimiyetinde olmadığı kabul edilen kentsel tasarım disiplinler arası bir alan olarak tarif edilmektedir ve bu yönü ile mimarlık, planlama ve peyzaj mimarlığı disiplinlerinin ortak paydası olarak teorik ve pratik anlamda var olmaktadır. Kentsel tasarım kavramının akademik ortamlarda kullanılması 1980'lerden önce olsa dahi, kavramın yerleşmesi 1980'lerde Türkiye'de gündeme gelen kentsel tasarım proje yarışmalarıyla olduğu görülmektedir. Bu durum dünyada daha farklı olarak gelişmiştir.

Bu bölümde, Dünya ve Türkiye'de gerçekleşen yarışmaların tarihsel süreç içinde gelişimi incelenmekte ve kentsel tasarım yarışmaları örnekler ile ele alınarak değerlendirilmektedir.

3.1 Dünya'da Kentsel Tasarım Proje Yarışmalarının Değerlendirilmesi

3.1.1 Dünya'da tasarım yarışmalarının tarihsel süreci ve kentsel tasarım

Kentsel tasarım yarışmalarının tarihsel sürecini incelerken öncelikle mimari tasarım yarışmalarının tarihini incelemek gerekmektedir. Bunu asıl sebebi kentsel tasarım kavramının mimarlık, tasarım ve planlama ortamında mimarlık ve planlamadan çok sonar ortaya atılan bir olgu olması ve bu meslek disiplinlerinin ortak bir bileşeni olarak bu ortamların içinde doğması ve kendi düzlemini yaratması yatmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle tasarım yarışmalarının tarihsel gelişimi Ganestam, L.(2014)'An attempt in theorizing the urban design competition through the means of rhetoric'

isimli Yüksek Lisans tezi ve Kabal, E.,(2008) 'The Role of Design Brief in Urban Design Competitions' adlı Yüksek Lisans tezinden yararlanılarak derlenmiştir.

Eski geleneksel bir yöntem olan mimari tasarım yarışmaları çeşitli form ve şekillerde yaklaşık 2500 yıldır meydana gelmektedir. Bazı çevrelerce tasarım yarışmaları Antik Yunan öncülüğünde başlamış ve gelişmiştir; ancak Atina'da demokrasinin düşmesiyle birlikte mimari tasarım yarışmaları da önemini yitirmiştir.

Kamusal alan ve ortak karar mekanizmalarının kalmadığı Antik Yunan'da yarışmalardan bahsetmek imkânsızlaşmıştır.

Orta Çağ (5-15.yy) döneminde seyrek olarak da olsa çözüm aracı olarak tasarım yarışmaları gerçekleşmiştir. Bu süreç rönesansa kadar böyle süregelmiş olup; rönesansla birlikte yeni geliştirilen değerlerle birlikte mimari tasarım yarışmaları yeniden dirilmiştir.

1400'lerin başlarında İtalya'da Floransa Kültür topluluğunca onaylanan 2 tane mimari yarışma gerçekleşmiştir; bu da yarışmalar açısından oldukça önemli bir kırılma noktası olmaktadır.

16 ve 19. yy'lar arasında başta Fransa ve İtalya olmakla beraber tüm Avrupa'da sanata akademilerinin sayısı artmıştır ve yarışmalar mimarlık eğitimi içinde önemli bir role sahip olmuştur.

18. yy boyunca mimari eğitim veren yüzlerce akademi kurulmuştur. Yine bu dönemde yarışmaların; sanatsal değerleri geliştiren ve koruyan, en etkili yaratıcı üretim araçlarından birisi olduğu kanıtlanmıştır. Akademik gelişmelerle birlikte yarışmalar bu dönemde çıraklık ilişkisinden uzaklaşıldığı ve daha çok fikirlerin teorik olarak tartışılıldığı ortamlar oluşmuştur; bu durumun yarışmalara olan yansıması ise yarışmaların da teorik düzlemlerde olması şeklinde olmuştur ve dolayısıyla uygulanan pek fazla yarışma projesi olmamıştır.

Yarışma süreçleri Fransız devrimi ve Endüstri devriminden etkilenmiş ve bir değişim geçirmiştir. Yarışmalarda daha önce seçkin mimari konuları ele alınırken; Fransız ve Endüstri devrimlerinden sonra yarışma konuları kamusal alanlara doğru yayılırken aynı zamanda yarışmalar herkese açık hale gelmeye başlamıştır.

19. yy'ın ikinci yarısından sonra mimari yarışmalarla ilgili olarak birçok ülkede eş zamanlı olarak düzenleme ve tavsiyeler hazırlanmıştır. Bu düzenlemelerle birlikte

yarışmaların programları yapılmış ve bu program dahilinde yarışma alanı, amacı, kapsamı, jüri üyeleri, ödül miktarı ve yarışma takvimi İsveç Mimarlık Derneği (Swedish Architectural Society) tarafından hazırlanmış ve kabul edilmiştir.

19.yy sonlarında İsveç'de hazırlanan bu yarışma formatı 20.yy boyunca sadece İsveç'de değil neredeyse tüm Avrupa'da gerçekleşen yarışma sistemlerinde kullanılarak sağlamlığını pekiştirmiştir. 1916 yılında İsveç Mimarlık Derneğinin düzenlediği bir başka kuralla birlikte bu yarışma formatları sadece mimari yarışmaları değil şehir planlama yarışmalarında da kullanılacağı yönünde olmuştur.

'Kentsel Tasarım' bir terim olarak ilk kez 1956 yılında Harvard Üniversitesi'nde 'Kentsel Tasarım Konferansları' adlı konferansa konu olarak kullanılmıştır. Planlama ile mimarlık arasında kalan bu disiplin ilk kez bu dönemde kendine bu alanda yer edinmeye başlamıştır.

3.1.2 Dünya'da tasarım proje yarışma örnekleri

Avrupa ülkelerinde özellikle kamuyu ilgilendiren yapılar ve kentsel ölçekli tasarımlar için yarışma yöntemi, şeffaflığın, katılımcılığın ve kolektif birikimden yararlanmanın pratik yöntemi olarak yaygın bir şekilde başvurulan bir yöntemdir. Yarışmalar sadece uygulamaya yönelik süreçler olarak görülmemekte, aynı zamanda kentlere ait kararların oluşturulmasında kamuoyu duyarlılığını sağlamak, karar vericilere yol gösteren çerçeveler yaratmak gibi daha çok söylem oluşturmaya yönelik amaçlara da hizmet etmektedir (Lehrer, 2011). Avrupa'da gelenekselleşmiş en önemli yarışmalardan birisi Europan yarışma dizisidir.

Europan Yarışma Dizisi, Temelde yeni fikirlerin geliştirilmesi ve 40 yaşın altındaki genç meslek insanlarına uygulama olanağı tanımayı amaçlayan organizasyon, Avrupa'nın pek çok ülkesinin katılımı ile 1988 yılından bu yana iki yılda bir düzenlenmektedir.

Her dönemde, paralel olarak Avrupa'nın pek çok kentinde belirlenmiş alanlara ilişkin öneri ve çözümler geliştirmek yarışmanın konusunu oluşturmaktadır. Amaç her alan için uygulamaya dönük önerilerin geliştirilmesiyken, aynı zamanda belirlenen çeşitli üst temalar çerçevesinde kent ve kentsel tasarım üzerine zengin bir düşünce üretme platformu oluşturulmaktadır.

Yarışmanın formatında yer alan "site forum" aşamasında, katılımcı ülkelerdeki tüm yarışma alanları ve konuları yarışmanın ilanından önce, ortak bir platformda sunulup tartışılmaktadır. Bu yönü ile yerel yöneticiler, jüri üyeleri, danışmanlar ve konunun diğer ilgilileri çok farklı deneyimleri birbirlerine aktarırken etkileşimli bir düşünce üretme ortamı yaratılmakta, farklı deneyimlerden yararlanma olanağı doğmaktadır. Tüm bu yarışmalar serisi herkesin katılımına açık olup tüm ülkelerde aynı jüri tarafından aynı yöntemlerle değerlendirilmektedir.

Europan 1, Europan yarışma dizisinin ilki olup 1988 yılında 'Changing Lifestyles and Architecture' temasıyla 9 ülkenin katılımı ile gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Almanya, Yunanistan, İspanya, Fransa, İtalya, Holanda, Avusturya ve İsviçre'den toplamda 2300 başvuru yapılmış, bunlardan 800 proje yarışmaya katılmış ve 83 adet proje ödüle değer bulunmuştur.

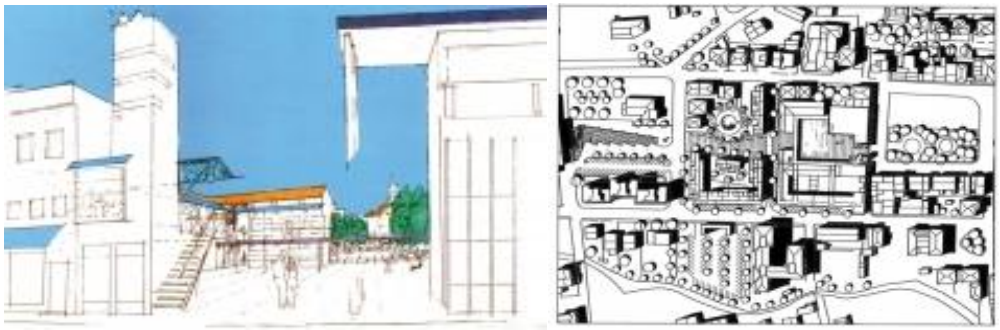
Europan 2, (1990) 'Living in the city: Re-interpretation of urban sites' temasıyla 11 ülkenin katılımı ile gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Almanya, Yunanistan, İspanya, Fransa, İtalya, Holanda, Avusturya, Yugoslavya, İsveç ve İsviçre'den toplamda 4100 başvuru yapılmış, bunlardan 1422 proje yarışmaya katılmıştır ve 49 mekan için 88 adet proje ödüle değer bulunmuştur.

Şekil 2: 1990, Europan 2: an urban dream, Hollanda, ödüllü proje (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 17.11.2014).

Europan 3, 1992 yılında 'At home in the city: urbanising residential areas' temasıyla 10 ülkenin katılımı ile gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Almanya, Yunanistan, İspanya, Fransa, İtalya, Holanda, Avusturya, İsveç ve İsviçre'den

toplamda 4500 başvuru yapılmış, bunlardan 2230 proje yarışmaya katılmıştır ve 48 farklı mekan için 85 adet proje ödüle değer bulunmuştur.

Şekil 3:1992, Europan 3: smooth transition, İtalya, ödüllü proje (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 17.11.2014).

Europan 4, 'Constructing the town upon the town: transformation of the contemporary urban site' temasyla 13 ülkenin katılımı ile 1994 yılında gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Almanya, Yunanistan, İspanya, Fransa, Hırvatistan, İtalya, Holanda, Avusturya, İsveç, İsviçre, Finlandiya ve İngiltere'den toplamda 4500 başvuru yapılımıştır, bunlardan 2434 proje yarışmaya katılmıştır ve 110 adet proje ödüle değer bulunmuştur.

Şekil 4:1994, Europan 4: habitable bastion, Finlandiya, ödüllü proje (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 17.11.2014).

'New Housing Landscape: Travel and Proximity' Europan 5 temasıyla 1997 yılında 12 ülkenin katılımı ile gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Almanya, Yunanistan, İspanya, Fransa, Hırvatistan, İtalya, Holanda, Portekiz, İsveç, İsviçre, Finlandiya ve İngiltere'den toplamda 3540 başvuru yapılmıştır, bunlardan 1700 adet proje yarışmaya katılmış ve bu projelerin içinden 113 adet proje ödüle değer bulunmuştur.

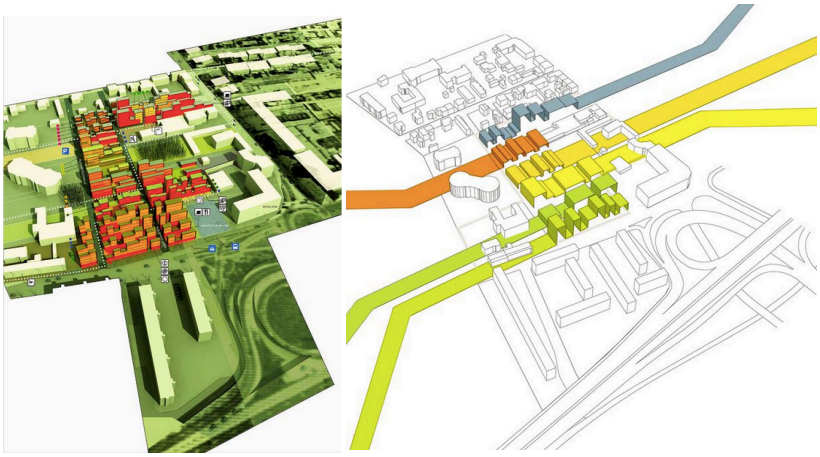
Şekil 5: 1997, Europan 5: ödüllü proje (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 17.11.2014).

Europan 6, 'In-Between Cities: Architectural Dynamics and New Urbanity' temasıyla 15 ülkenin katılımı ile 2000 yılında gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Almanya, Estonya, Yunanistan, İspanya, Fransa, Hırvatistan, İtalya, Holanda, Avusturya, Portekiz, İsveç, İsviçre, Finlandiya ve İngiltere'den toplamda 3900 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 2100 adet proje yarışmaya katılmıştır ve projelerin içinden 115 adet proje ödüllendirilmiştir.

Şekil 6: 2000, Europan 6: ınter crossed values, İspanya, ödüllü proje (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 19.11.2014).

Europan 7, 'Suburban Challenge: Urban Intensity and Housing Diversty' temasıyla 2003 yılında 17 ülkenin katılımıyla gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Almanya, Estonya, Yunanistan, İspanya, Fransa, Hırvatistan, İtalya, LİtvanyaNorveç, Holanda, Avusturya, Portekiz, Slovenya İsviçre, Finlandiya 'dan toplamda 3750 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan, 2010 adet proje yarışmıştır ve bunlardan 119 adedi ödüllendirilmiştir.

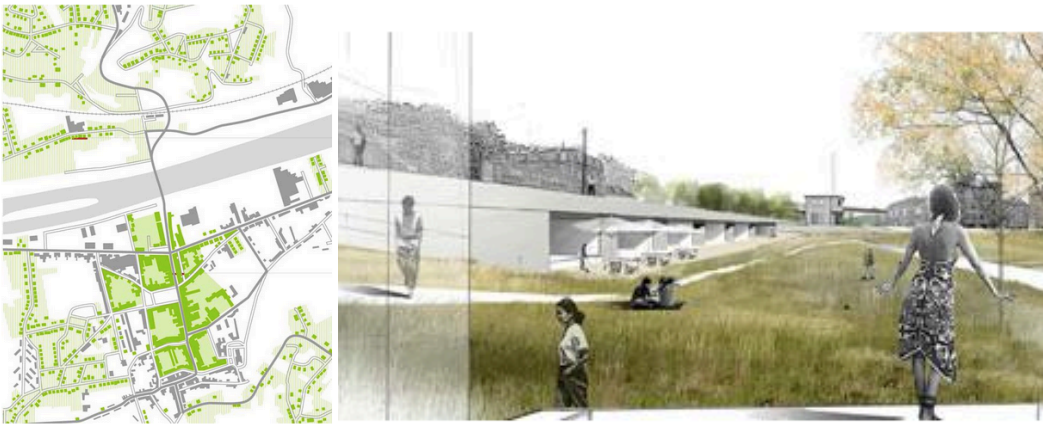
Şekil 7: 2003, Europan 7: suburban challenge, (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 19.11.2014).

Europan 8, 'European Urbanity: Strategic Projects' temasıyla 2004 yılında 16 ülkenin katılımıyla gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Çek Cumhuriyeti, Almanya, Estonya, Yunanistan, İspanya, Fransa, Hırvatistan, İtalya, Lİtvanya, Norveç, Holanda, Avusturya, Portekiz, Slovenya, Türkiye, Finlandiya ve İngiltere'den toplamda 3116 başvuru yapılmıştır. Yarışmaya katılan 1618 projeden 143 adedi ödüle değer bulunmuştur.

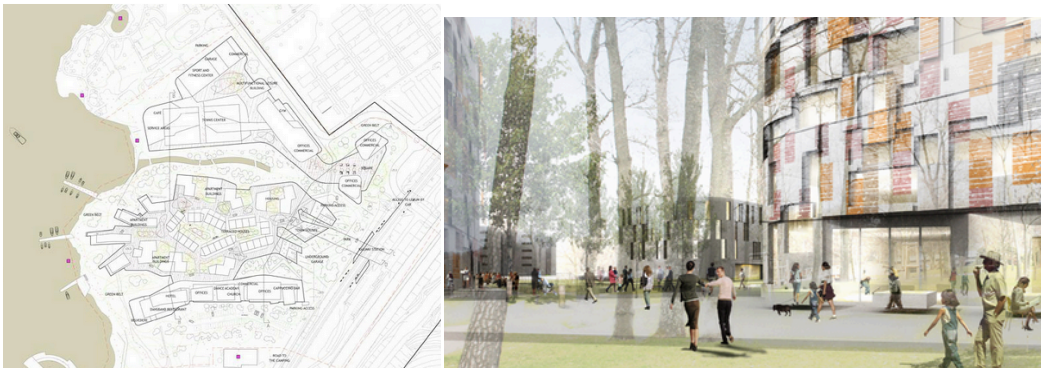
Şekil 8: 2004, Europan 8: urban sponge, İtaly, (kaynak: http://www.europan-europe.eu, alındığı tarih: 22.11.2014).

Europan 9, 'European Urbanity: Sustainable City and New Public Spaces' temasıyla 2006 yılında 17 ülkenin katılımıyla gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Damimarka, Almanya, Estonya, İspanya, Fransa, Hırvatistan, İtalya, Norveç, Holanda, Avusturya, Portekiz, Finlandiya, İsveç, İsviçre ve İngiltere'den toplamda 3227 başvuru yapılmıştır. Yarışmaya katılan 1752 projeden 132 adedi ödüle değer bulunmuştur.

Şekil 9: 2006, Europan 9: anamorphosis of the landscape, Belçika (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 22.11.2014).

Europan 10, 'European Urbanity: Inventing Urbanity' temasıyla 2008 yılında 16 ülkenin katılımıyla gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Damimarka, Almanya, İspanya, Fransa, Hırvatistan, Litvanya, İrlanda, İtalya, Norveç, Holanda, Avusturya, Portekiz, Finlandiya, İsveç ve İsviçre'den yarışmaya toplamda katılan 2529 proje katılmıştır ve 123 adedi ödüle değer bulunmuştur.

Şekil 10: 2008, Europan 10: drift, İsveç, ödüllü proje (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 22.11.2014).

Europan 11, 'Resonance Between Territories and Ways of Life' temasıyla 2010 yılında 14 ülkenin katılımıyla gerçekleşmiştir. Katılımcı ülkeler Belçika, Damimarka, Almanya, İspanya, Fransa, Hırvatistan, Norveç, Holanda, İrlanda, Avusturya, Portekiz, Finlandiya, İsveç ve İsviçre'den toplamda 2705 başvuru yapılmıştır. Yarışmaya katılan 1826 projeden 95 adedi ödüle değer bulunmuştur.

Şekil 11: 2010, Europan 11: greenish village, İsveç (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 22.11.2014).

Europan tarafından 2012 yılında Europan 12 kapsamında 'Uyumlu Kent' (Adaptable City) teması seçilmiştir. Europan 12 seçtiği konu bağlamında bir kentin nasıl daha uyumlu olabileceğini keşfetmek amacıyla bu konuyu seçmiştir.

Seçilen konu kentsel mekanların kullanım biçimi üzerinde hassasiyet göstermektedir; mekanların farklı zamanlarda farklı amaçlarla kullanımı üzerinde durarak kentsel mekanların nitelliğinin değişimimin tekrar ele alınmasını gündeme getirmektedir. Bunu yaparken en önemli olan bir başka konu ise bu mekanları bugünün kentleriyle bütünleşik olarak ele alınmasıdır.

Şekil 12: Europan12 kapsamında yarışmaya açılan kentler (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 25.11.2014).

Europan 12 kapsamında ‘Uyumlu Kent’ temasıyla açılan yarışmaya 2412 başvuru yapılmış, 44 farklı ülkeden 1762 adet proje katılmıştır. 16 Avrupa ülkesinden seçilen 51 farklı alan üzerinde ‘Uyumlu Kent’ temasıyla yarışan 1762 projeden 106 proje ödül kazanmıştır. Secilen 51 farklı alan için 6 adet konu belirlenmiş ve bu alt konular üzerinden kentsel mekanlar üzerine tasarımlar geliştirilmiştir.

Seçilen alt konular ;

- Dinamik kentsel düzlemler
- Geleceğin mirası
- Tek-büyükden çok-birleşiğe
- Ekodüzenlilik
- Zamanlararası
- Bölgeler arası ağ’dır.

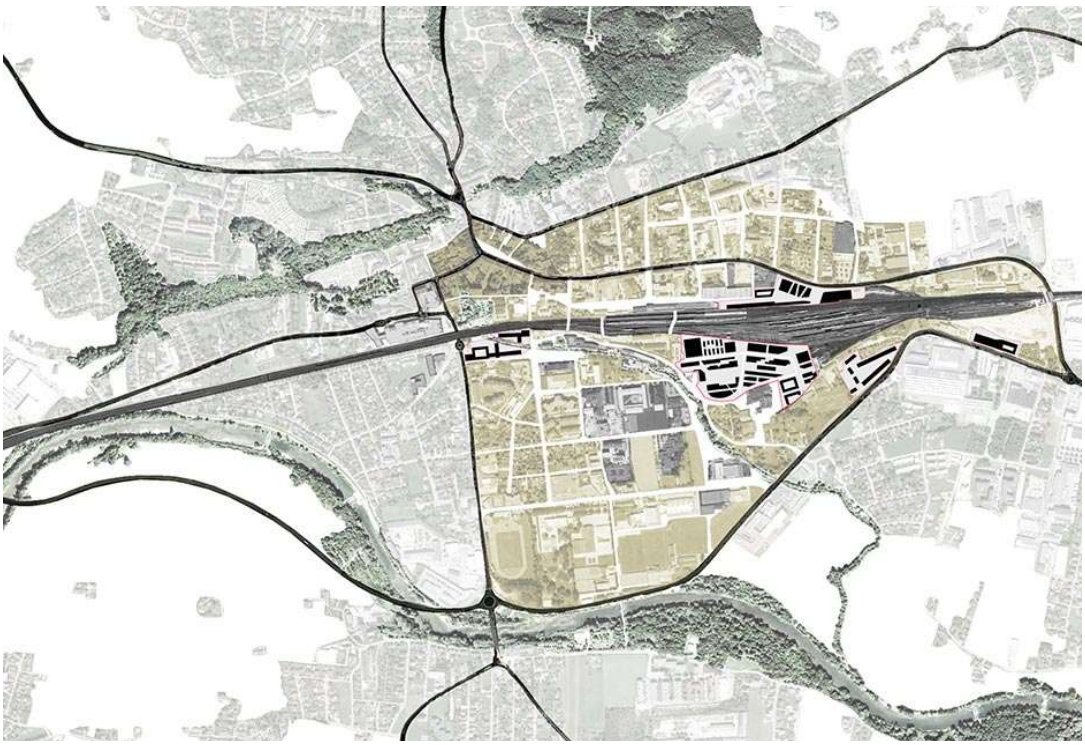
‘Geleceğin Mirası’ temasıyla Europan 12 kapsamında Avusturya, Amstetten’de yapılan tasarımlar içinde birincilik ödülünü alan ekip Ramon Bernabe Simo, Tomas Labanc Alex Camacho, Minghui Chang, Yang Huang, Eric Marcuson, Francesc Montosa, Matus Radiansky ve Miguel Vilacha’dır.

Şekil 13: 2012, Europan 12: geleceğin mirası, Avusturya, perspektif (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 23.11.2014).

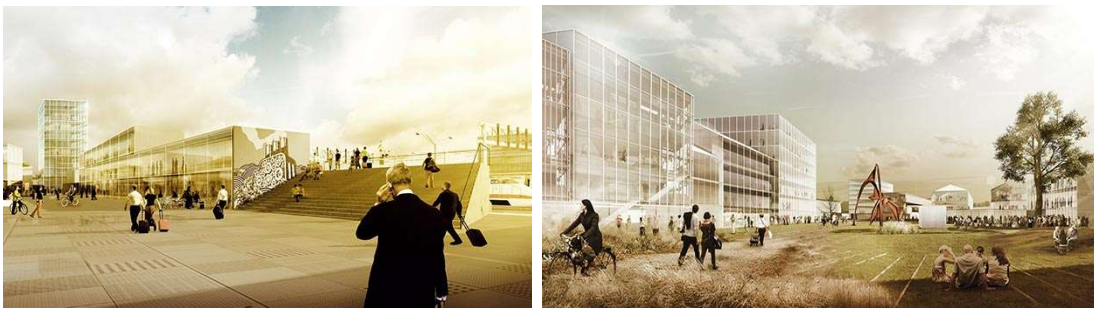
Çeşitliliğin uyumundaki amaç, birbirinden farklı senaryoların birlikte uyum içinde çalışabildiği bir düzlem yaratmak ve bu düzlemlerin gelecekte de farklı amaçlarla

kullanılabilmesini sağlamaktır. Tasarım, 7/24 yaşayan zaman sınırlaması olmayan meknalar yaratmayı hedeflemektedir.

Şekil 14: 2012, Europan 12: geleceğin mirası, avusturya, plan (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 23.11.2014).

Tüm kamusal mekanlar ve dolaşım alanları farklı kullanıcılar tarafından farklı zmanlarda ve aynı zamanlarda kullanılacaktır. Örneğin, bir çocuk yuvası, konut bölgesi, iş merkezi ve kafelerle çevrelenen bir kamusal alan farklı zaman dilimlerinde farklı işlevlerle farklı profillere hizmet edebilecektir.

Şekil 15: 2012, Europan 12: geleceğin mirası, avusturya, perspektifler (kaynak: http://www.europan-europe.eu/, alındığı tarih: 23.11.2014).

3.2 Türkiye'de Tasarım Yarışmalarının Değerlendirilmesi

3.2.1 Türkiye'de tasarım yarışmalarının tarihsel süreci ve kentsel tasarım

Türkiye'de yarışma olgusu modern yaşam tarzının gerek teorik gerekse pratik düzlemde sunan bir modernleşme şekli olan Cumhuriyet ile birlikte başlamıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında modern yaşam tarzının yansıtabilecek kamu yapıları, meydanlar, sokaklar ve bulvarlara ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple Cumhuriyet'in ilk yıllarında, mimarlık ortamında yarışmalar başka bir önem arz etmektedir.

1930'lu yıllarda, devletçilik ve milliyetçilik ilkelerinin kendini mimari alanda da iyice hissettirmeye başlaması ve bunun bir sonucu olarak Türk mimarlarının bu sürece olan tepkisi ve gösterdikleri yoğun çaba sayesinde yarışmalar kaçınılmaz hale gelir(Bozdoğan, 2002).

Ay, 1930'lu yıllarda mimarlık ortamını ve yarışmalarını şöyle belirtmektedir;

'Türkiye'de yarışma kavramının ilk defa ortaya çıktığı bu yıllarda resmi hizmet yapılarının, prestijli yapıların çoğu, yeni rejimin başarılarını görselleştirecek simge yapılar devlet seçkinleri tarafından yabancı mimarlara yaptırılmaktadır. Bu proje yarışmalarında da görülmeye devam etmiştir. Geri kalan sınırlı sayıdaki yapıların da yerli mimarlar arasında bölüşülmesi yabancı mimarlara olan tepkiyi arttırmış, ekonomik mücadeleyi tetiklemiştir. Yerli mimarlar bu dönemde varlıklarını ispat etme, mimarlık mesleğini yasal bir düzene oturtarak haklarını belirleme, kendilerine iş sahası açma ve toplumsal statülerini belirleme uğraşı içerisindedirler' (Ay, 2010).

1933 yılında, Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin açtığı Sergi Evi Yarışması'nda birincilik ödülünü Şevki Balmumcu, ikincilik ödülünü ise Paolo Vietti kazanmıştır. Çoğunlukla Avrupa'dan ithal edilen yabancı mimarlar yarışmaların ilk lokomotifi olmuşlardır.

İlk planlama yarışması ise uluslararası ve davetli olarak 1928 yılında yeni ve modern Ankara'nın inşası için düzenlenmişti. Alman bir plancı-mimar olan Hermann Jansen bu yarışmayı kazanmıştı. Bundan sonraki süreçte 1940-1970 arası İller Bankası açık ulusal yarışmalar düzenlemiş ve planlama pratiğinde ve bu pratiğin bilimsel düşünmeyle ilişkisi üzerinde önemli bir rol oynamıştır (Tekeli, 1998).

1934'te tamamlanan yapı Ankara'nın mimari ve kültürel ikonu haline gelmiş ve Türk mimarlarının yabancı mimarlara karşı mücadelesinde önemli bir dayanak noktası olmuştur. 1937 yılında açılan TBMM (Kamutay) Uluslararası Proje Yarışması dönemin önemli yarışmalarındandır. Yine Zonguldak Halkevi Binası (1933), Sümerbank (1934), Bursa Halkevi (1937), Kadıköy Halkevi (1938) ve Sivas Halkevi (1938) bu yıllarda açılan yarışmalardır.

1940'lı yılların en önemli mimari olayı ise; Türkiye Büyük Millet Meclisi Anıtkabir Komisyonu'nun çıkardığı Anıtkabir yarışmasıdır. Yarışmayı kazanan ekipleri incelediğimizde şöyle bir tablo ile karşılaşıyoruz; birinci ödül, Emin Onat, Orhan Arda; ikinci ödül, Arnoldo Foschini; üçüncü ödül, Juhanes Kruger.

Sayar'a göre; 1950'li yıllara kadar Türk mimarlarının meslek alanını kontrol edemediği dolayısıyla da hizmet piyasasını denetleyemediği bir durum söz konusudur. Bu nedenlerle, 30-40'lı yıllarda Türk mimarlarının kalfalara ve yabancı mimarlara karşı verdikleri mücadelede 'mimari proje yarışmaları' özellikle önem kazanmıştır (Sayar Y., 2004).

Sayar; 1950'li yıllarda kentsel ortamda ki ve fiziksel çevredeki dönüşümlerin belirgin olduğunu ifade etmektedir. Türkiye'de modernleşmenin yarattığı daha köklü mekansal dönüşümler ancak 2. Dünya Savaşı sonrasında yaşandığını 1950 seçimlerinden sonra politik ve ekonomik alanda gerçekleşen değişimlerin –tek partili yönetimden çok partili demokratik yönetime geçişin ve yeni dünya sistemine dolayısıyla ekonomisine eklenmenin- yansımalarını kentsel alandaki ve yapı stoku üretimindeki dönüşümlerle izlemek mümkün olduğunu belirtmektedir (Sayar Y., 2004).

1950'ler devletçi politikadan uzaklaşıldığı ve liberal ekonominin ivme kazandığı sonuç olarak özel sektör kavramı, serbest meslek ortamının doğduğu, yeni yapı tiplerinin mimarlık gündeminde yer almaya başladığı ve imar faaliyetlerinde yeniden yoğunluk kazandığı yıllardır.

Pınar Ay; 1950-1960 ve 1970'li yılları yarışmalar bağlamında şu şekilde açıklamaktadır;

Uluslararası yarışmalarda belirgin bir azalma görülmüş ve ulusal mimarlık temsilcileri tüm kamu yapılarının ulusal yarışma yolu ile elde edilmesi gerektiğini böylelikle yeni iş alanlarının yaratılacağını ileri sürmüşlerdir. P.T.T., kaymakamlık, ilkokul, belediye binası, banka şubeleri gibi yapıların özellikle ulusal yarışmalar yolu ile projelendirilmesi her fırsatta gündeme getirilmiştir.

60'lı ve 70'li yıllar kentsel sorunların ağırlık kazandığı dönemlerdir. Kalkınma planlarının uygulanmaya çalışıldığı bu dönemde Bayındırlık Bakanlığı bu hizmetleri bünyesinde toplamıştır. Mimari proje yarışmaları bu dönemden sonra kamunun proje elde etme sürecinde ihalelerin yanında önemli bir yöntem olarak kullanılmıştır. Mimarlar Odası ve Bayındırlık Bakanlığı proje yarışmalarının örgütlenmesinde etkin rol oynamışlardır. Bakanlığın yönetmelikleri standartlaştırarak uygulamasının o dönemin üretilen mimarlık ürünleri açısından olumsuz yönü adeta tip projelerin elde edildiği bir etkinlik alanının ortaya çıkmasıdır. (Ay, 2010)

Peyzaj söylemi Çevre Düzenleme Disiplini adı altında ilk kez ayrı bir disiplin olarak Mimarlık Dergisi 1969/9 sayısında 'Çevre Düzenleme Disiplini İçinde Plancı ve Mimarın Değişmekte Olan Nitelikleri' adlı makalede tariflenmiştir. Yarışmalar bağlamında ele aldığımızda ise Peyzaj söylemi 1957 yılındaki Rumeli Hisarı Peyzaj Yarışması'na kadar geriye gitmektedir.

1971 yılında yaşanan askeri darbe sonucunda, ülkenin farklı bölgelerinde benzer hükümet konakları türemiştir. Balamir'in ifadesiyle; modern mimarlık dili kompozisyonel ve strüktürel özgürlüklerini yitirerek neoklasikleşmiş, zemin katlar geçirgenliklerini kaybederek, kütleler baskıcı bir karaktere bürünmüş; mimarlık, bakanlık yarışmaları aracılığıyla sıradan bir yapı pratiğine, adeta tip projelere indirgenmiştir (Balamir, 2003).

1980 sonrasının ayrı bir dönem olarak ele alınmasının çok sayıda nedeni vardır. Tekeli'ye göre bunlardan birincisi; İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlayan demografik geçiş ve kentleşme gibi süreçlerin belli bir doygunluk düzeyine ulaşmasıdır. İkincisi dünyanın yaşadığı büyük bunalım karşısında girdiği yeniden yapılanma sürecinin yönünün artık açıklık kazanmaya başlaması ve üçüncüsü ise, 1980 yılının, hem 24 Ocak Kararları, hem de 12 Eylül müdahalesi dolayısıyla Türkiye"nin yaşamında önemli bir dönüm noktası olmasıdır (Tekeli, 1998).

Türkiye 80'lerin kültürel bağlamını derinden etkileyen iki önemli kırılma noktası yaşamıştır. Bunlardan ilki, bütün kamusal alanı baskı ve yasaklamalar temelinde yeniden inşa eden 1980 askeri darbesi, ikincisi ise, ekonominin serbest pazar ilkelerine göre yeniden örgütlenmesi ile küresel ekonomiye entegre olma kararıdır. Siyasal baskıların getirdiği suskunluk, geri çekilme ve içe dönüklük ile ekonomik serbestliğin getirdiği 'dış'a açıklık' aynı anda yaşanmıştır (Korkmaz, 2007).

Sey ise dönemin şartlarını aşağıdaki sözlerle belirtiyor;

'Askeri müdahale ile demokratik hayatın ve özgürlüklerin bir kez daha kesintiye uğramasına rağmen, iletişim olanaklarının artmış olması dış dünyadaki tartışmaların eş zamanlı olarak Türkiye'de de yürütülmesini sağlıyordu. Böylece modern, postmodern, konstrüktivism, dekonstrüktivism, rejyonalizm, bağlamsalcılık gibi akımlar sadece tartışılmakla kalmıyor, uygulamaya da geçiriliyordu. İthalat ve döviz sınırlarının kalkması, her türlü malzemenin kullanılmasına olanak veriyordu. Daha önceki dönemlerde çeşitli kısıtlamalarla çalışmaya alışmış olan mimar, artık çok sayıda alternatif arasında şaşkınlığa düşüyor, bazen de bilinçsiz seçimler yapabiliyordu' (Sey, 1998).

1980 sonrası yapılan mimarlık yarışmaları bu şartlar ve imkanlar altında yapılmaktaydı ve 1981'e kadar düzenlenen yarışmalar incelendiğinde ise; kent ölçeğinde yapılanlarında, genellikle bir kentin imar planı şeklinde olduğunu görmekteyiz. 1980'li yıllarda hız kazanan küreselleşme, kentsel tasarım olgusunu Türkiye'deki yarışma ortamına taşımıştır.

Kentsel tasarım olgusunun; mimarlık pratiğinde, yarışmalar ile yaygınlaşması; yarışmaların mimarlık disiplini içerisinde ki önemini bir kez daha göstermektedir.

3.2.2 1980-2014 Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım yarışma projeleri

Türkiye'de kentsel tasarım yarışmalarının belirli bir tarihte başladığını söylemek pek mümkün değildir. Mehmet Çubuk (2010) 1969 yılında açılan Side Turistik Yerleşim Planı yarışmasının bir başlangıç olduğunu iddia ederken, Baran İdil ise bu tarihi 1957 Rumeli Hisarı Peyzaj Yarışmasına kadar geri götürmektedir. Çimen (2010) kentsel tasarım yarışmalarının başlangıcına dair net bir tarih koymanın önemli olmadığını ancak bir tarih koymak gerekirse bunun 1960'lara kadar gittiğini ve bu sürecin birikimleri sonucunda da kentsel tasarımın bir kavram olarak hem akademik hem de

profesyonel alanda kendisine yer bulduğunu dile getirmiştir (Yarışmalar ve Mimarlık Sempozyumu, S 86- 95).

1980'lerin ilk yarısında kentsel tasarım kavramı akademik çevrelerde yayılmış ve farklı düzlemlerde tartışılmıştır. İTÜ ve Mimar Sinan Üniversiteleri Planlama bölümleri'ni bu dönemde kurmuştur ve bunlarla eş zamanlı olarak kentsel tasarım yüksek lisans programları da planlama bölümleri içerisinde açılmıştır. Her ne kadar akademik ortamlarda kentsel tasarım kavramı bu dönemde kullanılmaya başlansa da 1980'lere kadar yarışma düzleminde kentsel tasarım kavramı daha once hiç kullanılmamıştır. Kentsel tasarım olgusu Türkiye'de yarışmalarla gündeme gelmemiştir ancak 1980'lerde kentsel tasarım yarışmalarının açılmasıyla kentsel tasarım olgusunun önem kazanmasına büyük bir ivme vermiştir.

Türkiye'de, 1980 sonrası dönemde, hayatın her alanında yaşanan değişim ve gelişmeler kentsel ortamlarda etkisini göstermiştir. 1980 öncesi, bina kültürü üzerine kurgulanan mimarlık anlayışı, bu dönemde kırılmaya çalışılmış ve çeşitli mimarlık söylemleri, yarışmalar aracılığıyla gündem oluşturmaya başlamıştır. Yapı üretimi ilebirlikte kentsel açık alanların niteliği de yarışmalar aracılığıyla mimarlık ve kent ortamında sorgulanmaya başlanmıştır.

Kamu İhale Kanunu ve Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliğine uygun olarak Türkiye'de 1980-2014 açılan Kentsel tasarım proje yarışmalarının incelendiği bu bölümde yarışmalar 4 ayrı dönemde ele alınmıştır.

Türkiye'de geçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları dört farklı dönemde ele alınarak incelendiğinde; 1980-1990 kentsel tasarım yarışmalarının ilk dönem olarak adlandırılabilir. Bu dönem 1980 yılında açılan 'Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması' ile başlamıştır. Yarışmanın ana konusu kent parkı olarak anlaşılan bu yarışmayı Türkiye'de açılan ilk kentsel tasarım yarışması olarak kabul etmek mümkündür. 1990'a kadar sayı olarak çok olmasa da çeşitli büyüklüklerde Türkiye'de kentsel tasarım proje yarışmaları açılmış ve kentsel tasarım kavramı yarışmalarla birlikte 80'lerden 90'lara kadar önemini korumaya devam etmiştir.

Kenstel tasarım yarışmalarının ilk önemi olan 1980'lerde kent parkları, eğlence ve kültür parkları kentsel tasarım yarışmalarına konu olurken; 1990-2000 yılları arasında, kent meydanları ve çevresinin düzenlenmesi kentsel tasarım yarışma

projelerinin ana konusu haline gelmiştir. Bu dönemde de ilk dönemden farklı olarak çok sayıda yarışma açılmamasına ramen yarışmaların amaç ve kapsamı itibariyle bir olgunlaşma dönemi geçirdiği ve kentsel tasarım kavramının daha net kavrandığı dönem olarak ortaya çıkmaktadır.

2000'den günümüze kadar geçen sürede açılan kentsel tasarım yarışma projelerinin irdelendiği son dönem, yarışmaların gerek nicelik olarak artışı gerekse de disiplinler arası bir platform olarak daha fazla meslek disiplini tarafından kabul gördüğü bir dönem olarak ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 2: Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları (bu çizelge http://sartname.arkitera.com üzerinde yayınlanan şartnameleri üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

	YIL	Proje İsmi	Konusu	Tür	Alan Büyülkiği (hektar)
1980-1990 İLK DÖNEM	1980	Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Y.	Kentsel Park	Ulusal	50
	1984	Adana Kültür ve Eğlence Vadisi Kentsel Tasarım Proje Y.	Kentsel Park	Ulusal	-
	1985	İstanbul Büyükşehir Bel. Yenikapı Kültür ve Eğlence Parkı Kentsel Tasarım Y.	Kentsel Park	Ulusal, Tek Aşamalı	18
	1987	Bursa Büyükşehir Bel. Zafer ve Şehreküstü Meydanları Kentsel Tasarım Y.	Meydan	Ulusal, Tek Aşamalı	7
	1988	İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Y.	Meydan	Ulusal, İki Aşamalı	34
	1989	Gaziantep 100.Yıl Atatürk Kültürparkı ve Çevresi Kentsel Tasarım Y.	Kentsel Park	Ulusal	-
1990-2000	1990	Antalya Kent Merkezi içinde Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Y.	Master Plan	Ulusal, Tek Aşamalı	50
	1990	İstanbul Beşiktaş Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Y.	Meydan	Ulusal, Tek Aşamalı	10
	1991	Güzel Ankara Projesi Kent Omurgası Kuzey Bölümü Kentsel Tasarım Y.	Master Plan	Ulusal, Tek Aşamalı	
	1995	Gaziantep Merkezi Hal Bölgesi Koruma Geliştirme Amaçlı Kentsel Tasarım Y.	Mimari-Kentsel Tas.	Ulusal, Tek Aşamalı	10
	1996	Bağcılar Meydan Düzenlemesi ve Kentsel Tasarım Y.	Meydan	Ulusal, Tek Aşamalı	1
	1997	Isparta Bel. Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Y.	Mimari-Kentsel Tas.	Ulusal, Tek Aşamalı	6
	2000	Ankara Büyükşehir Belediye Sarayı İle Sosyal-Ticari Tesisleri Mim-Müh. Ve Kentsel Tas. Y.	Mimari	Ulusal, Tek Aşamalı	31

Çizelge 3: 2000-2010 Yılları arasında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları (bu çizelge http://sartname.arkitera.com üzerinde yayınlanan şartnameleri üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

	YIL	Proje İsmi	Konusu	Tür	Alan Büyülkiği (hektar)
2000-2010	2000	Kadıköy Meydanı - Haydarpaşa - Harem Çevresi Kentsel Tasarım Proje Y.	Master Plan	Ulusal, Tak Aşamalı	270
	2001	İzmir Liman Bölgesi Uluslarası Kentsel Tasarım Uluslararası Fikir Y.	Master Plan	Ulusal, Tak Aşamalı	
	2002	Antalya Tarihsel Karaalioğlu Parkı Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tas. ve Koruma Proje Y.	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	16
	2002	Ankara Kuğulu Park ve Yakın Çevresi Yarışması	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	
	2002	50.Yıl Parkı ve Şehitler Anıtı Kompl. Kentsel Tas., Peyzaj Mim., Plastik Sant İçerikli Mim. Pr.Y.	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	40
	2003	Pananos Plajı (Selçuk) Kentsel Tasarım ve Peyzaj Proje Y.	Peyzaj-Kentsel Tas.	Ulusal, Tak Aşamalı	103
	2004	Gaziosmanpaşa Belediyesi Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Y.	Mimari	Ulusal, Tak Aşamalı	2.5
	2004	Konyaaltı Belediyesi Kent Meydanı Kentsel Tasarım Fikir Proje Y.	Meydan	Ulusal, Tak Aşamalı	5
	2005	Van Beşyol Meydanı Hastane Caddesi Milli Egemenlik Caddesi ve Çevresi Kentsel Tas. Proje Y.	Meydan	Ulusal, Tak Aşamalı	4
	2005	Bursa Kaplıkaya Rekreasyon Vadisi Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Y.	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	20
	2005	Gebze Tarihi Kent Merkezi Kentsel Tasarım Fikir Proje Y.	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	20
	2005	Bursa Santral Garaj Kent Meydanı Mimari ve Kentsel Tasarım Y.	Mimari	Ulusal, Tak Aşamalı	2
	2005	Burdur Şehirlerarası Otobüs Terminal Kompleksi Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Y.	Mimari	Ulusal, Tak Aşamalı	7
	2005	İstanbul Beylikdüzü Cumhuriyet Caddesi ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Proje Y.	Master Plan	Ulusal, Tak Aşamalı	30

Çizelge 4: 2000-2010 Yılları arasında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları (bu çizelge http://sartname.arkitera.com üzerinde yayınlanan şartnameleri üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

	YIL	Proje İsmi	Konusu	Tür	Alan Büyülkiği (hektar)
2000-2010	2006	İzmir Konak Belediyesi Uzundere Rekreasyon Vadisi Proje Yarışması	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	
	2006	Ünye Belediyesi Kent Meydanı Yunus Emre Parkı Kentsel Tasarım Proje Y.	Meydan	Ulusal, Tak Aşamalı	2
	2006	Bursa Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Y.	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	7
	2006	Balıkesir Çamlık Kentsel ve Mimari Tasarım Ulusal Proje Y.	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	61
	2006	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Dicle Vadisi Peyzaj Planlama, Kentsel Tas. ve Mimari Proje Y.	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	676
	2007	Antalya Büyükşehir Belediyesi Konyaaltı Doğa ve Kültür Parkı Alanı Mim. ve Çev. Düz. Proje Y.	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	
	2007	Maltepe Bölge Parkı Fikir Projesi Yarışması	Kentsel Park	Ulusal, Tak Aşamalı	
	2007	Başakşehir Kent Merkezi II Kademeli - Ulusal Kentsel Tasarım Proje Yarışması	Master Plan	Ulusal, İki Aşamalı	146
	2007	Adana Büyükşehir Bel. Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tas. Proje Y.	Karma	Ulusal	20
	2008	Küçükçekmece İlçesi Kent Merkezi Ulusal Kentsel Tasarım Proje Y.	Master Plan	Ulusal	181
	2008	Uludağ Milli Parkı I. Ve II. Gelişim Bölgeleri Peyzaj Planlama, Kentsel Tas. ve Mimari Proje Fikir Y.	Peyzaj	Ulusal, Tak Aşamalı	13
	2009	Edirne Belediyesi Selimiye Camii ve Çevresi Ulusal Kentsel Tasarım Proje Yarışması	Meydan	Ulusal, Tak Aşamalı	
	2009	Denizli Hükümet Konağı Mimari Proje ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Proje Y.	Mimari	Ulusal	5

Çizelge 5: 2010-2014 Yılları arasında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları (bu çizelge http://sartname.arkitera.com üzerinde yayınlanan şartnameleri üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

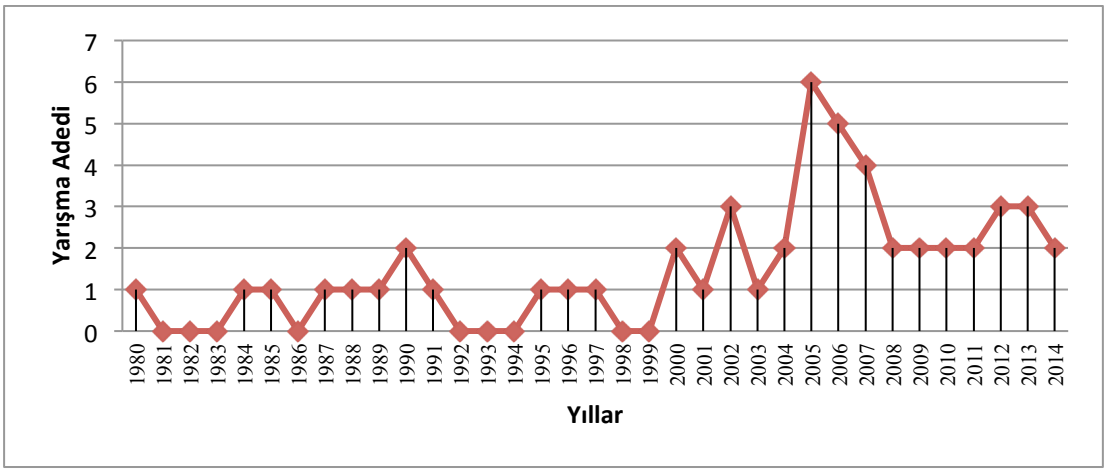
	YIL	Proje İsmi	Konusu	Tür	Alan Büyülkiği (hektar)
2010-2014	2010	İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Proje Yarışması	Karma	Ulusal , Tek Aşamalı	166
	2010	Zonguldak Lavuar Koruma Alanı ve Çev. Koruma, Plan., Kentsel Tas. ve Peyzaj Düzenl. Proje Y.	Karma	Ulusal, Tak Aşamalı	8.3
	2011	Uşak Şehirlerarası Otobüs Terminal Kompleksi Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Y.	Mimari	Ulusal, Tak Aşamalı	10
	2011	Afyonkarahisar Cumhuriyet Meydanı ve Çevresi Ulusal Mimarlık ve Kentsel Tasarım Fikir Proje Y.	Master plan	Ulusal, Tak Aşamalı	58
	2012	Çeşme Merkez Sahili Kamusal Mekânların ve Cephelerin Düzenlenmesi Ulusal Fikir Projesi Y.	Master Plan	Ulusal, Tak Aşamalı	28
	2012	Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Y.	Master Plan	Ulusal, Tak Aşamalı	-
	2012	Ödemiş Belediyesi Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Ulusal Mimarlık Ve Kentsel Tas. Fikir Proje Y.	Karma	Ulusal, Tak Aşamalı	107
	2013	Çanakkale Belediyesi Kent Meydanı ve Çevresi Düzenlenmesi "Yeşil" Kentsel Tasarım Proje Y.	Master Plan	Ulusal, Tek Aşamalı	226.5
	2013	Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması	Master Plan	Ulusal, Tek Aşamalı	-
	2013	Kent Düşleri ProjeFikir Yarışmaları 8:"Saraçoğlu Mahallesi Değerlendirme Projesi" Ulusal Fikir Y.	Fikir, Master Pl.	Ulusal, Tek Aşamalı	-
	2014	İzmir Tasarım Koridorları Ulusal Fikir Yarışması	Mimari	Ulusal, Tek Aşamalı	-
	2014	Taşınacak Olan Eskişehir Atatürk Stadyumu Alanında Yeni Fikirler Kentsel Tas. Fikir Y.	Kentsel Tas.	Ulusal, Tek Aşamalı, İki kategorili	

3.2.2.1 1980-2014 Arasında açılan kentsel tasarım proje yarışmalarının yıllara göre dağılımı

Türkiye'de kentsel tasarım proje yarışmaları 1980 yılında açılan 'Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması' ile başlamıştır. Yarışmanın ana konusu kent parkı olarak anlaşılan bu yarışmayı Türkiye'de açılan ilk kentsel tasarım yarışması olarak kabul etmek mümkündür. 1980'e kadar düzenlenen yarışmalar incelendiğinde ise; kent ölçeğinde yapılanlarında, genellikle bir kentin imar planı şeklinde olduğunu görmekteyiz. 80'li yıllarda hız kazanan küreselleşme, kentsel tasarım olgusunu Türkiye'deki yarışma platformuna taşımıştır.

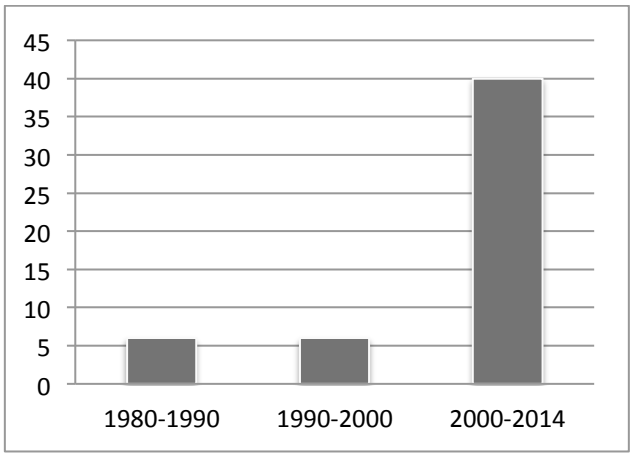
Kentsel tasarım olgusunun; mimarlık pratiğinde, yarışmalar ile yaygınlaşması; yarışmaların mimarlık disiplini içerisinde ki önemini bir kez daha göstermektedir.1980-2000 yılları arsında açılmış Kamu İhale Kanunu ve Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliğine uygun olarak açılan yarışmalar ile ilgili yıllara gore sayısal değerler üzerinden irdeleme yapıldığında Şekil1 deki gibi bir tablo elde edilmektedir.

Çizelge 6: 1980-2014 Yılları arasında Türkiye'de açılan yarışmaların yıllara göre dağılımı.

1980-2014 yılları arasında gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmalarının yıllara göre dağılımı incelendiğinde açılan yarışma sayısının arttiği gözlemlenmektedir. Bu süreyi onar yıllık aralıklarla inceleğimizde 2000 yılının kentsel tasarım proje yarışmalarında önemli bir kırılma noktası olduğunu görmekteyiz.

Çizelge 7: 1980-2014 Yılları arasında Türkiye'de açılan yarışmaların onar yıllık dönemlere göre dağılımı.

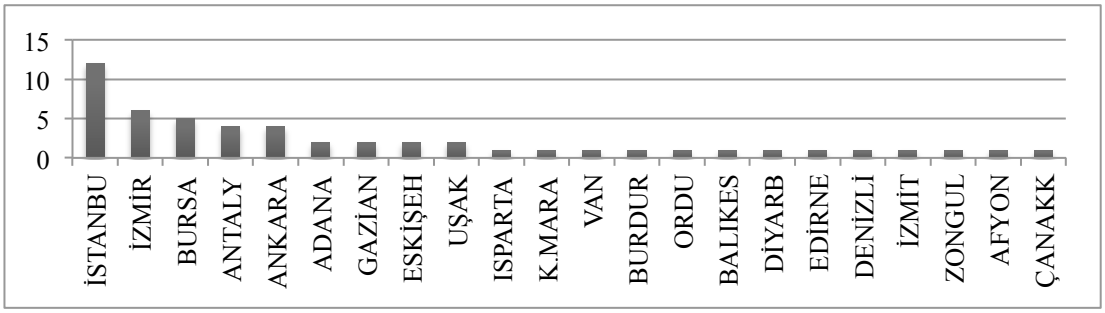

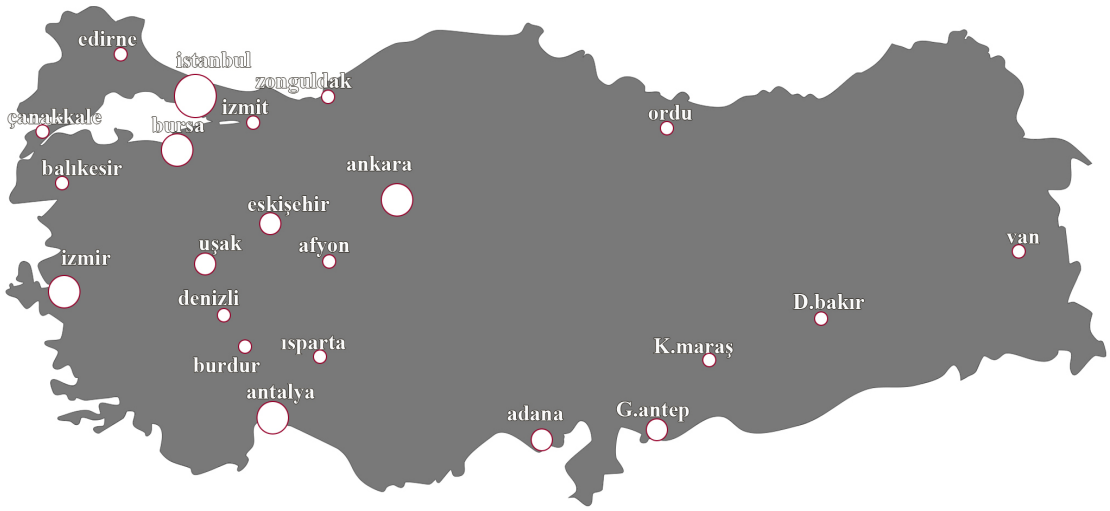
Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları genel çerçevede incelendiğinde, 2000 yılından itibaren kentsel tasarım proje yarışmasının açılmadığı tek bir yıl bile olmamıştır. Bu bağlamda 2000 yılından itibaren kentsel tasarım proje yarışmalarının mimarlık, şehir planlama ve peyzaj mimarlığı gibi disiplinlerin ortak paydası olarak kendisine yeni bir platform yarattığını da söylemek mümkündür.

3.2.2.2 1980-2014 Arasında açılan kentsel tasarım proje yarışmalarının mekansal dağılımı

Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmlarının mekansal dağılımı genel çerçevede incelendiğinde açılan yarışmaların İstanbul ilinde yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. 1980 yılından 2014 yılına kadar açılan yarışmaların 12 adedi İstanbul'da gerçekleşmiştir; ancak bu sayıya özellikle 2000 sonrası dönemde erişilmiştir.

Çizelge 8: 1980-2014 Yılları arasında Türkiye'de açılan yarışmaların mekansal dağılımı.

Şekil 16: 1980-2014 Yılları arasında Türkiye'de açılan yarışmaların mekansal dağılımı haritası.

Kentsel tasarım proje yarışmmalarının 1980-2014 yılları arasındaki mekansal dağılımını inclendiğinde, açılan yarışmaların başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlerde açıldığı gözlemlenmektedir. Yarışma projelerinin özellikle bu büyük şehirlerde yoğunlaşıyor olmasının nedenleri bu şehirlerde kentsel tasarım konusunda akademik ortamların oluşu ve bu şehirlerde varolan meslek odalarının şubelerinin varlığı sayılabilmektedir. Ayrıca Türkiye genelinde yarışmaların mekansal dağılımıa baktığımızda açılan yarışmaların mekanlarının genellikle Türkiye'nin batısında yoğunlaştığı görülmektedir.

3.2.3 Türkiye'de kentsel tasarım proje yarışması örnekleri

Bu bölümde 1980-2014 yılları arasında Türkiye'de gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışmalarından her onar yıllık dönem içinden seçilmiş 2'şer adet proje örneği incelenmiştir. Bu yarışma projeleri yarışmaları şartnameleri ve jüri rapor ve tutanakları kullanılarak detaylandırılmıştır. Her onar yıllık dönem için seçilen örnek yarışmalar, dönemin en çok açıklan yarışma konularından seçilmeye çalışılmış ve böylece dönemim gündemde olan tasarım konularına da değinilmiştir. Böylece kentsel tasarım proje yarışmlarının Türkiye'de geçirdiği değişim kapsam, konu ve içerik olarak ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

3.2.3.1 Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması

Çizelge 9: Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması, proje künyesi (kaynak: Eskişehir fuarı ve dinlence eğlence kültür alanları kentsel tasarım yarışması şartnamesi üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

Yarışma Adı	Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması
İlan Tarihi	1980
Açan Kurum	İller Bankası
Jüri	3 mimar / 2 Plancı-Mimar
Alan büyüklüğü	50 hektar
Konu	Fuar ve Rekreasyon alanı
İstenen Ölçekler	Belirtilmemiştir.
Toplam Proje Sayısı	43
Uygulama	Uygulanmamıştır.

1970'ler ve 1980'lerde akademik ortamlarda adı geçmeye başlayan 'kentsel tasarım' söylemi yarışma düzleminde ilk kez 1980 yılında 'Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması' ile gündeme gelmiştir.

Yarışma şartnamesinin önsözünü yazan İller Bankası, İmar Planlama Daire Başkanı Mimar Ahmet Menderes yarışmanın önemi ve açılmasının gerekliliğine dair genel bir bilgilendirme yapmıştır ve alanın problemlerine dair yaptığı açıklamalarda bulunmuş; planlama ölçeğinden bahsetmiştir ancak kentsel tasarım söylemine hiç yer vermemiştir. Şartnamenin kapağında yer alan 'kentsel tasarım' başlığın haricinde şartnamenin hiçbir yerinde bu kavrama rastlanmamıştır.

Jüride 3 mimar, 2 plancı-mimar bulunmaktadır. Danışman jüri üyelerinden Tansu Gürpınar şartnamede doğal çevre ve peyzaj hakkında açıklamalarda bulunmuştur. Bu açıklamalarda alanın bitki örtüsüne, ekolojik koşullarına, toprak yapısına ve sorunlarına değinmiştir.

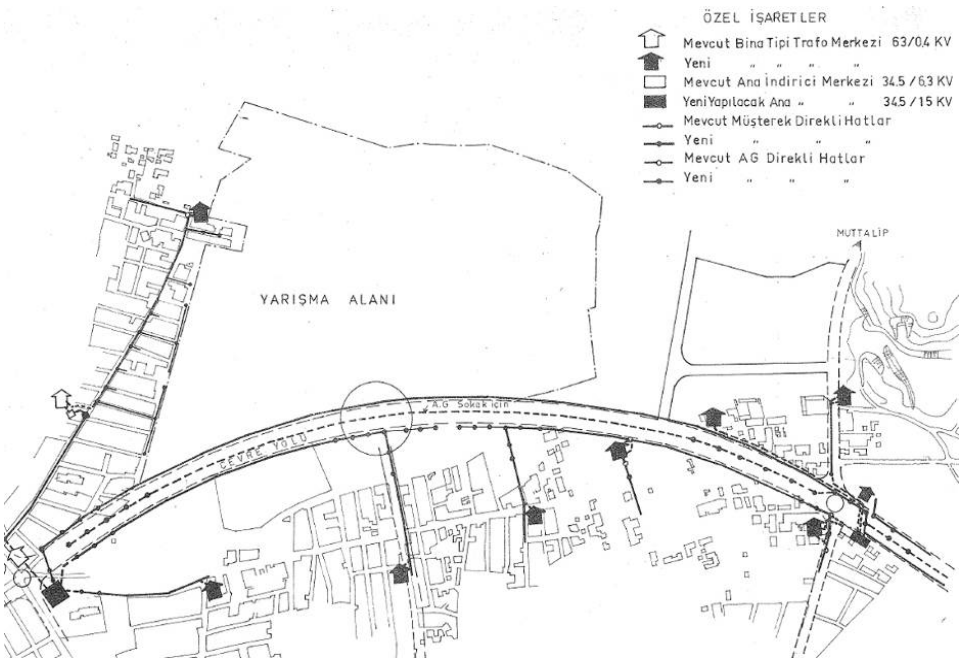
Diğer jüri üyesi Özcan Altaban ise dinlenme ve kültür işlveleri hakkında şartname

kapsamında önemli bir açıklama yapmıştır. Yarışmaya dair yaptığı açıklama önemli bir soruna işaret ederek 'kültür' kavramına Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması şartnamesinde şöyle değinmiştir:

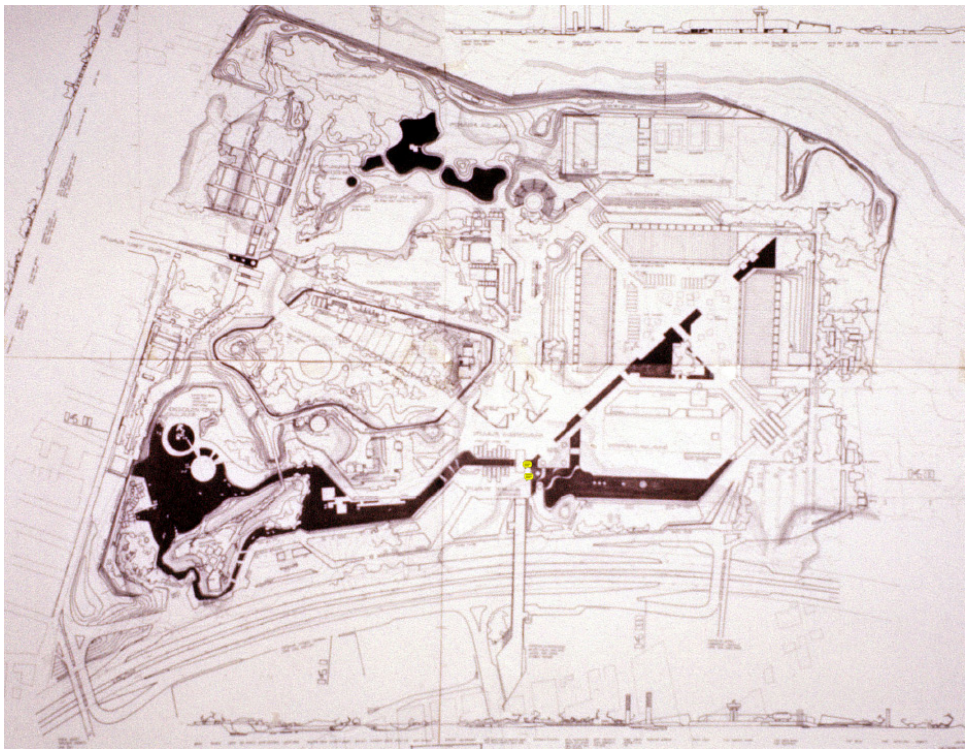
> 'Kent toplumuna hizmet götürmeyi, sosyal ve ekonomik yaşantısına canlılık getirmeyi amaçları arasında taşıyan bu yarışma kapsamında 'kültür' işlevine klasik bir anlayışla yaklaşamayız. Toplumun geleneksel ve yeni kültür değerlerinden yararlandırmayı, kitle katılımını üst düzeye çıkarmayı hedef aldığımızda öncelikle iyi eğitim görmüş birey ve grupları değil fakat bu etkinliklere ilgisi çekilmemiş yeni kentlileşen büyük kitlelere yönelmek önem kazanmaktadır.'

Ayrıca danışman jüri üyelerinden Güner Tezcan da yarışma alanına zemin yapısı hakkında şartname kapsamında açıklamalar yapmıştır.

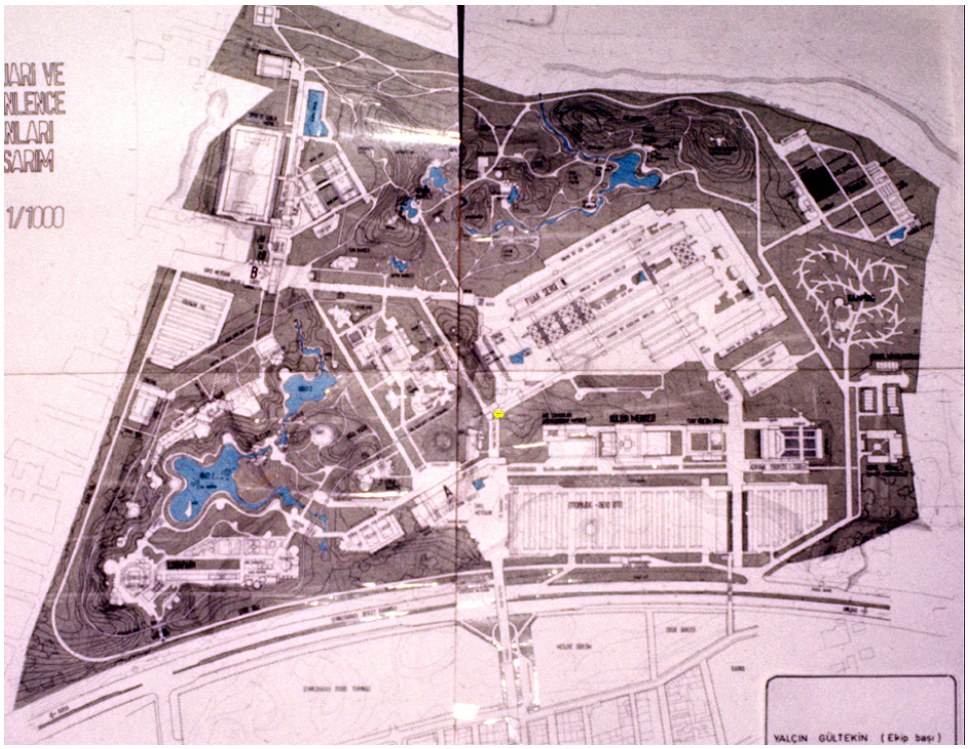
Yarışmada toplamda 43 adet proje değerlendirilmiş ve bu projeler içinden 5 adet ödül, 3 adet mansiyon verilirken ve 4 adet de satınalma verilmiştir.

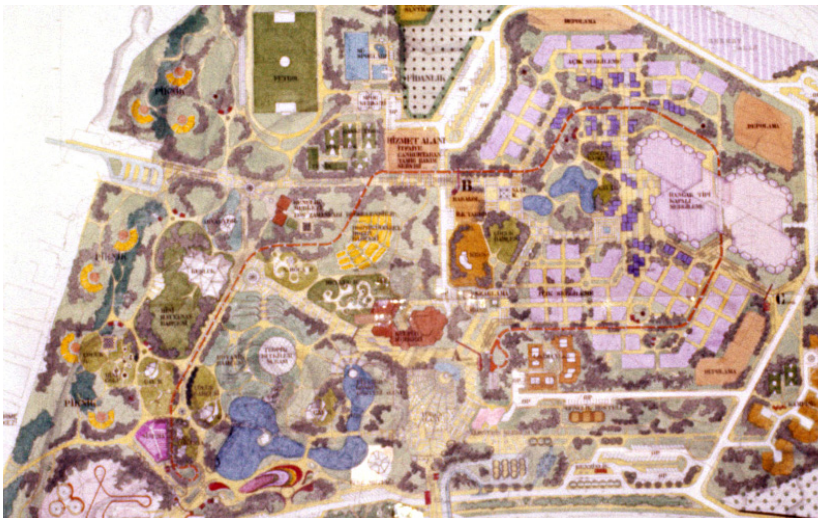
Şekil 17: Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması proje alanı (kaynak: Eskişehir fuarı ve dinlence eğlence kültür alanları kentsel tasarım yarışması şartnamesi).

Şekil 18: 1980, Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım yarışması 1.'lik ödülü alan proje (kaynak: Çimen, 2010).

Şekil 19: 1980, Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması 2.'lik ödülü alan proje (kaynak: Çimen, 2010).

Şekil 20: 1980, Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması 3.'lük ödülü alan proje (kaynak: Çimen, 2010).

Jüri raporu incelendiğinde şartnameden farklı olarak yapılan bir açıklama dikkati çekmektedir. Jüri şartnamesinde hiç geçmeyen kentsel tasarım ibaresi jüri raporunun giriş kısmında büyük harflerle vurgulanarak şu şekilde açıklanmıştır:

> 'Yarışma Şartnamesinde YARIŞMANIN KONUSU VE AMACI'nı tanımlarken belirtildiği gibi bu yarışmanın asıl hedefi; ESKİŞEHİR Nazım İmar Planı kararları çerçevesinde ve KENTSEL TASARIM ölçeğinde bir sonuç ürün yaratılması, alan için daha ayrıntılı ve uygulama esnekliği olan kararların elde edilmesi ve bu kararlarla getirilen önerilerin mimari ve uygulama projelerinin hazırlanmasına yarayacak fikir elde edilmesi ve müellif seçmek olarak belirtilmiştir'.

Jüri raporunun ilk kısmında projelerin değerlendirme ölçütlerinin neler olduğu üzerinde durulmuştur. Bu ölçütler şöyledir;

1- Genel ölçütler

2- Planlama ölçütleri

3- Tasarım ölçütleri

4- Teknik ölçütler

5- Uygulanabilirlik ölçütleri.

Bu ölçütler değerlendirme kısmında 1., 2. ve 3. ölçütler demeti olarak ilk üç eleme aşamasında ağırlık kazanmış ve 'ağırlıklı değerlendirme ölçütleri' olarak kullanılmışlarıdır. Mansiyon ve derecelendirme aşamasında ise bu kez tersten başlayarak bir değerlendirme yapılmıştır.

3.2.3.2 İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması

Çizelge 10: İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması künyesi (kaynak: İstanbul Beyazıt meydanı kentsel tasarım yarışması şartnamesi üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

Yarışmanın Adı	İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması
İlan Tarihi	1988
Açan Kurum	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Jüri	5 Mimar
Alan büyüklüğü	34 hektar
Konu	Meydan
İstenen Ölçekler	1/5000 plan 1/1000 1/500 kentsel tasarım (iki aşamalı)
Toplam Proje Sayısı	-
Uygulama	Uygulanmamıştır.

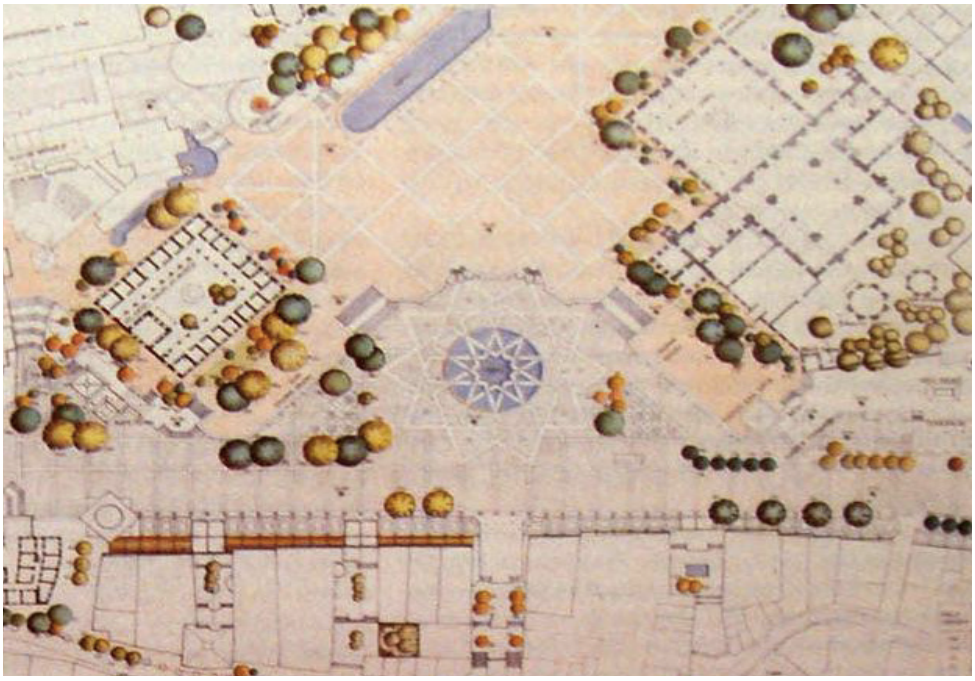
İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması 1988 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından toplam etki alanı 50 hektar olmak üzere 34 hektarlık bir proje alanının düzenlenmesi olarak ortaya çıkmıştır. Kentsel tasarım proje yarışmalarının Türkiye'deki ilk iki aşamalı projesi olması özelliği taşımaktadır. Asli jüri üyelerinin tamamı mimarlardan oluşmaktadır. Yarışma şartnamesinde yarışmaya açılan mekanının son 30 yıl içinde üç kez değişik düzenlemelere uğramış olduğu ve yoğun bir kullanıma açık olan bu mekanın kendine özgü karakterine uygun olarak düzenlenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Dönemim Belediye Başkanı Bedrettin Dalan yarışma şartnamesinin önsöz kısmında yarışmanın İstanbul için önemini şu şekilde dile getirmiştir:

> 'İstanbul'un tarihi bir kent, bir 'Dünya kenti' imgesini zedeleyen, bozulmaya başlayan kent parçalarını yeniden düzenleyip çağdaş görünümlerine kavuşturmak; devam eden bu çalışma programımızın bir parçasını teşkil etmektedir. Bu görüşün ışığında İstanbul'un kalbi kültürel etkinliklerin odak noktaları olan Üsküdar, Taksim, Kadıköy ve Beyazıt meydanlarını yeniden düzenlemek sorunlarını çözmek amacıyla Büyükşehir Belediye Başkanlığı uluslararası davetli proje yarışmasına karar vermiştir. Bu yarışmaların getireceği yeni fikirlerin tarihi kentimizin kültürel sürekliliğine kavuşmasında önemli katkıda bulunacağı gibi yarışmacıların yapacakları titiz anlatımların gelecek içinde birer belge olarak kalacaklarına inanıyorum'.

Yarışma iki aşamalı olarak öngörülmüştür ve ilk aşamada yarımacılardan Beyazıt Meydanı'nın yakın çevresi içindeki organizasyonunu, Meydanın kullanış-teşhis biçimlerini, fonksiyonların gelişimini ifade eden 1/5000 ölçekli bir plan ve Beyazıt Meydanının düzenlemesi projesi ise 1/1000 ölçektli bir plan olarak istenmektedir. İlk aşamada ayrıca yarışmacılardan 1/500 ölçeğinde Beyzaıt Meydanı ve yakın çevresini gösteren bir vaziyet planı beklenmektedir.

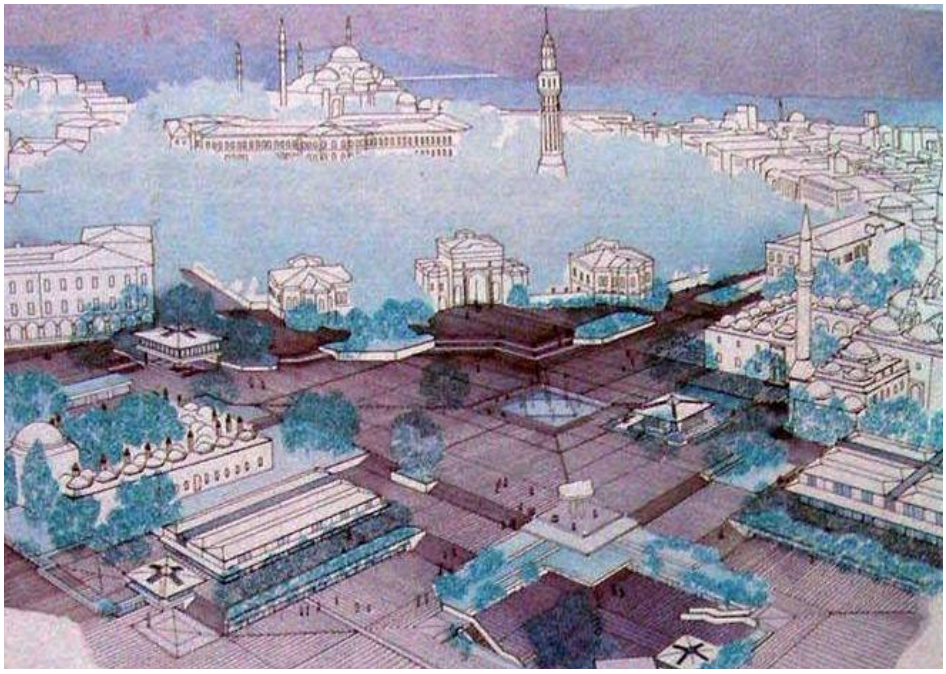
İkinci aşamada ise yarışmacılardan yapısal ve bitkisel kullanımlar, bitki türlerinin adları, dolaşım alanları ve malzemeleri, kent mobilyaları, aydınlatma elemanları vb. proje detaylarının açık bir biçimde çizilmesini beklemektedirler.

Şekil 21: 1988, İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması, 1.'lik ödülü vaziyet planı (kaynak: Çimen, 2010).

Şekil 22: 1988, İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması, 1.'lik ödülü perspektifi (kaynak: Çimen, 2010).

Şekil 23: 1988, İstanbul Beyazıt Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması, 1. mansiyon perspektifi (kaynak: Çimen, 2010).

3.2.3.3 Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması

Çizelge 11: Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması künyesi (kaynak: Antalya Kale Kapısı ve çevresi kentsel tasarım yarışması şartnamesi üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

Yarışmanın Adı	Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması
İlan Tarihi	1990
Açan Kurum	Antalya Belediyesi
Jüri	1 Plancı / 4 Mimar / 2 Mimar-Plancı
Alan büyüklüğü	50 hektar
Konu	Şehir Merkezi Tesisleri
İstenen Ölçekler	1/5000 plan 1/500 kentsel tasarım
Toplam Proje Sayısı	-
Uygulama	Kısmen Uygulanmıştır.

1990 yılında Antalya Belediyesi Başkanlığı ve Mimarlar Odası Antalya Şubesi işbirliği yapılarak düzenlenen Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması toplamda 50 hektarlık bir alan için açılmıştır.

Jüri tarafından 1/5000 ölçekli halihazır harita üzerinde belirlenen sınırlar içinde kalan tarihi merkez, Kalekapısı ve çevresi, Balibey Mahallesi, Kaleiçi Koruma ve Geliştirme bölgesi ve merkez geliştirme alanlarını kapsamaktadır.

Farklı işlevsel ve niteliksel özellikler taşıyan kent parçaları için koruma, geliştirme, sağlıklaştırma, yenileme, sakinleştirme sorunlarına üst ölçekte arazi kullanım, ulaşım - yaya dolaşımına ilişkin öneriler ve kentsel politikalar getiren bir yapısal plan şeması üretilmesi beklenmektedir.

1/500 kentsel tasarım yaklaşımında

- Kentsel morfoloji veya başka yöntemlerle merkezin fiziki ve işlevsel bileşenlerinin sosyal süreçlerle ilişkilerini analiz eden,
- Kentsel dokunun tarihi ve doğal değerleri ile korunması ve geliştirmesini amaçlayan,
- Merkezin geleneksel ve çağdaş işlevlerinin yer seçimi ve kullanım özelliklerini dikkate alarak kentsel mekan niteliklerini artıran,
- Merkezdeki yaşam kalitesini zenginleştirecek sosyal ve kültürel işlevlere, yapılı ve açık mekanlar sağlayan,
- Kentlilerin ve ziyaretçilerin merkezin belirli yerlerinde, araçtan arındılırlmış mekanlarda toplanma, buluşma ve dolaşmalarını sağlayan,
- Önerilen yapılı ve açık mekanların gerçekleşebilirliğine yönelik araçlar hakkında seçenekler getiren, çözümler beklenmektedir.

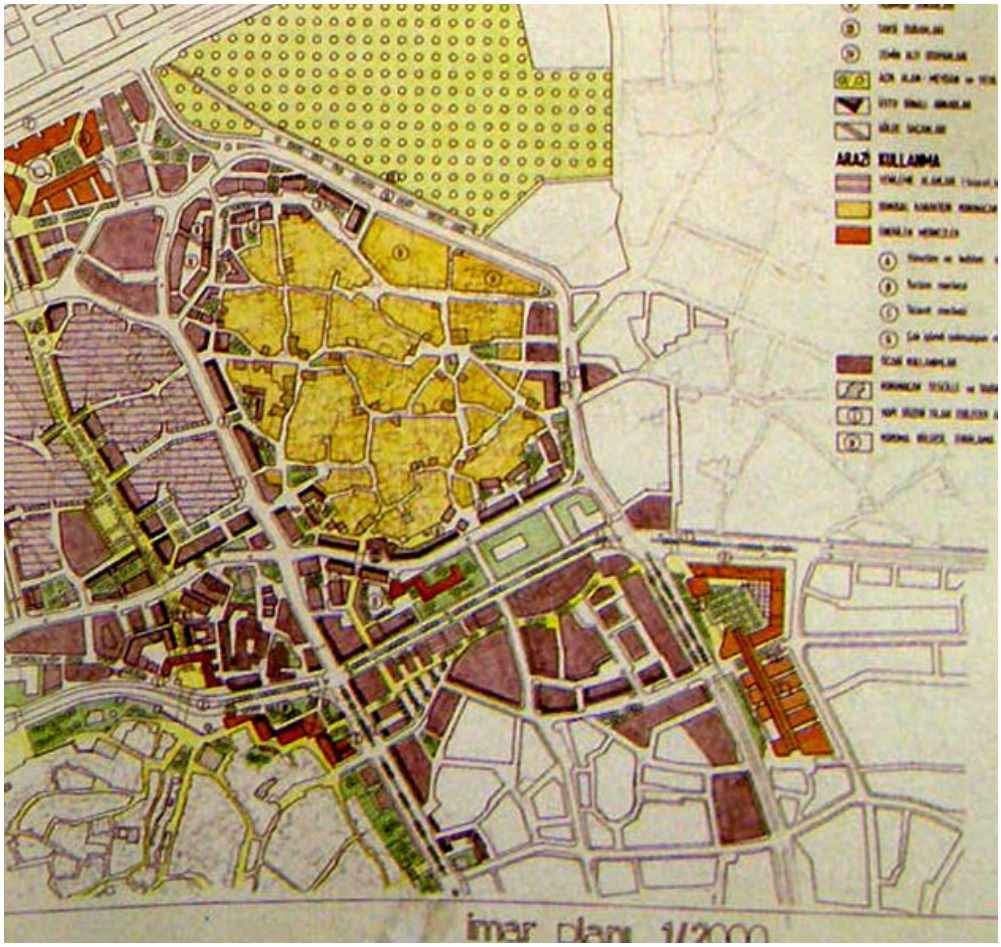
Yarışma şartnamesinin yanında bir de yarışma jüri üyelerinin yarışmanın konusunu destekleyici kuramsal çalışmaları da bilgi kitabı olarak sunulmuştur. Bu bilgi kitabında ayrıca meslek odalarının da görüşleri yer almaktadır.

TMMOB, Mimarlar odası Antalya şubesinin görüşlerinin olduğu ‘Antalya Kale Kapısı, Kentsel Tasarım ve Çevre Düzenlemesi’ adlı makalede yarışmanın amacı şu şekilde anlatılmaktadır:

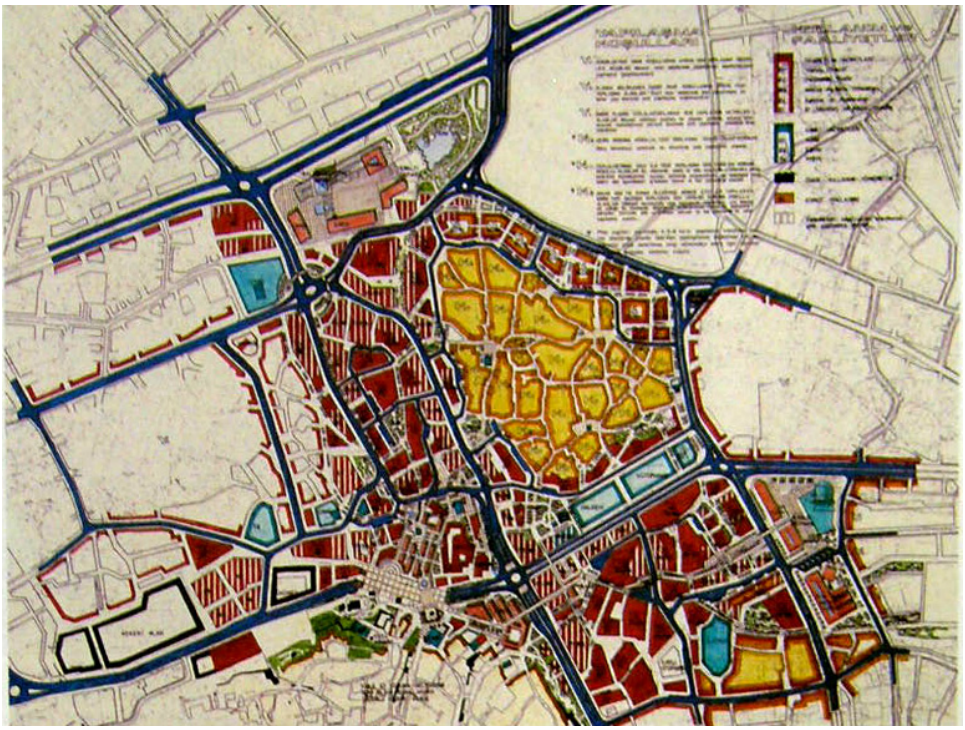
> ‘Bu yarışma, kanımızca genel bir kentsel tasarım yarışmasından öte bir merkez tanımlama çalışmasıdır ve bu yüzden plan sınırları projenin önemli ve hassas girdisini oluşturmaktadır. Bu özelliği nedeniyle, projede Kent Merkezi-Kaleiçi ve Yat Limanı arasındaki ilişkiler gözden kaçırılmamalı ve buradaki düzenlemelerde kamu yararı ön planda tutulmalı, kentsel değerler yaratılmalı ve bununa birlikte kamu projelerinin kendini finanse etmesi örgütlenme ve işletme modelleri düşünülmelidir’.

Dönemin Belediye Başkanı Hasan Subaşı şartnamenin önsözüde belediyenin yarışma alanina dair kosept yaklaşımını şöyle özetlemektedir:

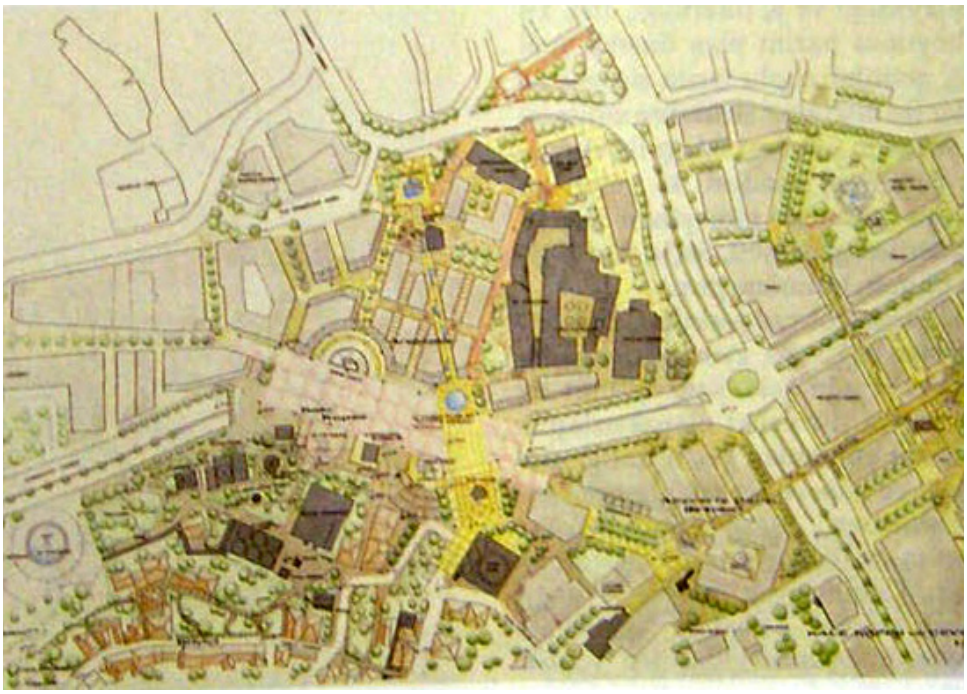
‘Belediyemizin bu konuda yaklaşımı şöyle özetlenebilir: Çağdaş anlamda Antalya imajını veren, kent kültürü oluşturma ortamını hazırlayacak, merkezde gerekli sosyal ve kültürel mekanlara yer verecek, ihtisaslaşmaya göre düzenlenmiş çarşıları bulunan, tarihi tabiatla birleştiren ve kent kişiliğini ortaya çıkaran, Kaleiçi ile bütünleşen, bu çevredeki tarihi eserleri, hanları ve çarşıları da ihya edecek, merkezdeki yoğun trafiğe çözüm getirecek, kent merkezi işlevlerini çevreye yayabilecek, alternatifleri ve çözüm politikaları olan, aşamalı uygulanabilirliği ve pratik çözümler getiren, esnafımızı koruyucu, takaslı çözümler içeren, ekonomik, verimli kısacası şehrimiz Antalya’nın ikibinli yıllarının kent merkezini planlamak, imar ve inşa etmek üzere konuyu ele almış bulunuyoruz.’

Şekil 24: 1990, Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması, 1.’lik ödülü, 1/2000 gelişim planı (kaynak: Çimen, 2010).

Şekil 25: 1990, Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması, 2.'lik ödülü, 1/2000 gelişim planı (kaynak: Çimen, 2010).

Şekil 26: 1990, Antalya Kale Kapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması, 2.'lik ödülü, 1/500 kentsel tasarım projesi (kaynak: Çimen, 2010).

3.2.3.4 Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması

Çizelge 12: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması künyesi (kaynak: Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı kentsel tasarım yarışması şartnamesi üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

Yarışmanın Adı	Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması
İlan Tarihi	1997
Açan Kurum	Isparta Belediyesi
Jüri	5 Mimar / 1 Mimar-Plancı / 1 Mühendis
Alan büyüklüğü	5 hektar
Konu	Kültür ve rekreasyon alanı
İstenen Ölçekler	1/1000 plan 1/500 kentsel tasarım 1/500 maket
Toplam Proje Sayısı	34
Uygulama	Uygulanmamıştır.

'Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması' 1997 yılında Isparta Belediye'si tarafından serbest, tek aşamalı ve ulusal bir yarışma olarak 5.5 hektarrlık bir kentsel mekan için açılmıştır.

Yarışmanın esas konusu şartnamede 'Çarşamba Pazarı ve Çevresi'nde yapılacak olan düzenleme olarak açıklanmaktadır. İhtiyaç programında yapılması beklenen donatılardan bahsedilmiş ve bunun yanı sıra 1/1000 ölçeğinde kentsel tasarım çalışmasının yapıldığı çevre düzeni ve 1/500 ölçekli mimiari yaklaşımlar da istenmiştir.

Ayrıca şartnamede tasarımcıların varolan çevre dokusuna uygun olarak yakın

çevreye dair çözüm önerileri getirebilecekleri de şu şekilde açıklanmıştır:

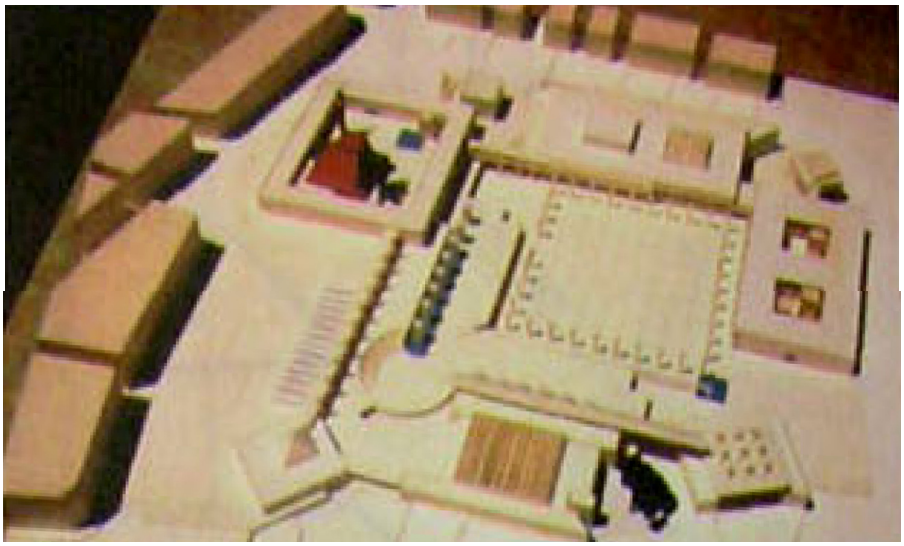
> 'Çevre dokusu 3-8 kat arasında değişen apartman oluşumundadır. Bu oluşum imar planı ile sürdürülmektedir. Böyle bir statüde, tasarımcıların ne tür bir kimlik ve özgünlük arayışına girecekleri, kuşkusuz yarışmanın temel hedeflerinden birisidir. Bu arayış içinde yarışmacılar isterlerse yakın çevreye ait ve imar hukuku çerçevesinde çözüm önerileri getirebilirler'.

Toplamda 34 adet yarışmanın değerlendirildiği yarışmanın şartnamesinde değerlendirme kıstaslarına yer verilmemiştir. Yarışma değerlendirme kriterleri yarışma raporunda şu şekilde açıklanmıştır:

- Kent kimliğine ve yaşantısına katkı,
- Programa uygunluk,
- Etaplanabilirlik,
- Ulaşım (Araç, yaya ve servis).

Şekil 27: 1997, Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması, 1.'lik ödülü alan proje maketi (kaynak: http://v2.arkiv.com.tr/y265-isparta-carsamba-pazari-kentsel-tasarimi-ve-mimari-proje-yarismasi.html, alındığı tarih: 20.11.2014).

Şekil 28: 1997, Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması, 2.'lik ödülü alan proje maketi (kaynak: http://v2.arkiv.com.tr/y265-isparta-carsamba-pazari-kentsel-tasarimi-ve-mimari-proje-yarismasi.html, alındığı tarih: 20.11.2014).

Şekil 29: 1997, Isparta Belediyesi Çarşamba Pazarı Kentsel Tasarım Yarışması, 3.'lik ödülü alan proje maketi (kaynak:http://v2.arkiv.com.tr/y265-isparta-carsamba-pazari-kentsel-tasarimi-ve-mimari-proje-yarismasi.html, alındığı tarih: 20.11.2014).

3.2.3.5 Antalya Tarihsel KaraalioğLu Parkı Belediye Binası Ve Çevresi Kentsel Tasarım Ve Koruma Proje Yarışması

Çizelge 13: Antalya tarihsel Karaalioğlu Parkı Belediye Binası Ve Çevresi Kentsel Tasarım Ve Koruma Proje Yarışması künyesi (kaynak: antalya tarihsel karaalioğlu parkı belediye binası ve çevresi kentsel tasarım ve koruma proje yarışması şartnamesi üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

Yarışmanın Adı	Antalya Tarihsel Karaalioğlu Parkı Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Koruma Proje Yarışması
İlan Tarihi	2002
Açan Kurum	Antalya Büyükşehir Belediyesi
Jüri	1 Peyzaj Mimarı / 5 Mimar / 1 Plancı-Mimar
Alan büyüklüğü	16 hektar
Konu	Kentsel park
İstenen Ölçekler	1/1000 Kentsel bağlantılar ve ilişkiler 1/200 Mimari
Toplam Proje Sayısı	30
Uygulama	Kısmen Uygulanmıştır.

Yarışma Antalya'nın tarihi kent merkezi içinde kalan 16 hektarlık bir kent parlı için Antalya Büyükşehir Belediye'si tarafından 2002 yılında ulusal ve tek aşamalı olarak açılmıştır. Şartnamede yarışmanın amacı, 'Antalya Koruma Kurulu'nun I. ve III. Derece doğal sit alanı olarak korumaya değer buldupu bu alanın bir bütün olarak algılanması, değerlendirilmesi ve gelecek kuşaklara hangi biçimde aktarılacağının ana çerçevesinin kurulmasıdır' şeklinde açıklanmıştır.

Konu olarak kentsel bir parkın yeniden ele alınıp düzenlenmesi olan yarışmanın jüri üyelerinin meslek disiplini olarak peyzaj mimarlığının bulunmaması dikkati çekmektedir. Ayrıca şartnamede ekip içinde mimar olması zorunluluğu da vardır. Yani şehir plancıları veya peyzaj mimarları yarışmaya mimar olmadan katılamıyorken, mimarlar tek bir disiplin olarak yarışmaya katılabilmektedirler. Şartnamede şu şekilde açıklanmıştır:

'...Mimarlar Odası üyeleri tek başlarına katılabilir...Şehir Plancıları Odası ve Peyzaj Mimarları Odası üyeleri de ekiplerinde mimar bulundurmak kaydıyla bu yarışmaya katılabilirler.'

Yarışmacılardan istenenler şartnamede şu şekilde açıklanmıştır:

- Kentsel Konum ve Çevre İlişkileri; 1/1000

  Parkın kentsel açık-yeşil system içindeki yeri ve önemi değerlendirilerek, tasarım alanının çevre ile ilişkileri, araç - yaya ulaşım – dolaşım durakları ve yakın çevrede öngörülebilecek olası otopark alanları ile ilişkileri düzenlenecektir.

- Kentsel Tasarım ve Peyzaj Projesi; 1/500

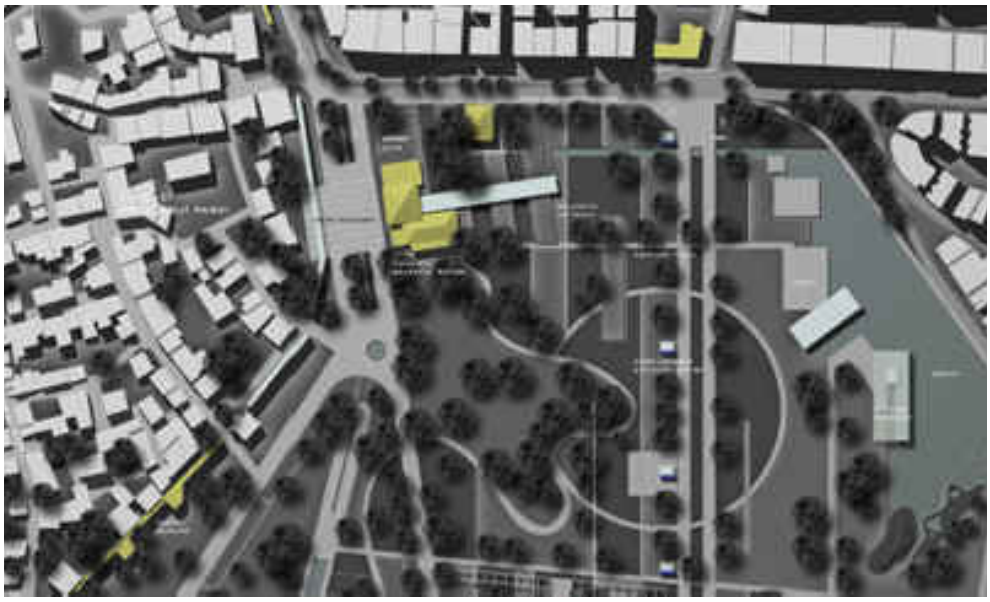
  Projede iç-dış mekan kullanımları ve açık – yeşil alan düzenlemeleri ölçeğin gerektirdiği ayrıntıda, tasarımın içerdiği tüm düşünceleri ve koruma – geliştirme kararlarını ifade edecek şekilde gösterileceketir.

- Mimari Projeler; 1/200

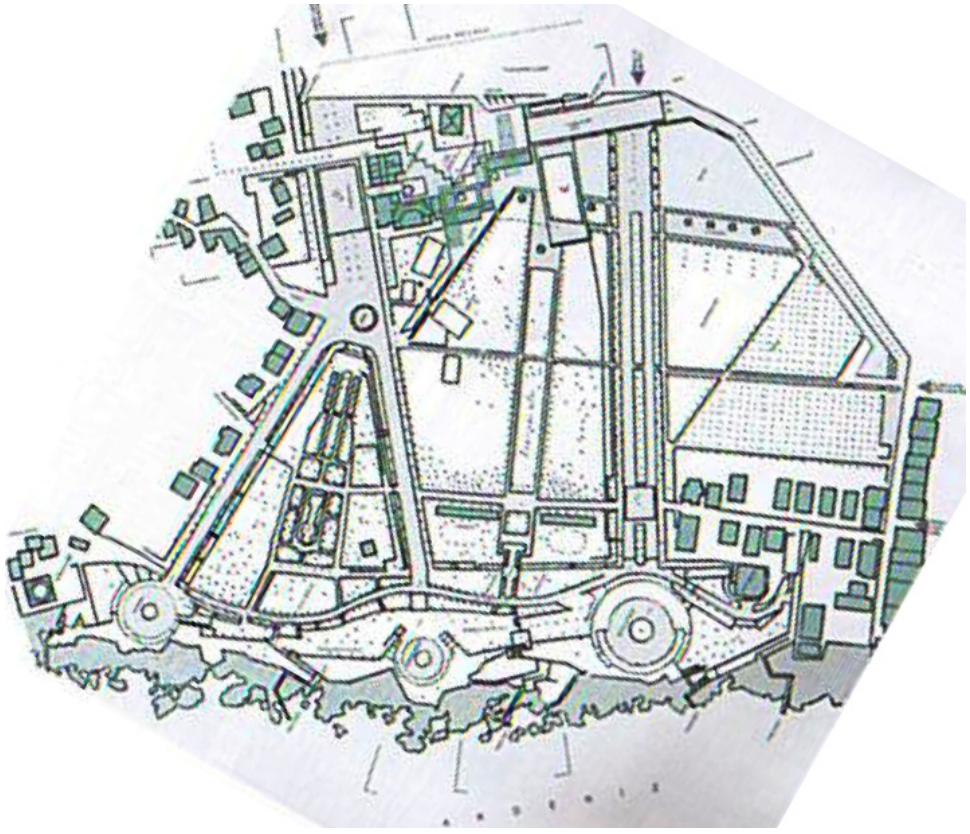
30 adet projenin değerlendirildiği yarışmada 5 adedi mansiyon olmak üzere 8 adet proje ödülle değer bulunmuştur.

Şekil 30: 2002, Antalya Tarihsel KaraalioğLu Parkı Belediye Binası Ve Çevresi Kentsel Tasarım Ve Koruma Proje Yarışması, 1.'lik ödülü alan proje(kaynak: Çimen, 2010).

Şekil 31: 2002, Antalya Tarihsel KaraalioğLu Parkı Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Koruma Proje Yarışması, 2.'lik ödülü alan proje (kaynak: Çimen, 2010).

Şekil 32: 2002, Antalya Tarihsel KaraalioğLu Parkı Belediye Binası ve Çevresi Kentsel Tasarım ve Koruma Proje Yarışması, 3.'lük ödülü alan proje (kaynak: Çimen, 2010).

3.2.3.6 Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım Ve Mimari Proje Yarışması

Çizelge 13: Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım Ve Mimari Proje Yarışması künyesi (kaynak: bursa osmangazi belediyesi kızyakup kent parkı kentsel tasarım ve mimari proje yarışması şartnamesi üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

Yarışmanın Adı	Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması
İlan Tarihi	2006
Açan Kurum	Osmangazi Belediyesi
Jüri	1 Peyzaj Mimarı / 3 Mimar / 1 Plancı-Mimar
Alan büyüklüğü	7 hektar
Konu	Kentsel park ve rekreasyon alanı
İstenen Ölçekler	1/5000 Konsept Yaklaşımı 1/200 Mimari 1/500 Maket
Toplam Proje Sayısı	47
Uygulama	Uygulanmamıştır.

2006 yılında Osmangazi Belediyesi tarafından açılan 'Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması' 7 hektarlık bir kent parkı ve rekreasyon alanının düzenlenmesi olarak açılmıştır.

Yarışma alanı kentsel park olarak tanımlanmıştır ve çevresiyle ilişkilendirilerek 1/5000 ölçekli konsept yaklaşımı ve 1/200 ölçekte mimari çözüm getirilmesi gerektiği şartnamede belirtilmiştir.

Yarışmanın amacı şartnamede şöyle açıklanmıştır;

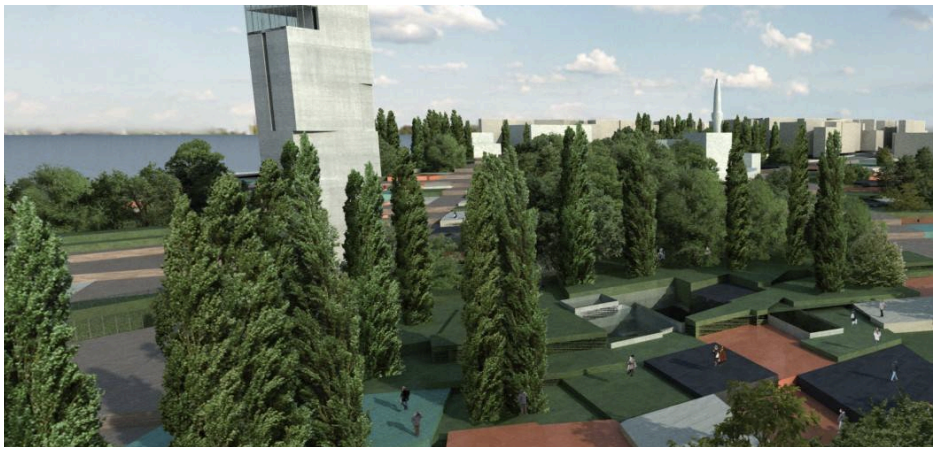
- Kentin üst ölçekli plan kararları doğrultusunda, çevresel verilerle çalışma alanının ilişkilerini kurmak,
- Kamusal nitelikdeki açık ve yeşil alanların, pasif dinlenme alanları olmaktan uzak, 24 saat yaşayan dinamik bir ortam olarak şekillendirmek,

- Açık ve yeşil alanlarla yeniden yorumlanan doğanın, kültürel gelişimin bir aracı olarak, gündelik yaşamı farklılaştırıp, kentsel yaşama renk katmasını sağlamak,
- Kent merkezinde görsel kalitenin artırılarak, kent imgesine olumlu katkı sağlayacak açık ve kapalı mekanlar yaratmak,
- Kentin sosyo-kültürel, doğal ve fiziksel yapısı konusuna bilgi aktarımını sağlayan bir merkez oluşturmaktır.

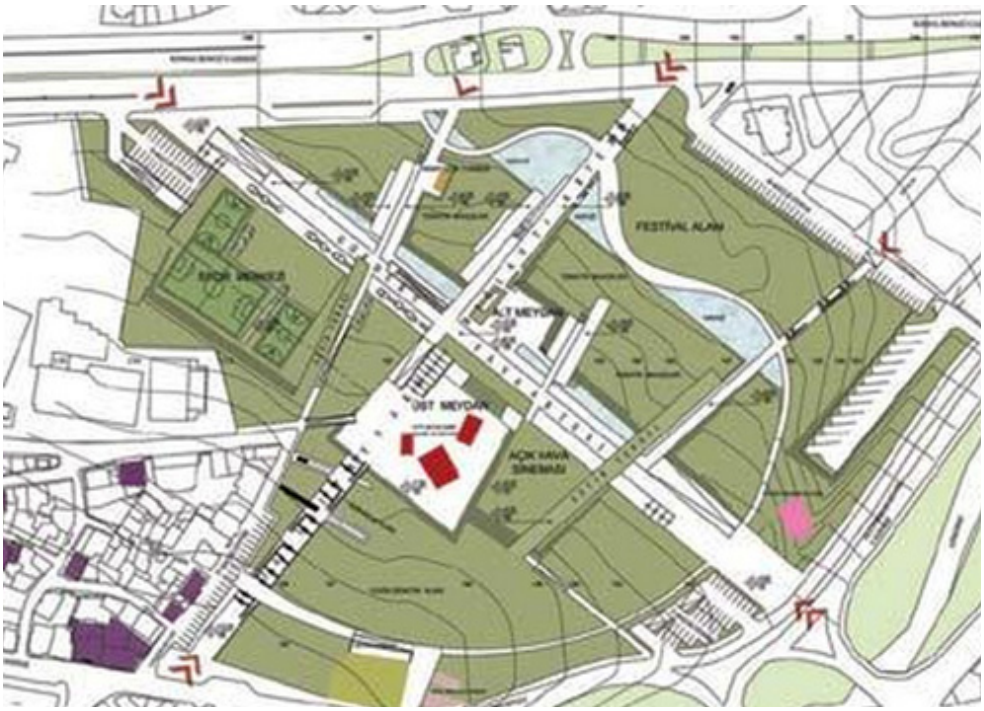
Jüri değerlendirme kriterlerini şartnamede belirtmemiştir. 47 adet projenin değerlendirildiği yarışmada ilk üç ödülün yanısıra 5 mansiyon ve 5 satınalma ödülü verilmiştir.

Şekil 33: 2006, Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, 1.'lik ödülü alan proje (kaynak: http://kolokyum.com/yazi/2584/kizyakupi, alındığı tarih: 23.11.2014).

Şekil 34: 2006, Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, 1.'lik ödülü alan proje (kaynak: http://kolokyum.com/yazi/2584/kizyakupi, alındığı tarih: 23.11.2014).

Şekil 35: 2006, Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, 2.'lik ödülü alan proje(kaynak:http://v2.arkiv.com.tr/project.php?action=display project&pıd=7081, alındığı tarih: 23.11.2014).

Şekil 36: 2006, Bursa Osmangazi Belediyesi Kızyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, 3.'lik ödülü alan proje(kaynak:http://v2.arkiv.com.tr/project.php?action=displaypr oject&pıd=7081, alındığı tarih: 23.11.2014).

3.2.3.7 Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması

Çizelge 15: Uşak Belediyesi Ismetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması künyesi (kaynak: Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve çevresi ulusal mimarlık kentsel tasarım fikir proje yarışması şartnamesi üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

Yarışmanın Adı	Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması
İlan Tarihi	2012
Açan Kurum	Uşak Belediyesi
Jüri	1 Peyzaj Mimarı / 3 Mimar / 1 Plancı-Mimar
Alan büyüklüğü	-
Konu	Kent meydanı ve çevresi
İstenen Ölçekler	1/5000 Konsept Yaklaşımı 1/1000
Toplam Proje Sayısı	-
Uygulama	Uygulanmamıştır.

'Uşak Belediyesi - İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık-Kentsel Tasarım Projesi' Uşak Belediyesi tarafından 2012 yılında serbest, ulusal ve tek aşamalı olarak açılan bir yarışma ile elde edilmiştir.

Yarışma şartnamesinde yarışmanın amacı şu şekilde açıklanmıştır;

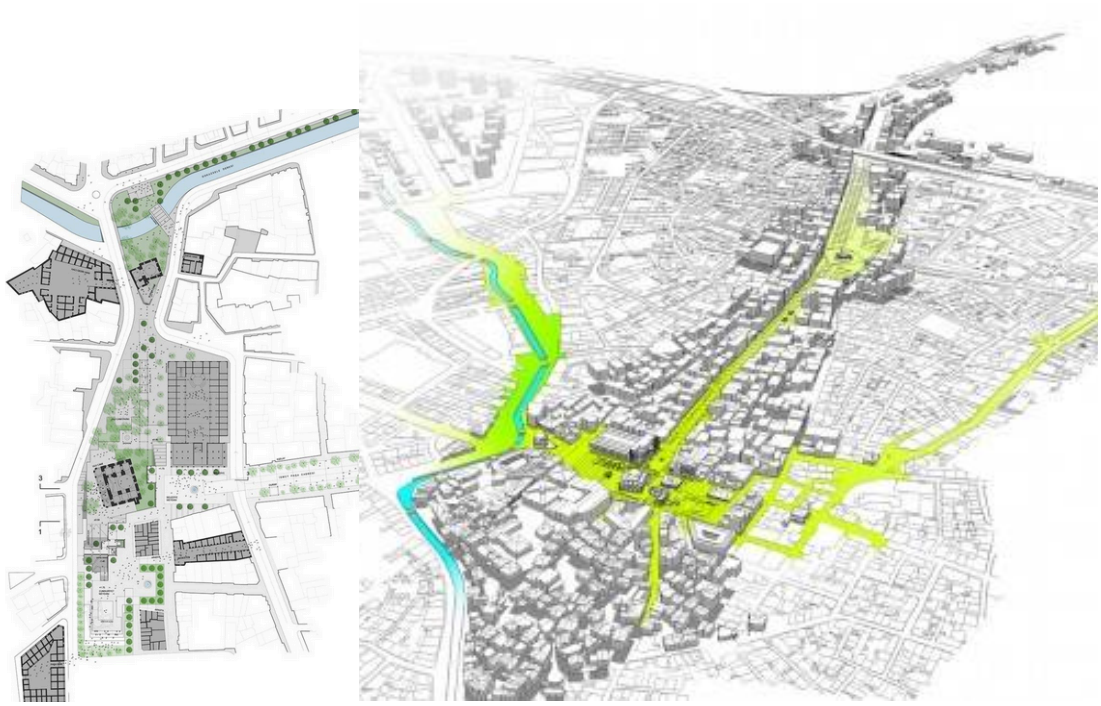
- Uşak kent merkezinde yer alan Belediye Binası, İsmet Paşa Caddesi ve çevresinin, bir bütün olarak ele alınması ve kent ilişkisinin kurgulanması,
- Kent merkezinde görsel ve fiziksel kalitenin arttırılarak kent imgesine ve yaşamına olumlu katkı sağlayacak mekanlar oluşturulması,

- Alanın iyileştirilmesine yönelik tasarım ilkelerinin, estetik, işlevsel, ekonomik ve çağdaş çözümlerinin ortaya konulması,
- Belediye Binası çevresinde İsmetpaşa Caddesi boyunca kent meydanı da dahil bugüne kadar korunmuş olan kamusal – kentsel mekanların, bütünlüğünü bozan unsurlardan arındılarak kullanım değerlerinin geliştirilerek zenginleştirilmesi, kent insanına bütünlük içinde sunulması dolayısıyla kent kimliği içindeki yerinin tanımlanması,
- Yarışma alanı içinde kentsel yaşama koşulları ve var olan fiziksel çevre kalitesinin arttırılması, yay–taşıt ilişkilerinin düzenlenmesi, yerel yönetimlerin geleceğe yönelik çevre kararlarına ve gelecekteki imar planı yenilenmesine veri oluşturmasıdır.

Yarışmaya 20 proje katıldı, 3 ödül ve 4 mansiyon verildi.

1.'lik ödülünü alan proje jüri raporuna göre şu şekilde değerlendirilmiştir;

> 'Yarışma alanının kent bütününde ve yakın çevresindeki rol ve öneminin vurgulanması, yarışma alanı ile kent etkileşimi ortaya konulurken doğal ve tarihsel referansların kullanılması ve bu referansların mekâna yansıtılması yaklaşımları olumlu bulunmuştur. Kentin tarihsel gelişim sürecinin dönemsel izler olarak mekâna yansıtılması konusundaki hassasiyet başarılı; kentsel alan içerisinde dere ve topografyaya ve tarihî-arkeolojik yapıya verilen referanslar güçlü bulunmuştur. Yarışma alanı için getirilen ulaşım önerileri genel sistem içinde bütünlük içinde ele alınmış, ulaşım düğüm noktalarına çözümler getirilmiş ve farklı ulaşım türleri arasında ilişkiler sağlanmaya çalışılmıştır. Ulaşım çözümlemelerinde yaya taşıt ayırımı dikkate alınmış, yaya öncelikli tasarım anlayışı olumlu bulunmuştur. Proje bütünündeki ortak dil ve ortaya konulan kimlik başarılı bir ifade oluşturmuştur. Kentsel açık alan mekân organizasyonu kurgusundaki ve yaklaşımındaki özen olumlu bulunmuştur. Belediye binasına yönelik öneriler, ölçeğin hassasiyetine uygun ve uygulanabilir bulunmuştur. Ancak, Hükümet Meydanı'nda tescilli anıt yerinin değiştirilmesi kent belleğine müdahale açısından uygun bulunmamıştır. Anıtın dönel taşıt kavşağı ortasında bırakılarak görsel kullanım dışında mekândan soyutlanması ve bu dönel kavşağın park ve meydan arasında kopukluğa neden olması uygun olarak değerlendirilmemiştir'.

Şekil 37: Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması 1.lik ödülü alan proje vaziyet planı ve perspektifi (kaynak: http://kolokyum.com/yazi/4043, alındığı tarih: 23.11.2014).

Şekil 38: Uşak Belediyesi Ismetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması, 2.lik ödülü alan proje vaziyet planı perspektif (kaynak: http://kolokyum.com/yazi/4043, alındığı tarih: 23.11.2014).

3.2.4 Yarışma süreçleri

Yarışmalar, mimari kaliteyi artıran, nitelikli fiziksel çevrelerin oluşmasına katkı sağlayan, rekabet ortamı yaratan; tartışma ve katılımcılıkla akılcı, uygulanabilir ve ekonomik çözümlerin elde edilmesine aracı olan bir süreçtir(Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliği, 2002). Yarışmalar ile ilgili süreç yarışmayı açan kurumun yarışma açmaya karar vermesiyle başlayan süreçler toplamından oluşmaktadır. Yarışma süreci öncelikle jürinin oluşmasıyla başlar. Jürinin açılacak olan yarışma için bir şartname hazırlaması ya da hazırlanmış bir şartnameyi onaylaması gerekmektedir ve onaylanan şartname jürinin sorumluluğundadır.

Yarışmalarda süreç;

1- Jürinin oluşturulması,

2- Şartname,

3- Projenin Hazırlanması-Soru ve Cevaplar,

4- Projenin Değerlendirilmesi-Kolokyum,

5- Uygulama.

Olmak üzere 5 aşamada incelenebilir.

3.2.4.1 Jürinin oluşturulması

Seçmenin, sıralamanın nesnel ölçütlerle yapılamaması nedeniyle jüri gereksinimi doğmuştur. Proje yarışmalarında jüri adaylarının saptanmasında 1960'lardan günümüze beş aşama geçirdiği görülmektedir:

- Mimarlar Odası'nın üyeleri arasında düzenlediği anketler yardımı ile jüri oluşturmak. Adaylar aldıkları oya göre sıralanarak yarışma açan kuruluşlara bildirilirdi. (Aktüre, 1984)

- Mimarlar Odası Yarışmalar Komitesinin kurulmasıyla, anket uygulamasının yerini üye mimarların yaptığı işlerle ilgili bilgiler bulunan üye bilgi fişleri almıştır. (Aktüre, 1984)

- 1980 sonrası yapılan bir yönetmelik değişikliğiyle, kamunun açacağı yarışmalarda jüri üyelerinin belirlenmesinde Mimarlar Odası devre dışı

bırakılmıştır. Böylece jüri seçimi idarenin kendi insiyatifine bırakılmıştır. Bu da yarışmacıların ve onların meslek örgütlerinin görüş bildirme şansları ortadan kaldırmıştır. (Aktüre, 1984)

- 1983 yılında yarışma ihale kanununa tabi tutulmuş, jüri yerine ihale komisyonu kurulmuş, yarışmacılardan teminat mektubu istenmiştir.
- 2002 yılında çıkan ihale yönetmeliklerlerinde mimarlar odası üyelerinin tekrar yarışma jürisine girdikleri görülüyor.

2002 yılında hazırlanan Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanatlar Eserleri Yarışmaları yönetmeliğine göre, yarışma jüri seçimine ilişkin esaslar şu şekildedir;

Jüri heyeti, asli, yedek ve danışman üyeler ile raportörler ve raportör yardımcılarından kurulur. Asli, yedek ve danışman jüri üyelerinin, ihtisas alanlarında yarışma konusu işlerle ilgili bulunması ve bu kimselerin mesleklerinde seçkin kişiler olması şarttır. Ortakçıl yarışmaların jüri teşkilinde, meslek disiplinlerinin yarışmadaki ağırlığına uygun bir dağılım sağlanmalıdır. Jüri üyeleri (asli, yedek, danışman), raportörler ve raportör yardımcıları (teknik ressam, daktilo ve benzeri) yarışmayı açan idare tarafından seçilir.

Asli jüri üyelerinin; beş (5) kişilik jürilerde en az biri, yedi (7) kişilik jürilerde en az ikisi, yedek jüri üyelerinin ise en az biri Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin ilgili meslek odasından istenecek iki katı aday listesinden idarelerce seçilerek atanır.

Asli ve Yedek Jüri üyelerinin; mesleklerinde en az 10 yıl benzer tasarım konusunun tanzim veya tasdik işlerinde fiilen çalışmış olması ile birlikte;

a) Benzeri tasarım yarışmalarında ödül, mansiyon kazanmış olması veya projesi satın alınmış olması,

b) İlgili ihtisas konusunda seçkin, özgün ve örnek gösterilebilecek bir tasarının müellifi olması,

c) İlgili ihtisas konusunda, bir tasarının tüm projelerini, uygulama proje ve detaylarını hazırlayarak yetkili mercilere tasdik ettirmiş olması,

d) İlgili ihtisas konusunda akademik bir çalışma yaparak, yetkili mercilere kabul ettirmiş ve o konudaki bir araştırmayı yayınlamış olması, şartlarından en az birine sahip olması zorunludur.

Yarışmalarda jüri asli üyelerinin sayısı, konunun önem ve özelliğine göre ilgili meslek disiplinlerinden 5 veya 7 kişi olarak idarece tespit edilir. Yedek jüri üyeleri, 5 kişilik jürilerde 3, 7 kişilik jürilerde ise 4 kişi olmak üzere, idare tarafından seçilir. Özelliği olan konularda, konuyla ikinci derecede ilgili meslek mensupları arasında bir kişi jüri asli üyesi olarak idarece seçilir.

Kentsel tasarım yarışmalarında, yarışma konusunun özelliğine göre asli ve yedek jüri üyeleri arasında mimar, şehir plancısı ve peyzaj mimarı bulundurulur.

Şehir planlama, peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım ağırlıklı proje yarışmalarında jüri danışman üyelerden en az bir kişinin yarışma konusu yerin belde idaresinden olması şarttır.

3.2.4.2 Şartname

Türkiye'de şu anda geçerli olan güncel yarışmalar yönetmeliğine (2002, TMMOB Yarışmalar Yönetmeliği) göre ise, jüri oluşturulduktan sonra idarelerce düzenlenecek yarışma için yarışma şartnamesi hazırlanır. Ön seçimli yarışmalarda, yarışma şartnamesi, yarışmaya davet edilen yarışmacılara yarışmaya davet mektubu ile birlikte gönderilir.

Hazırlanacak olan şartnamelerde:

a) Yarışmanın amacı,

b) Yarışmanın türü ve şekli,

c) Yarışmanın konusu ve yeri,

d) İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası,

e) Yarışmaya katılım koşulları,

f) Jüri üyeleri (danışman, asli ve yedek) ve raportörlerin isimleri,

g) Yarışmacılara verilecek bilgi ve belgelerin neler olduğu,

h) Yarışmacılardan isteneceklerin (çizim, rapor ve model gibi) neler olduğu,

ölçekleri, miktarları ve sunuş biçimleri,

i) Yer görme zorunluluğunun olup olmadığı, zorunluluk durumunda belgenin nereden ve nasıl alınacağı, ödenecek ücret ve ödenme koşulları,

j) Yarışmacıların uymakla zorunlu olduğu esaslar,

k) Yarışmaya katılacakların kimlik zarflarının ve istenmişse eklerinin nasıl düzenleneceği,

l) Yarışma takvimi (tasarımların kabul edilmeye başlanacağı tarih, tasarımların son teslim tarihi, soru sorma ve yanıtların gönderilme tarihleri, varsa yer görme tarihi, sergi ve kolokyum tarihi, jüri toplantı tarihleri),

m) Tasarımların teslim yeri ve şartları,

n) Tasarımların sergilenme yeri ve zamanı,

ö) Projelerin geri verilme şekli,

p) Rumuzlar ve ambalaj esasları,

r) Yarışma sonuçlarının ilan şekli,

s) Ödüllerin (Derece ve mansiyonların, varsa satın almaların) sayısı, tutarı ne zaman ve nasıl ödeneceği,

t) Kolokyumun yapılacağı yer,

ü) Anlaşmazlıkların çözülme şekli ve yeri,

v) Birincilik ödülü kazanana uygulama projesinin yapımı işinin verilip verilmeyeceği, verilecekse nasıl verileceği,

y) Şartname eklerinin nelerden ibaret olduğu,

belirtilir.

Kentsel tasarım yarışmalarında; Mimari, şehir ve bölge planlama, peyzaj mimarlığı yarışmalarında verilen belgelerden jürice gerekli görülenler yarışma şartnamesi ekinde verilmektedir.

3.2.4.3 Projenin hazırlanması (analiz-tasarım)

Yarışmalar türlerine göre, bireysel katılınabileceği gibi ekip olarak da katılınabilir. Çokdisiplinli bir yapıya sahip olan kentsel tasarım yarışmalarında ise bir ekip iş söz konusudur. Bu sebeple birçok kentsel tasarım yarışmasında ekibin şehir planlancısı, mimar ve peyzaj mimarı bulundurması ön koşul olarak şartnamede yer almaktadır. Bazı kentsel tasarım yarışmalarında yarışmanın konusuna göre bu meslek disiplinlerinin yanısıra bazı mühendisliklerin de ekipde bulunması öngörülebilir.

Yarışma şartnamesini alan katılımcılar, yarışma takviminde önceden öngörülen tarihler içinde jüriye soru sorabilirler. Bu sorular daha önceden belirtilmiş bir tarihte jüri tarafından cevaplanarak yayınlanır. Soru- cevap kısımları genellikle yarışmanın ilanından hemen sonar gerçekleşir. Soru-cevap kısmı yarışma sürecinin en önemli bölümlerinden birisidir, bu kısımda ilk kez katılımcılar yarışma sürecine bir dahil olmaktadırlar. Eğer jüri üyelerinin gözden kaçırdığı ya da tam olarak ifade edilemeyen noktalar var ise bunların açıklanması için bir fırsat olarak değerlendirilmesi gereken bir süreçtir.

Türkiye'de şu anda geçerli olan güncel yarışmalar yönetmeliğine (2002, TMMOB Yarışmalar Yönetmeliği) göre soru sorma hakkı şu şekilde açıklanmaktadır;

Yarışmacılar, tek kademeli yarışmalarda yarışma süresinin, iki kademeli yarışmalarda o kademe için verilen sürenin ilk 1/3'ü içinde jürinin yanıtlaması isteğiyle şartname ve ekleri hakkında soru sorup açıklayıcı bilgi isteyebilirler. Sorulacak sorular yarışma şartnamesi ve ekleriyle sınırlıdır. Bunun dışına çıkan sorular jüri tarafından yanıtlanmaz. Bu tür soruları jüri gerekli görürse görüşüyle birlikte idareye iletebilir.

Sorulara verilen yanıtlar, tasarımların son teslim tarihinden,

a) Tek kademeli yarışmalarda en az yarışma süresinin 1/3 ünden,

b) İki kademeli yarışmalarda o kademe için belirlenen sürenin 1/3 ünden, önce bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ve soru soranın kimliği belirtilmeksizin yarışma şartnamesi alarak kaydını yaptıran tüm yarışmacılara yazılı olarak gönderilir.

Sorulara verilen yanıtlardan önce tasarımlarını vermiş olan yarışmacılara istekleri halinde tasarımlarını geri çekerek yeniden tasarım verme imkanı sağlanır.

Soruların kesin ve açık bir anlatımla yanıtlanması şarttır.

Gelen sorulara verilecek yanıtlar, yarışma prensiplerini etkileyecek değişiklikleri gerektiriyorsa; yarışma jürisi, esas sürenin 1/3'ünü geçmemek kaydıyla, yarışma süresini uzatabilir. Yarışma süresinin uzatılması durumunda yarışma takviminin geri kalan tüm tarihleri değiştirilerek şartname alan ve alacak bütün yarışmacılara bildirilir.

İki kademeli yarışmalarda süre uzatımında, içinde bulunulan kademenin süresinin 1/3'ü kadar süre verilir.

Yer görme belgesi yarışmaların hepsinde zorunlu değildir, zorunlu olan yarışmalarda ise yarışma takviminde belirtilen tarihden önce bu belgeyi istenilen yerden almak koşulu ile yarışma şartı yerine getirilir.

3.2.4.4 Jüri değerlendirmesi ve kolokyum

Jüri kurulduktan sonra kendi aralarında oylamayla bir jüri başkanı seçer, jürinin içeriğinde farklı disiplinlerden insanlar olabilir, bunların uyum içinde çalışması gerekmektedir. Jüri başkanı ekibin uyumunu sağlamayabilmelidir. Jürinin çalışmaları gizlilik ve tarafsızlık temelinde yürütülür.

Türkiye'de şu anda geçerli olan güncel yarışmalar yönetmeliğine (2002, TMMOB Yarışmalar Yönetmeliği) göre jüri değerlendirme çalışmaları şu şekilde açıklanmaktadır;

Jüri değerlendirme çalışmaları için tasarımların son teslim tarihinden itibaren en geç on beşinci günü izleyen günde tam sayı ile toplanır. Bütün jüri üyeleri, değerlendirme çalışmalarının başlangıcında, imzalı dürüstlük taahhütnamesi verirler. Bu taahhütnamede yarışmaya katılan projeleri daha önce görmediklerini belirtirler.

Jüri değerlendirme çalışmaları esnasında şartname ve programda değişiklik yapmaya ve seçim sırasında şartname ve programdan ayrılmaya yetkili değildir.

Jüri, raportör tarafından hazırlanan raporda, program ve şartnameye aykırılığı belirtilen hususlara göre projenin yarışma dışı bırakılıp bırakılmayacağı hususunda karar vermek ve Yarışma şartnamesinde uyulması zorunluluğu olduğu tespit edilmiş hususlara ve bilhassa verilen maliyet tavanına uymayan projeleri yarışma dışı bırakıp bırakmamak konularında yetkilidir.

Asli jüri üyeleri, projeler üzerinde ilk inceleme çalışmalarını yaptıktan sonra değerlendirme yöntemini tespit eder.

Jüri çalışmalarında bütün üyeler olumlu veya olumsuz oylarını kullanırlar, çekimser kalamazlar. Oylamada çift sayıda üyeden ötürü eşit oy çıkarsa, başkanın olduğu taraf çoğunluk sayılır.

Yarışmada kalan bütün projeler daha önce jürice belirlenmiş değerlendirme yöntemine göre incelenir. Her elemenin sonucu tutanağa geçilir. Seçim aşağıdaki şekilde yapılır.

a) Birinci eleme: Projeler üzerinde görüşme açılmadan oylama yapılır. Birinci elemenin oybirliği ile yapılması şarttır.

b) İkinci eleme: Projeler üzerinde toplu görüşme açılır. Üyelerin yarısından fazlasının olumsuz oyunu alan eserler elenir. Elenen projelerin eleme nedenleri ve karşı oy sahipleri raporda belirtilir.

c) Üçüncü eleme: Üçüncü elemeye kalan projeler üzerinde jüri üyelerinin (asli ve danışman) her biri olumlu ve olumsuz görüşlerini söyledikten sonra, derece ve mansiyon grubuna kalacak projeler veya eserler seçilir, elenenler hakkında jüri üyelerince ayrı ayrı rapor düzenlenir ve tutanağa eklenir.

d) Dördüncü eleme: Üçüncü elemeden sonra kalan projeler derece ve mansiyon sayısından fazla ise, üçüncü eleme gibi bir eleme daha yapılır ve kalan proje sayısı ödül ve mansiyon sayısına indirilir. Bu eleme sonunda elenen proje veya eserler hakkında da jüri üyeleri rapor düzenlerler.

e) Sıralama: Elemeler sonucunda ödül ve mansiyon sayısı kadar proje ayrıldıktan sonra bunlar arasında sıralama yapılır. Jüri şartnamede öngörülen ödül ve mansiyonları vermek zorundadır. Ödül ve mansiyon kazanan ve satın alınan tüm projeler hakkında asli jüri üyeleri ayrı ayrı rapor düzenler ve tutanağa eklenir.

Satın almaların adetleri jüri tarafından tespit edilir ve yarışmaya ilginç yaklaşım getiren projelerin seçilmesi amacıyla kullanılır. Herhangi bir elemede elenmiş bir proje satın alınabilir. Mühendislik, fikir proje ve güzel sanat eserleri yarışmalarında, değerlendirme, eleme ve seçme şekli konunun özelliğine göre jüri tarafından yarışmadan önce tespit ve ilan edilir.

Yarışmaya katılan projeler değerlendirildikten sonra bir jüri raporu yayınlanarak, hangi projenin neden seçildiği ve hangi projenin neden elendiği ve hangi aşamada elendiği konusunda bilgi verir.

Her yarışmanın sonuçlanmasından sonra o yarışmayla ilgili sonuçların tartışılacağı bir kolokyum düzenlenir. Kolokyuma katılmaya hiç bir kısıtlama getirilemez.

Kolokyuma tüm jüri üyelerinin (Danışman, asli, yedek) ve raportörlerin katılımı zorunludur. Kolokyum, katılanların oylarıyla seçilecek bir meslek odası üyesince yönetilir. Kolokyumun tarihi ve yeri yarışma şartnamesinde ya da daha sonra bir duyuruyla belirtilir.

Tasarım yarışmalarında verilecek ödüllerin (derece ve mansiyonlar) toplam tutarı, yarışmanın konusuna göre tespit edilir.

Kentsel tasarım yarışmalarında;

1) Kentsel tasarım yarışmalarında toplam ödül tutarı Ek B'de Tablo-3'de verilmiştir.

2) 100.000 m^2'den küçük proje alanı için verilecek ödüller toplamına, 100.000 m^2 için,

3) 2.000.000 m^2'den büyük proje alanı için verilecek ödüller toplamına, 2.000.000 m^2 için,

saptanan değerler uygulanır.

3.2.4.5 Uygulama

Derece, mansiyon ve satın alma kazanan tasarım ve projelere ait her türlü fikri haklar, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri uyarınca, aksi idare tarafından yarışma şartnamesinde belirtilmedikçe idareye ait olur. Şartname alan yarışmacılar bu hükmü kabul etmiş sayılır.

2002 yılında yayınlanan TMMOB Yarışmalar Yönetmeliğinde uygulamaya dair hak ve sorumlulukları şu şekilde açıklanmaktadır;

İdare, yarışma sonucu elde edilen tasarımın uygulama projelerinin yapılmasını, birinciliği kazanan veya seçilen tasarım sahibine teknik şartlar ve fiyat üzerinde görüşme yapılmak suretiyle doğrudan temin yolu ile yaptırabilir. Yapılan görüşme sonucunda, anlaşma sağlanamaması halinde, idare uygun gördüğü takdirde ikinciliği

kazanan tasarım sahibi ile görüşme yapmak suretiyle ikinci seçilen tasarımın uygulama projelerini aynı usulle yaptırabilir. Uygulanması kararlaştırılan tasarımın sahibi/sahipleri, uygulama ve detay projelerini yapmak istemezse hakkından vazgeçmiş sayılır ve bu durumda idare uygulamayı ikinciliği kazanan tasarım sahibi/sahiplerine yaptırabilir. Eğer ikinciliği kazanan tasarım sahibi de işi yapmaktan vazgeçerse, idare işi yaptırıp yaptırmamakta serbest kalır.

3.3 Bölüm Sonucu

Yarışmalar, mimarlık ortamının fiziksel üretimi aracılığı ile ulaşılan ortamın genel algısına ve niteliğine karşı tepki içeren, gönüllü bir duruş; tüm bu işleyişin karşısında ortama nicelik olarak az ama nitelikli olarak yüksek etkide katkıları olan, alternatif bir üretme alanıdır (Hacıalibeyoğlu, F., Dokgöz, D., Ersan, O., Yarışma Hikayeleri: Denemeler, Deneyimler). Mimarlık ve kentsel tasarım yarışmaları, proje elde etme yöntemleri arasında farklı seçenekler üretmeye olanak sağlaması, meslektaşlar arasında fırsat eşitliği yaratması, kamuoyuna açık olması gibi nedenlerle kent kültürüne katkısı büyüktür.

Kentsel tasarım kavramının akademik ortamlarda kullanılması 1980'lerden önce olsa dahi, kavramın yerleşmesi 1980'lerde Türkiye'de gündeme gelen kentsel tasarım proje yarışmalarıyla olduğu görülmektedir. Bu durum dünyada daha farklı olarak gelişmiştir Kentsel tasarım yarışmalarının tarihsel sürecini incelerken öncelikle mimari tasarım yarışmalarının tarihini incelemek gerekmektedir. Bunu asıl sebebi kentsel tasarım kavramının mimarlık, tasarım ve planlama ortamında mimarlık ve planlamadan çok sonar ortaya atılan bir olgu olması ve bu meslek disiplinlerinin ortak bir bileşeni olarak bu ortamların içinde doğması ve kendi düzlemini yaratması yatmaktadır. Eski geleneksel bir yöntem olan mimari tasarım yarışmaları çeşitli form ve şekillerde yaklaşık 2500 yıldır meydana gelmektedir. Önemli bir kırılma noktası Fransız devrimi ve endüstri devrimidir. Yarışma süreçleri Fransız devrimi ve Endüstri devriminden etkilenmiş ve bir değişim geçirmiştir. Yarışmalarda daha önce seçkin mimari konuları ele alınırken; Fransız ve Endüstri devrimlerinden sonra yarışma konuları kamusal alanlara doğru yayılırken aynı zamanda yarışmalar herkese açık hale gelmeye başlamıştır.

Türkiye'de kentsel tasarım yarışmalarının belirli bir tarihte başladığını söylemek pek mümkün değildir. Mehmet Çubuk (2010) 1969 yılında açılan Side Turistik Yerleşim Planı yarışmasının bir başlangıç olduğunu iddia ederken, Baran İdil ise bu tarihi 1957 Rumeli Hisarı Peyzaj Yarışmasına kadar geri götürmektedir. Çimen (2010) kentsel tasarım yarışmalarının başlangıcına dair net bir tarih koymanın önemli olmadığını ancak bir tarih koymak gerekirse bunun 1960'lara kadar gittiğini ve bu sürecin birikimleri sonucunda da kentsel tasarımın bir kavram olarak hem akademik hem de profesyonel alanda kendisine yer bulduğunu dile getirmiştir (Yarışmalar ve Mimarlık Sempozyumu, S 86- 95).

Türkiye'de geçekleşen kentsel tasarım proje yarışmaları dört farklı dönemde ele alınarak incelendiğinde; 1980-1990 kentsel tasarım yarışmalarının ilk dönem olarak adlandırılabilir. Bu dönem 1980 yılında açılan 'Eskişehir Fuarı ve Dinlence Eğlence Kültür Alanları Kentsel Tasarım Yarışması' ile başlamıştır. Yarışmanın ana konusu kent parkı olarak anlaşılan bu yarışmayı Türkiye'de açılan ilk kentsel tasarım yarışması olarak kabul etmek mümkündür. 1990'a kadar sayı olarak çok olmasa da çeşitli büyüklüklerde Türkiye'de kentsel tasarım proje yarışmaları açılmış ve kentsel tasarım kavramı yarışmalarla birlikte 80'lerden 90'lara kadar önemini korumaya devam etmiştir.

Kenstel tasarım yarışmalarının ilk önemi olan 1980'lerde kent parkları, eğlence ve kültür parkları kentsel tasarım yarışmalarına konu olurken; 1990-2000 yılları arasında, kent meydanları ve çevresinin düzenlenmesi kentsel tasarım yarışma projelerinin ana konusu haline gelmiştir. Bu dönemde de ilk dönemden farklı olarak çok sayıda yarışma açılmamasına ramen yarışmaların amaç ve kapsamı itibariyle bir olgunlaşma dönemi geçirdiği ve kentsel tasarım kavramının daha net kavrandığı dönem olarak ortaya çıkmaktadır.

2000'den günümüze kadar geçen sürede açılan kentsel tasarım yarışma projelerinin irdelendiği son dönem, yarışmaların gerek nicelik olarak artışı gerekse de disiplinler arası bir platform olarak daha fazla meslek disiplini tarafından kabul gördüğü bir dönem olarak ortaya çıkmaktadır.

4. KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMA SÜRECİNİN TÜRKİYE DEĞERLENDİRMESİ

Mimarlık ve kentsel tasarım yarışmalarının kent kültürüne katkısı oldukça büyüktür. Yarışmaların, proje elde etme yöntemleri arasında en pahalısı ve en uzun süre alanı olmasına karşın elde edilen projelerin niteliği ve özgünlüğü adına mimarlık, şehir planlama ve peyzaj mimarlığı gibi meslek disiplinlerine katkısı yadsınamaz derecede önem arz etmektedir. Bu meslek disiplinlerinin katılımı önderliğinde gerçekleşen kentsel tasarım proje yarışma süreçlerinin Türkiye değerlendirmesini yapmak üzere bu yarışmalara giren, ödüllü veya ödülsüz olarak bu sürece katkısını sağlayan meslektaşlarımın bu sürece ilişkin fikirlerini öğrenmek üzere yaptığım alan çalışması bu bölümde irdelenmektedir. Yapılan alan çalışması bir anket çalışması olarak belirlenmiş olup, anket çalışmasının altlığını Türkiye'de gerçekleşen birçok kentsel tasarım proje yarışmasının şartnamesi oluşturmaktadır. Farklı yıllarda açılan kentsel tasarım yarışmalarının şartnamelerinin incelenerek oluşturulan sorular bir kaç deneme anketinden sonra nihai hale gelmiştir.

4.1 Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmanın amacı, kentsel tasarım proje yarışma süreçlerinin yarışmalar katılan profesyoneller tarafından değerlendirilmesi, içinde barındırdığı farklı disiplinlerin perspektifinden bu süreçlerin değerlendirmesini yapmaktır.

Kentsel tasarım proje yarışma süreçlerinin irdelendiği tez kapsamında yapılan araştırma da bu bağlamda ele alınmış olup dört ana başlık üzerinden değerlendirilmiştir, bunlar; katılımcı profili, yarışma ön aşaması, analiz – tasarım ve uygulama'dır.

4.2 Anketin Yöntemi

Araştırmanın amacı doğrultusunda kentsel tasarım proje yarışmalarına katılan profesyonelerden veri toplamak amacıyla anket yöntemine başvurulmuştur.

Anket çalışmasının yapılacağı hedef kitle öncelikle kentsel tasarım proje yarışmalarına katılan meslek insanlarından oluşmaktadır. Anket çalışması kentsel tasarım proje yarışma sürecini tecrübe etmiş, ödül almış ya da almamış şehir plancısı, mimar ve peyzaj mimarlarını hedef almaktadır.

Anketin hedef kitlesini tanımlayabilmek için, 3. Bölümde listelenen kentsel tasarım proje yarışmalarından hareketle kentsel tasarım yarışmalarında ödül almış isimleri ve ekipleri belirlenen meslek insanları anket örneklemi içerisine katılmıştır. Kentsel tasarım yarışmalarının sosyal medya sayfalarından ve yarışma projelerinin tartışıldığı/paylaşıldığı bir platform olan kolokyum.com üzerinden yayınlanarak geniş bir örneklemi yakalamıştır. Yarışmalara katılan ve en az bir ödül alan hedef kitle ile birlikte örneklem 70 kişiye indirilmiş ve 50 kişiye erişilerek anket tamamlanmıştır.

Anket föyü üç ana başlık altında dağılan sorular şeklide düzenlenmiştir. Bu başlıklar yarışma süreçlerinin incelenmesiyle ortaya çıkmıştır; yarışma ön aşaması, analiz ve tasarım, uygulama süreçlerinden çıkmıştır.

Birinci adımda katılımcıların meslek disiplinleri ve ekiplerinin genel yapısına ilişkin bilgi edinerek buradan bir katılımcı kimliği değerlendirmesi yapılmıştır.

Yarışma ön aşaması bölümünde yer alan sorular yarışmaya katılan kişinin mesleki profilini ortaya koymaya yardımcı olan sorulardan oluşmaktadır.

Analiz ve tasarım kısmında kişi veya ekiplerin proje analiz ve tasarımı sürecinde geçirdikleri süreci anlamaya yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Uygulama kısmında ise yarışma projelerinin uygulamasına yönelik bilgi edinecek veriler toplanmaya çalışılmıştır.

Anket föyünde açık uçlu soruların (yapılandırılmamış) yanısıra, cevapları şıklar halinde olan sorular (yapılandırılmış) yer almaktadır. Sorunun niteliğine göre yapılandırılmış soruların bazılarında likert ölçeği tekniği kullanılmıştır.

Anket föyü internet ortamında dijital olarak izleyen internet tabanlı adreste (Google.doc programı) hazırlanmış olup hedef kitlesine elektronik posta ortamında, (kolokyum.com web sitesi) ve sosyal medya aracılığıyla ulaştırılmıştır.

4.3 Değerlendirme

Anketlerin değerlendirilmesi kısmında da yine anket dört ayrı süreç olarak ele alınarak incelenmiştir.

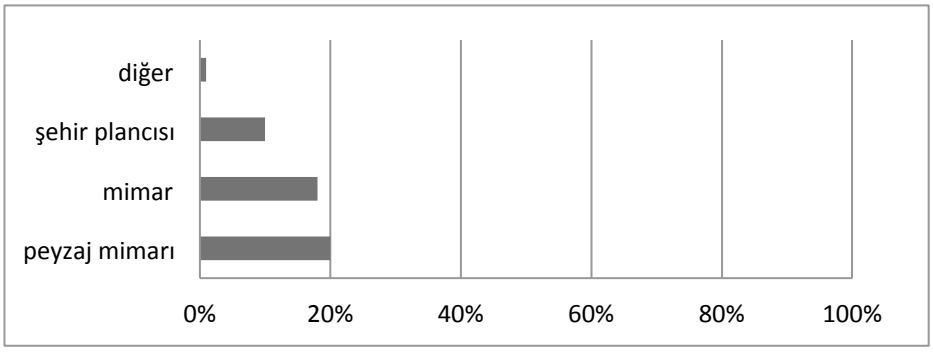
İlk bölümde katılımcıların mesleki profilini ve ekiplerin genel yapısı ortaya koyulurken ikinci bölümde yarışma öne aşaması ve üçüncü bölümde ise kentsel tasarım proje yarışması hazırlanma süreçlerini anlamaya ve analiz etmeye yönelik verilerle konu ele alınmıştır. Son bölüm olan uygulama kısmında ise yarışmanın sonuçlarının açıklanmasının ardından başlayan sürecinin uygulama perspektifinden irdelenmesi üzerinde durulmuştur.

4.3.1 Katılımcı kimliği

Anketin ilk kısmı olan 'kimlik' kısmında sorulan sorular yarışmalara katılan kişi ve ekiplerin meslek disiplinleri, oluşturdukları ekibin mesleki dağılımı, etkin olarak kullandıkları bilgisayar teknolojisi gibi katılımcı profilini oluşturan bilgileri edinmeyi hedeflemektedir.

Bu bağlamda 50 kişi ile yapılan anket sonuçlarına göre meslek gruplarını incelediğimizde yarışmalara katılan disiplinlerin içinde %40 gibi bir oranla en çok peyzaj mimarları yer almaktadır.

Çizelge 16: Yarışmacıların meslek disiplinlerinin dağılımı (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

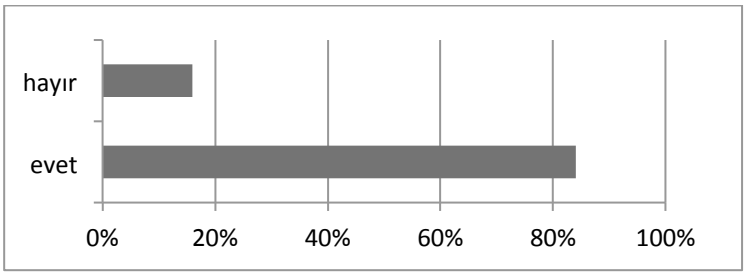

Peyzaj mimarlığı disiplinini hemen ardından mimarlık disiplini takip etmektedir. En az olan disiplin %1 ile endüstri ürünleri tasarımı oluşturmaktadır.

Kentsel tasarım gerek ölçek gerekse de kapsam itibariyle mimarlık, peyzaj mimarlığı ve şehir planlama disiplinlerinin ortak paydası olan bir arakesitte yer almaktadır.

Kentsel tasarım bu çok disiplinli yapısından dolayı tek bir disiplin tarafından eyleme geçirelemeyeceği gerçeğinden yola çıkarak bir ekip işi olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle kentsel tasarım proje yarışmalarında zaman zaman bahsi geçen bu disiplinlerin olması katılım şartları içinde yer almaktadır. Bu bağlamda yapılan anket doğrultusunda yarışmaya katılanların hali hazırda bir ekibe sahip olup olmadıkları üzerinden bir değerlendirme yapıldığında görülüyor ki kentsel tasarım yarışmalarına katılanların %84 'ünün yarışmalara katılmak üzere bir kurulu ekibi vardır.

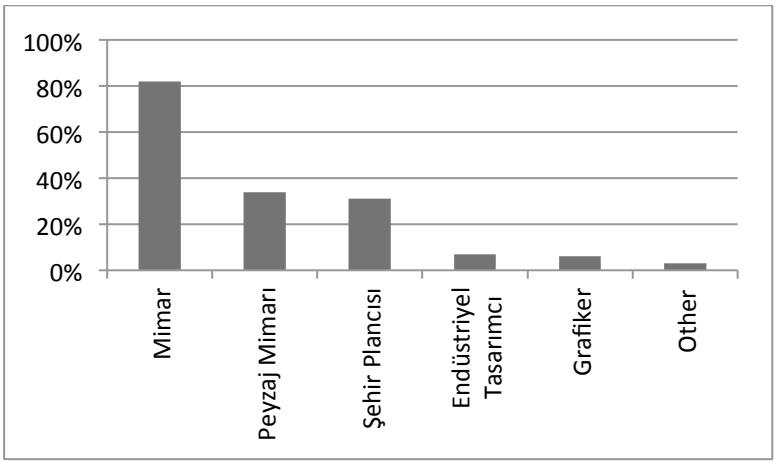
Çizelge 17: Yarışmacıların ekip sahipliği (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Ancak bu %16'lık kısmın kentsel tasarım yarışmalarına ekipsiz katıldığı anlamı gelmemektedir. Yapılan mülakatlardan yola çıkarak, hazır bir ekibi olmayan yarışma katılımcılarının aslında açılan yarışmanın amacı, kapsamı ve beklentisi üzerine bir ekip oluşturdukları anlaşılmaktadır.

Hazır bir ekibi olan bu katılımcıların ekiplerini meslek disiplini anlamında irdelendiğinde ankete katılan yarışmacıların %82'sinin ekibinde mimar, % 69'unda peyzaj mimarı ve % 63 'ünde şehir plancısı bulunmaktadır.

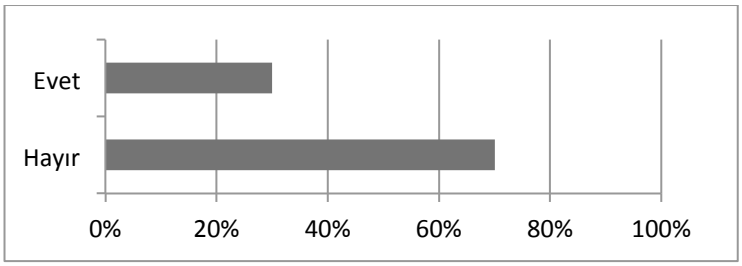
Çizelge 18: Ekiplerin meslek dağılımı (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Başından beri bahsedilen bu disiplinlerin yanı sıra kentsel tasarım yarışmalarında yüzde olarak azda olsa endüstriyel tasarımcı(%6), grafiker ve inşaat mühendisi(diğer %3) yer almaktadır.

Yarışmalara hazırlanırken yarışmanın kapsamına göre zaman zaman ekipte bazı disiplinlerin eksikliği hissedilebilir. Anket kapsamında yarışmaya katılanların % 30'u yarışma ekibinde eksikliklerini duyduğu bazı disiplinlerin varlığından bahsetmiştir.

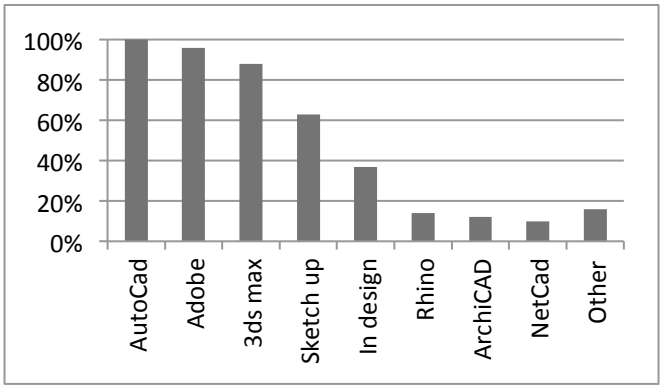
Çizelge 19: Ekiplerin içindeki disiplin eksikliği(kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Bu disiplinler sosyolog, endüstriyel tasarımcı, grafiker, sanat tarihçisi ve heykel traş olarak sıralanmaktadır.

Yarışma süresince projenin hazırlanması esnasında bilgisayar teknolojileri özellikle son 15 yıllık süre içinde yoğun olarak kullanılmaktadır. Bilgisayar teknolojileri yarışma sürecini olumlu yönde destekleyici, paylaşım kolaylığı yönüyle de ekipler tarafından ayrıca bir önem taşımaktadır.

Çizelge 20: Ekiplerin kullandığı bilgisayar programı dağılımı (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

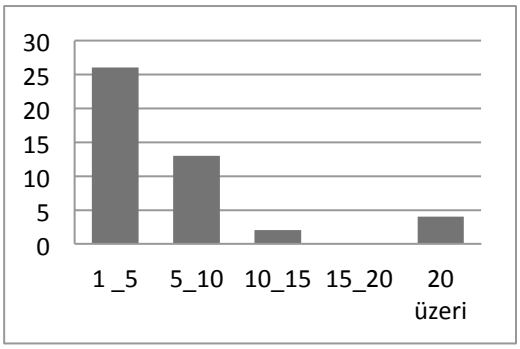

Yarışma ekiplerinin hepsinin AutoCad kullandığı ve neredeyse hemen hemen hepsinin Adobe Photoshop kullandığı ve bunu 3ds max'in (üç boyutlu modelleme) takip ettiği gözlemlenmektedir. Bilgisayar teknolojilerinin bazı handikapları olsa da

bu teknolojilerden yoğun olarak faydalanıldığı ve ekiplerin işlerini kolaylaştırdığı tartışılamaz bir gerçektir.

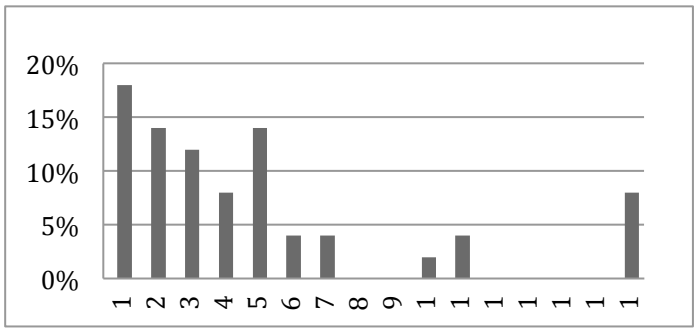
Yapılan anket çalışması kapsamında katılımcıların bugüne kadar katılmış oldukları kentsel tasarım proje yarışmalarına bakıldığında katılımcıların yarısından fazlasının 1 ile 5 arasında yarışmaya katıldığı gözlemlenmektedir.

Çizelge 21: Katılınan yarışma adedi (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Yarışmaların mimarlık ortamlarına, kente, meslek disiplinlerine ve akademik ortamlara pek çok olumlu katkı sağlamaktadır. Bu katkıların yanı sıra yarışmacılara mesleki deneyimlerin yanısıra bir önemli getiri de kuşkusuz ki ödüllendirilmektir. Anket kapsamında kentsel tasarım yarışmalarına katılan ekiplerin ödül sayısı incelendiğinde aşağıdaki gibi bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 22: Elde edilen ödül sahipliği (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Bu tabloya göre katılımcıların birden fazla ödüllendirilme oranlarının oldukça yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum, yarışmaya katılan ve ödüllendirilen ekiplerin yarışmalar katılmaya devam ettiği yönünde olumlu bir çıkarım olarak yorumlanabilir.

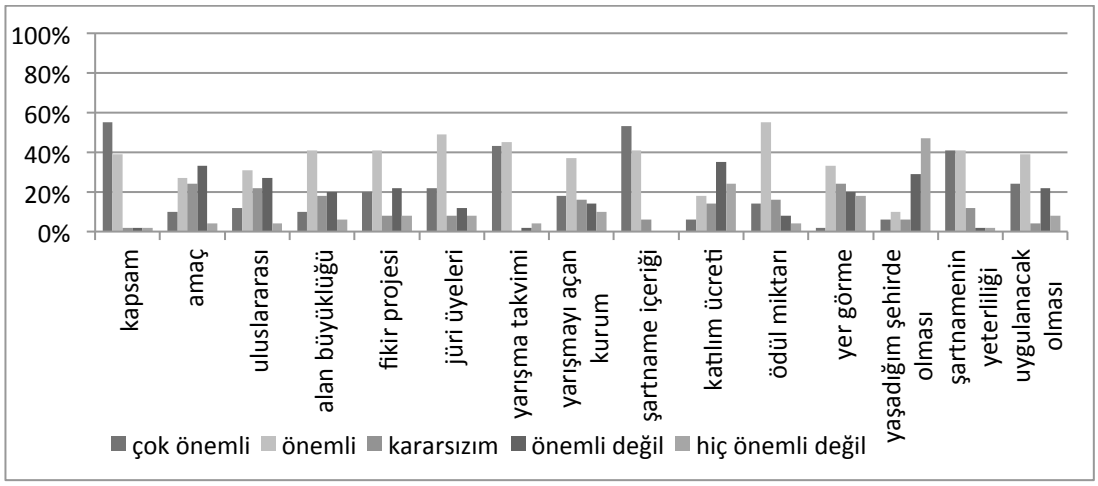
4.3.2 Yarışma ön aşaması

Değerlendirme bölümünün ikinci kısmı olan ve kentsel tasarım proje yarışmalarının şartnamelerinin incelenmesi doğrultusunda hazırlanmış olan soruların değerlendirilmesinin yapıldığı yarışma ön aşaması bölümünde, katılımcıların yarışmalara katılmaya karar verme süreçleri baz alınmıştır.

Kentsel tasarım yarışmalarında meslek insanlarının yarışmalara katılmasını belirleyen pek çok etmen vardır. Bunlar projenin konusundan, amacına; ödülden prestije; yarışma şartnamesinden, yarışmayı açan kuruma kadar giden uzun bir liste olarak sıralanabilir.

Anket kapsamında yapılan çalışmada kentsel tasarım proje yarışmalarına katılmayı belirleyen etmenleri likert ölçeği tekniği ile kullanıcılar tarafından önem sırasına (çok önemli, önemli, kararsızım, önemli değil, hiç önemli değil şeklinde) sokulması istenmiştir. Bu doğrultuda yarışmacıların yarışmalar katılmasındaki etmenlerin önem sırası irdelenmeye çalışılmıştır.

Çizelge 23: Proje yarışmalarına katılmayı belirleyen etmenlerin önem sırası (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Bahsedilen etmenlerin ilki açılan kentsel tasarım proje yarışmasının kapsamıdır ve katılımcıların %55'i yarışmaların kapsamını yarışmaya katılmayı etkileyen en önemli sebep olarak belirtmiştir. Yarışmacıların en önemli buldukları ikinci etmen ise katılımcıların %53'ünün belirttiği üzere şartnamenin içeriği olmuştur. Çok önemli olan üçüncü etmen ise %45 ile yarışma takvimi olmuştur.

Bu sayısal verilere dayanarak kentsel tasarım proje yarışmalarına katılan yarışmacıların öncelikle üç kritere bağlı olarak yarışmalara katılma eğiliminde olduklarını söylenebilir. Bunlar;

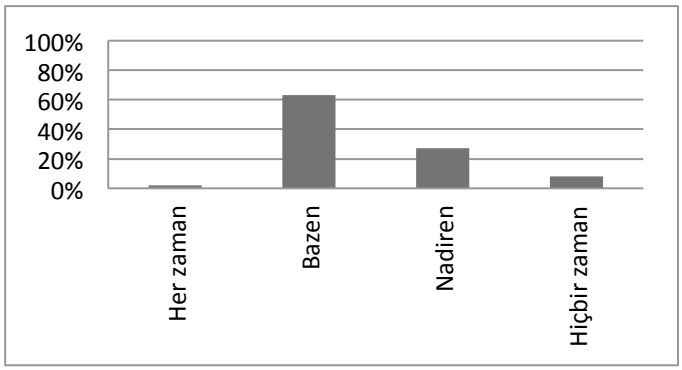
- Yarışmanın kapsamı
- Yarışma şartnamesinin içeriği
- Yarışma takvimi'dir.

Yukarıdaki genel tablodaki sayısal veriler ışığında kentsel tasarım yarışmalarına katılmayı etkileyen etmenler değerlendirilmiştir. Önemli etmenler olarak adlandırılan etmenlerin başında katılımcıların %55'ine göre ödül miktarı gelmektedir. Bunu %49 ile takip eden etmen ise jüri üyeleri gelmektedir.

Kentsel tasarım proje yarışmalarına katılmada katılımcıları etkilemeyen etmenlerde vardır; bunların başında yarışmanın açıldığı şehir / yarışmanın yeri gelmektedir. Yarışmanın nerede açıldığı yarışmaya katılmada önemli yada önemsiz bir etkisi olmamaktadır. Bunun yanı sıra yarışmaya katılmada önemli bir etkisi olmayan unsur da katılım ücreti olmaktadır.

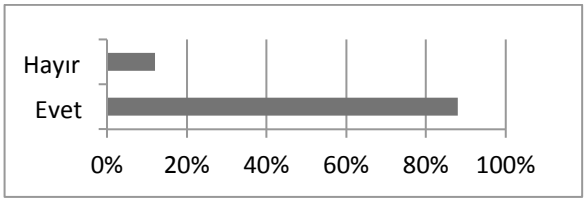
Yapılan anketler doğrultusunda yarışma şartnamesinin niteliği yarışmacıların yarışmalara katılmasındaki en önemli ikinci unsur olduğunu ortaya çıkmaktadır. Yarışma şartnamelerinin ilk bölümünde yarışmanın amacı, kapsamı ve yarışmacıdan beklentiler yer alması gerekmektedir. Yarışma şartnameleri, açan kurum tarafından hazırlanır ve yarışmacıların yarışma süreci boyunca yararlandıkları temel başvuru kaynağı olmaktadırlar.

Çizelge 24: Yarışma şartnamelerinin yetersizliği (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Yapılan anket çalışmasında yarışmalara katılan yarışmacılarla yarışma şartnamesinin yeterliliği üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirmede yine likert ölçeğine dayandırılarak ölçülendirme yapılmıştır. Anket sonuçlarına bakıldığında yarışmacıların %63'ü kentsel tasarım proje yarışma şartnamelerini bazen yeterli nitelikte olduğunu belirtmiştir. Asıl vurgulanması gereken en önemli çıkarım ise; şartnamelerin her zaman yeterli olduğunu dile getiren katılımcıların çok az olduğudur. Aslında her zaman yeterli nitelikte olması gereken şartnameler bu düzeye henüz erişememiştir. Buna bağlı olarak ankette yapılan diğer bir sorgulama ise yarışmacıların şartnamenin yetersizliğinden ötürü herhangi bir yarışmaya katılmaktan vazgeçip vazgeçmedikleri üzerine olmuştur.

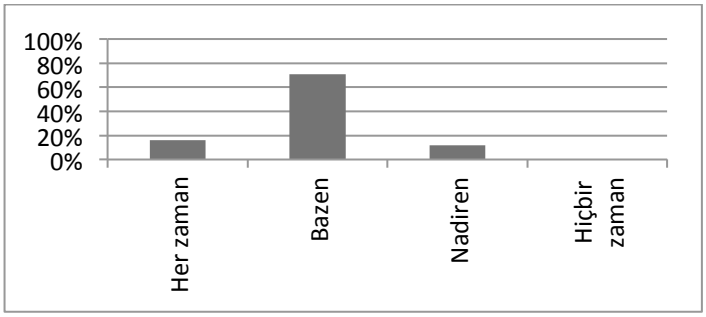
Çizelge 24: Şartnameye bağlı olarak yarışmadan çekilme (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Katılımcıların cevabı bir kez daha bir önceki sorgulamayı destekleyici bir biçimde olmuş ve katılımcıların %88'i şartnamenin yetersizliğinden kaynaklı yarışmaya katılmaktan vazgeçtiğini belirtmiştir. Bu oran oldukça yüksek ve meslek ortamları için olumsuz bir durumdur.

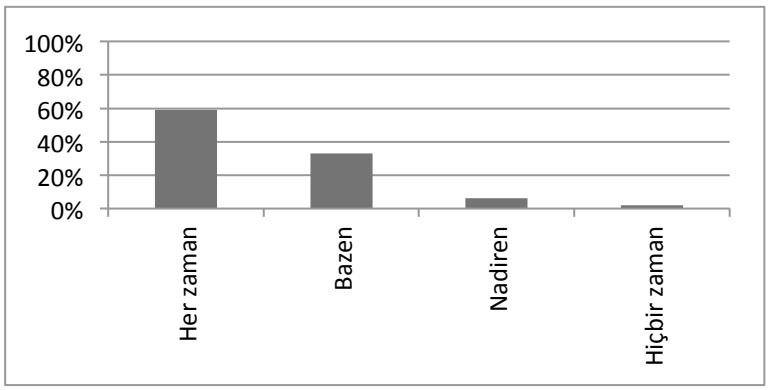
Yarışmada kullanılmak üzere halihazır, digital altlıklar, analizler gibi birçok dökümana ihtiyaç duyulmaktadır. Bunların bir kısmı şartname ile birlikte yarışmayı açan kurum tarafından yarışma katılım ücreti ödendikten sonra yarışmacıya gönderilmektedir. Ancak bu bahsedilen dökümanlar her zaman yeterli kapsamda olamayabilir.

Çizelge 25: Dokümanlara erişilebilirlik(kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Yarışmacıların bu dokümanlara erişimini sorgulandığında ankete katılan yarışmacıların hepsi bu dokümanlara erişmekte zorlandığı gözlemlenmektedir. % 71 gibi büyük bir çoğunluğun bazen zorlandığı ve bu dokümanlara erişmekte zorlanmayan kimsenin olmadığı ortaya çıkmıştır. Yarışmacılar yarışma süresince temin ettikleri dokümanların yanı sıra kişisel bilgi/belge arşivlerini yoğun olarak kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Çizelge 26: Bireysel bilgi/belge arşiv kullanımı(kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

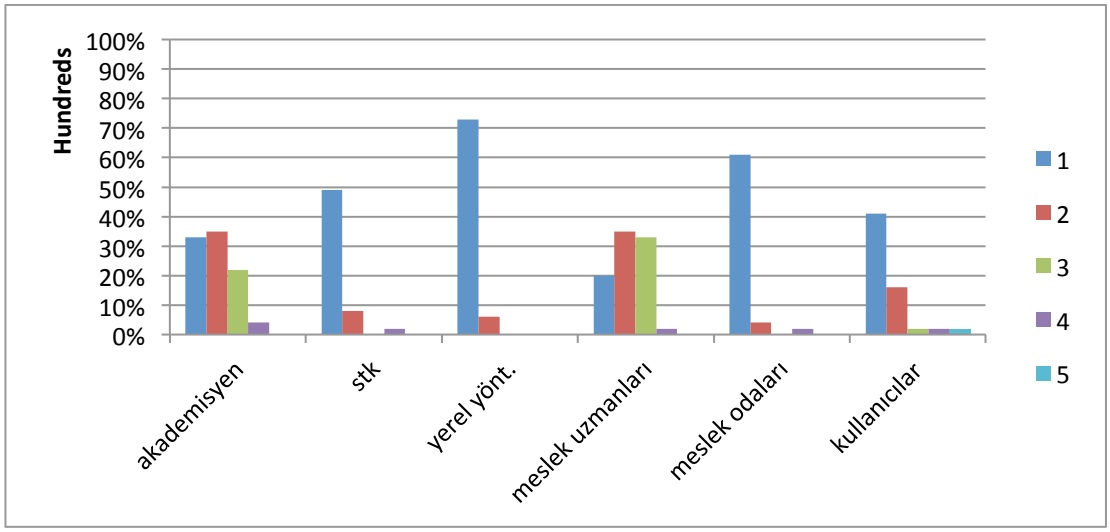

Anket kapsamında yapılan araştırma sonucunda kentsel tasarım proje yarışmalarına katılan yarışmacıların %59'u bireysel yarışmalarda her zaman bireysel bilgi/belge arşivini kullandıkları ortaya çıkmıştır. Buradan yola çıkarak açılan yarışmalarda ciddi bir doküman eksikliğinden bahsetmek mümkün olacaktır. Yarışmacıların hiç de azımsamayacak bir oran olan %45 kadarı ise doküman yetersizliğinden yarışmalara katılmaktan vazgeçtiği yapılan anket çalışması ile ortaya çıkmıştır. Bu durum meslek disiplinleri ortamları için olumsuz bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Kentsel tasarım proje yarışmalarına katılan yarışmacılarla birlikte yapılan anket çalışması kapsamında yarışmaya katılmayı etkileyen etmenlerin içinde göze çarpan önemli bir nokta ise jüri üyeleri ile ilgili olduğu Çizelge 20'de okunmaktadır. (2002) TMMOB Yarışmalar Yönetmeliğine göre jüri üyeleri ile ilgili genel açıklama Bölüm 3'de yapılmıştır. Burdan yola çıkarak yapılan anket çalışmasında yarışmacıların düşündüğü ideal asli jüri sayısı ve profile ve yardımcı jüri profile betimletilmeye çalışılmıştır.

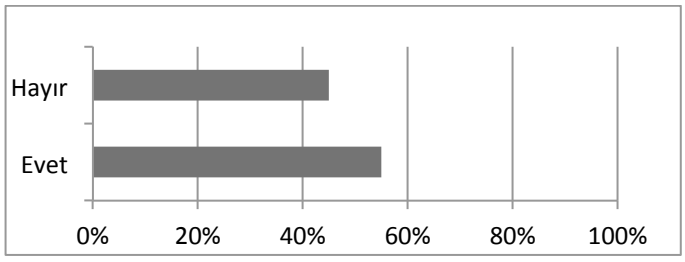
Dolayısıyla anket çalışması kapsamında yarışmacılardan ideal bir jüri profilinin mesleki dağılımı yapmaları beklenmiştir.

Çizelge 27: Jüri üyeleri mesleki dağılımı (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Çizelge 25'de de görüldüğü üzere yarışmacıların ideal jüri üyelerinde akademisyenler ve meslek uzmanları oran olarak daha fazla yer kaplamaktadır. Genel eğilim akademisyenlerin ve meslek uzmanlarının en az 2'şer adet olması yönünde olmuştur. STK, yerel yönetim, meslek odaları ve kullanıcıların jüri içinde dağılımı yüksek bir oranla 1'er kişi olması yönünde olmuştur. Jüri üyeleri, yarışmacıların yarışmalara katılmasını etkileyen önemli bir etken olduğunu Çizelge 20'de ortaya koyulmuştur. Jüri profili yarışmacılar üzerinde oldukça etkili olduğu anket çalışması esnasında sorulan 'Jüri kurgusuna bağlı olarak katılmaktan vazgeçtiğiniz bir yarışma oldu mu?' sorusu üzerinden değerlendirilirse; yarışmacıların yarısından fazlası böyle bir noktada yarışmalara katılmaktan vazgeçmiştir.

Çizelge 28: Jüri üyelerine bağlı olarak yarışmadan çekilme (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

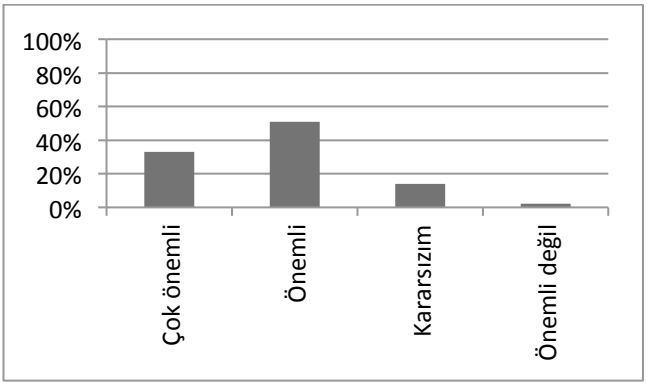

Kentsel tasarım projelerinde yere özgü analiz, inceleme, yazılı ve sözlü araştırma ve alanın yerinde tespiti tasarım süreci öncesinde ve devamında tasarıma önemli bir altlık niteliğindedir. Yarışmalarda yer görme olarak tanımlanan alanın yarışmacılar

tarafından gidilerek incelenmesi de buna bağlı olarak ortaya atılmış bir yarışma ön koşulu olarak zaman zaman bazı yarışmalarda gündeme gelmiştir. Her yarışma bu önkoşulu uygulamamasına rağmen tasarımın önemli bir bileşenidir.

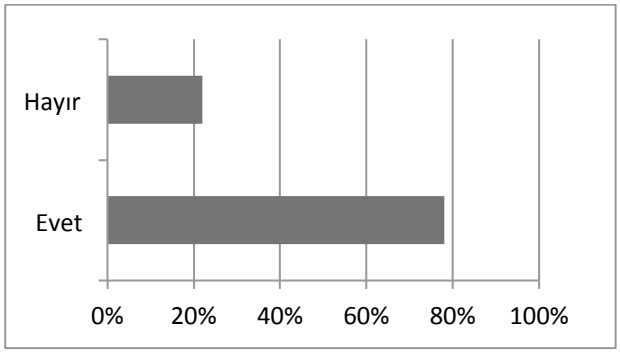
Bu bağlamda anket kapsamında yarışmacıların yer görmeye dair düşünceleri önem sırasına göre likert ölçeği bağlı olarak irdelendiğinde; yarışmacıların %51'i yer görmenin önemli; %33'ü çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Buradan genelleme yapılırsa katılımcıların %84'ü yer görmenin gerekli ve tasarım için önemli bir altlık oluşturduğu kanısını desteklemektedir.

Çizelge 9: Yer görme önemi (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun yer görmenin önemini vurgulamasına karşın, aynı katılımcıların % 78'i bir kez dahi olsa proje yeri görmeden yarışma projelerine katıldıklarını belirtmişlerdir.

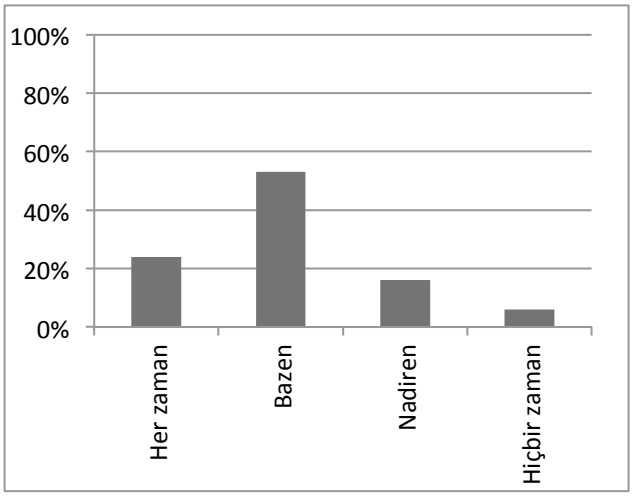
Çizelge 10: Yer görme (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Tez çalışmasının üçüncü bölümünde yarışma şartnamesine değinilmiş ve şartnamede geçen kavramlar üzerinde durulmuştur. Şartnamenin içinde yer alan sorular ve cevaplar kısmı yarışma takvimine göre belirlenir ve yarışmalarda, yarışma ile ilgili olarak sorulacak sorular için yarışma takvimi içinde belli bir süre tanılmaktadır.

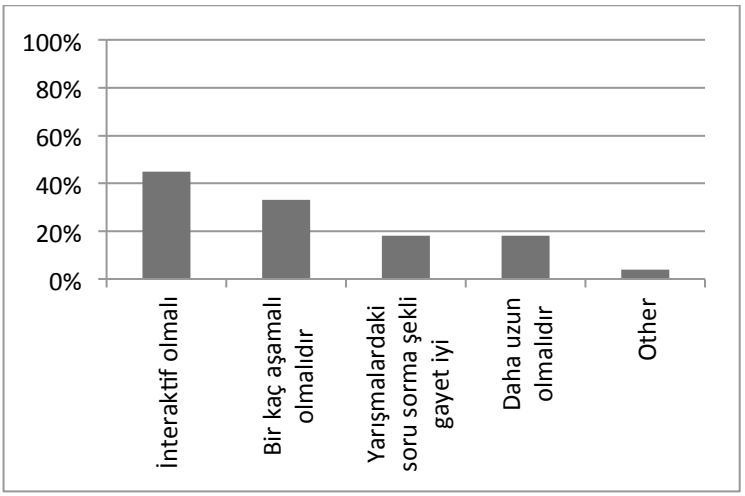
Anket çalışması kapsamında bu sürenin yarışmacılar açısından yeterli olup olmadığı üzerine bir irdeleme yapılabilmek adına yarışmacılardan soru-cevap kısmının değerlendirilmesi istenmiştir.

Çizelge 11: Soru-Cevap süresinin yeterliliği (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Çizelge 29'a göre yarışmacılar yarışma takviminde yer alan soru-cevap kısmını çoğunlukla yeterli bulmamaktadırlar; bu süreye ilişkin ideallerindeki soru sorma süresine dair bazı öneriler sunulduğunda bu sürecin daha interaktif olması seçeneği en yüksek tercih edilen öneri olmuştur, bunun hemen ardından ise soru-cevap kısmının aşamalı olabileceği gelmektedir (Çizelge 30).

Çizelge 12: Yarışmacıların soru-cevap önerileri (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

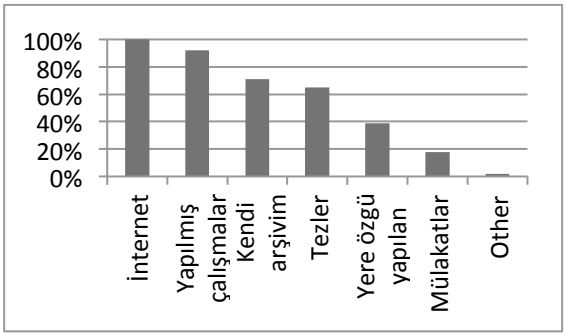

4.3.3 Analiz-Tasarım

Değerlendirme bölümünün üçüncü kısmı olan analiz ve tasarım bölümünde, katılımcıların yarışma sürecinde geçirmiş oldukları deneyimler üzerinden bir değerlendirme yapılmaktadır.

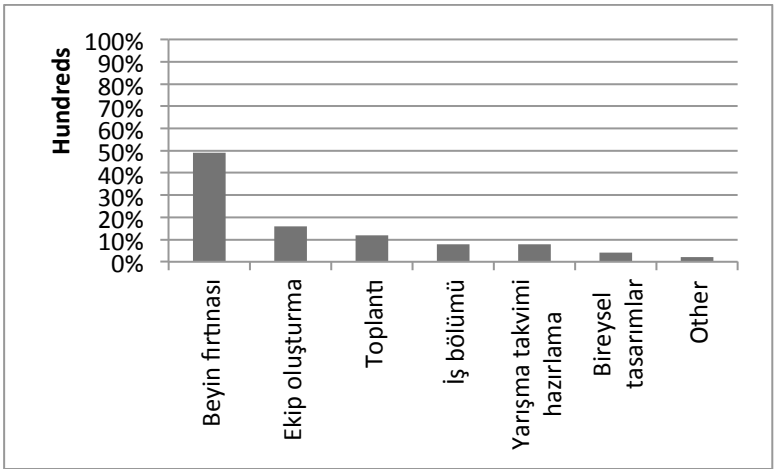
İlk olarak yarışma katılımcılarının başvurduğu kaynaklar üzerinden yapılan değerlendirmeye göre katılımcıların hepsi internet kaynaklarını aktif bir şekilde kullandıkları görülmektedir. Bu değerlendirmede yere özgü ve kullanıcı odaklı yapılan bilgi edinme yöntemi olan anket ve mülakatların oldukça düşük bir oranda çıktığı saptanmıştır.

Çizelge 13: Yer görme önemi (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

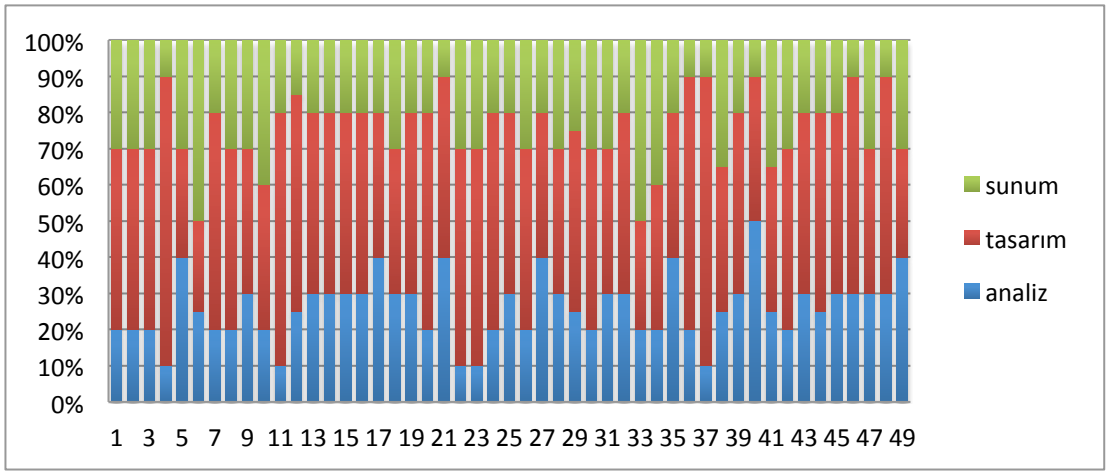
Kentsel tasarım çok disiplinli yapısından ötürü ekip işini gerektirir, dolayısıyla her ekibin kendine özgü bir çalışma yöntemi izlemesi mümkündür. Kentsel tasarım proje yarışmalarına katılanların çalışmaya nasıl ve nerden başladıkları ile ilgili bilgi edinmek amacı ile katılımcılara bu bağlamda sorular sorulmuştur. Katılımcıların %49'u ilk aşamada beyin fırtınası yaptıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 14: Çalışma yöntemi (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Yapılan anket çalışması ile yarışmalarda ekiplerin nasıl bir çalışma yöntemi izlediğine dair bilgi edinmeye çalışılmış ve toplam çalışma süresi içinde analiz, tasarım ve sunum aşamalarının yüzde olarak tanımlanması istenmiştir.

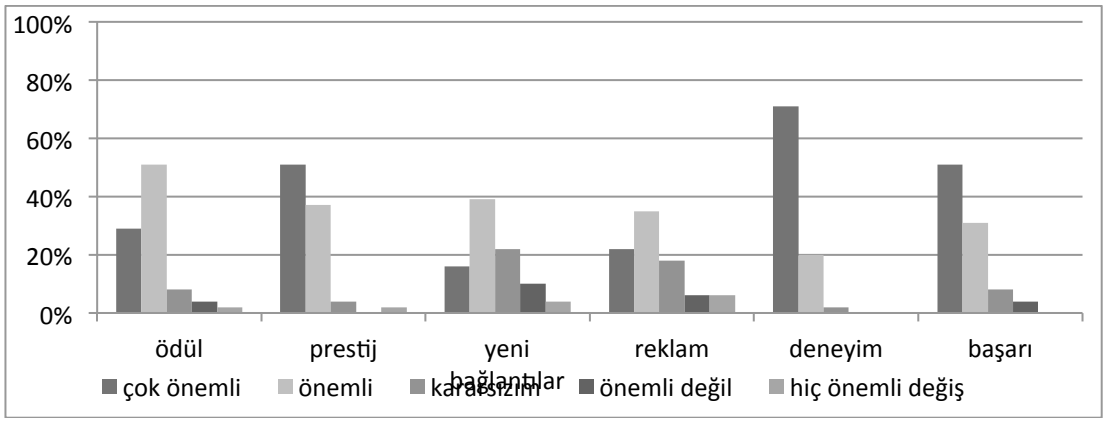
Çizelge 15: Analiz-tasarım-sunum süreç değerlendirmesi (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Süreç değerlendirmesi yaparken yarışmacıların zamanı nasıl kullandıklarına dair bir genelleme yapmak her nekadar zor olsa da Çizelge 33'de görüldüğü üzere çalışma süresinin en büyük diliminin tasarım kısmına; daha sonra analize ve en az ise sunum kısmına ayrıldığı görülmektedir. Tabiki bu yarışmacıların ekiplerinin çalışma yöntemine göre ve yarışmaya farklılık gösterebilmektedir.

Yapılan anket kapsamında yarışmacıların kentsel tasarım proje yarışmalarında edindikleri kazanımları önem sırasına göre derecelendirmeleri istenmiştir.

Çizelge 16: Kazanımlar (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

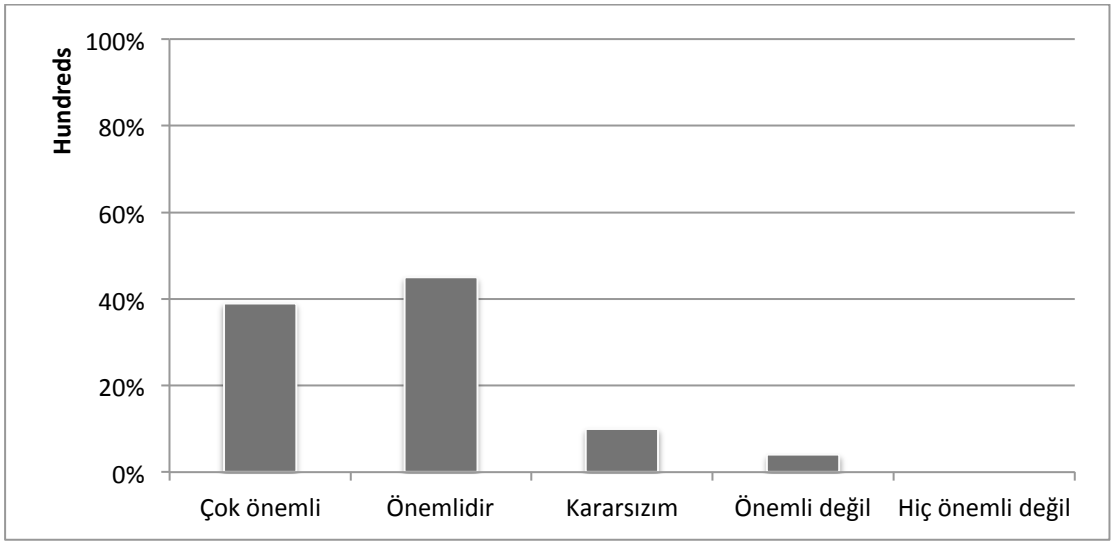

Çizelge 34'de de görüldüğü üzere 'deneyim' yarışma katılımcıların %71'ine göre en önemli kazanım olmuştur. Bunun ardından 'ödül' yarışma katılımcılarının % 51'ine göre ikinci sırada önem arz taşımayan kazanım olarak ortaya çıkmıştır.

4.3.4 Uygulama

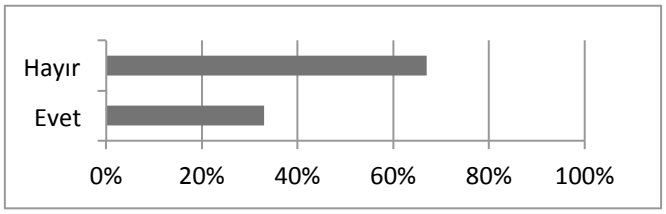
Yarışmaların son bileşeni olarak uygulama kısmı yarışma projelerinin en çok tartışıldığı kısım olma özelliği taşımaktadır. Kolokyumun ardından başlayan süreç olarak da adlandırabileceği gibi bu süreç her yarışmanın bir bileşeni olamamaktadır, yani her proje uygulama aşamasına geçememektedir. Bu durumun her yarışma projesi için kendine özel farklı sebepleri olabilmektedir, bazen de bu projeler uygulama amaçlı değil fikir amaçlı da yapılmış olabilir. Yarışma sürecinin son kısmı olarak uygulama ayağının yarışmacılar tarafından nasıl gözlemlendiğine gelince yarışmaların uygulanabilir olması ne kadar önemli olduğuna dair yapılan anket çalışmasında Çizelge 35'deki gibi bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 17: Yarışma projelerinin uygulanmasının önemi (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Yarışmalara katılanların çok büyük bir kısmı yarışmaların uygulanmasının çok önemli ve önemli olduğu kanaatindedirler. Yarışmaların uygulanabilmesinin kente ve mimarlık ortamlarına katkısının büyük olduğunu savunanlar çoğunluktadırlar. Dolayısıyla kentsel tasarım proje yarışmalarını alternatif bir üretim biçimi olarak görmektedirler.

Çizelge 18: Uygulanan yarışma projelerinin tespiti (kaynak: ek A, anket değerlendirmesi).

Yine bu konu ile ilintili olarak yapılan anket kapsamında yarışmaya katılan yarışmacıların %33'ü proje uygulama aşamasına geçebilmiştir. Bu projelerin hepsinin uygulaması bitmemiştir, ancak uygulama kısmına geçilmesi de bu kısımda değerlendirilebilir(Çizelge 36).

4.4 Bölüm Sonucu

Anketlerin değerlendirilmesi kısmında da yine anket dört ayrı süreç olarak ele alınarak incelenmiştir.

İlk bölümde katılımcıların mesleki profilini ve ekiplerin genel yapısı ortaya koyulurken ikinci bölümde yarışma öne aşaması ve üçüncü bölümde ise kentsel tasarım proje yarışması hazırlanma süreçlerini anlamaya ve analiz etmeye yönelik verilerle konu ele alınmıştır. Son bölüm olan uygulama kısmında ise yarışmanın sonuçlarının açıklanmasının ardından başlayan sürecinin uygulam perspektifinden irdelenmesi üzerinde durulmuştur.

Katılımcı Kimliği;

Kentsel tasarım proje yarışmaları bir ekip işidir. Anket kapsamında yapılan çalışma sonunda görülüyor ki yarışmalara katılanların %80 gibi büyük bir bölümü hazır bir ekibe sahiptir.Hazır olan yarışma ekiplerinin içinde en çok mimarlar, daha sonra peyzaj mimarları ve ardından şehir plancıları yer almaktadır.

Yarışma Ön Aşaması;

Kentsel tasarım proje yarışmalarına katılan yarışmacıların öncelikle üç kritere bağlı olarak yarışmalara katılma eğiliminde olduklarını söylenebilir. Bunlar; yarışmanın kapsamı, yarışma şartnamesinin içeriği ve yarışma takvimi'dir.

Yarışma şartnamelerinin yetersizliği nedeniyle katılımcıların %89 gibi büyük bir oranı yarışmalara katılmaktadn vazgeçmişlerdir. Bu yarışmalar ve meslek disiplinleri adına büyük bir olumsuzlu ve yarışma süreci için ise büyük bir eksiklik olarak ortaya çıkmaktadır.

Yarışma takviminde yer alan soru-cevap kısmını çoğunlukla yeterli bulmamaktadırlar; bu süreye ilişkin ideallerindeki soru sorma süresine dair bazı öneriler sunulduğunda bu sürecin daha interaktif olması seçeneği en yüksek tercih edilen öneri olmuştur.

Analiz-Tasarım;

Yarışmacıların analiz-tasarım bölümünde yaptıkları ilk eylem genel eğilim olarak bir fırtınası ile başlamaktadır.

Bu sürecin zamanlama olarak değerlendirilmesi yapıldığında ise en büyük diliminin tasarım kısmına; daha sonra analize ve en az ise sunum kısmına ayrıldığı görülmektedir.

Yarışmacıların yarışma sürecindeki kazanımları değerlendirildiğinde ‘deneyim’ yarışma katılımcıların %71’ine göre en önemli kazanım olmuştur. Bunun ardından ‘ödül’ yarışma katılımcılarının % 51’ine göre ikinci sırada önem arz taşımayan kazanım olarak ortaya çıkmıştır.

Uygulama;

Uygulama yarışmacıların önemsedikleri bir süreçtir ve az oranla da olsa bu sürece kentsel tasarım proje yarışmalarında geçilmiş olması kentsel ortamlar ve meslek disiplinleri adına büyük bir kazanım ve alternative bir üretim biçimidir.

5. SONUÇ

Yarışmalar; yeni fikirlerin, yeni söylemlerin tartışılabildiği, özgür tasarım alanları sunması; kentsel ortamları zenginleştiren pek çok mimari ürünün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Yarışmalar aynı zamanda meslek insanlarına kendilerini göstermeleri için eşit fırsat alanı yaratarak mesleğe yeni girmiş mimarların, plancıların ve peyzaj mimarlarının bu alanda kendilerine mesleki anlamda yer edinebilmeleri adına önemli bir araç olmuşlardır. Mimari kapsamda başlayan yarışmalar giderek kentsel tasarım alanında açılmaya başlamış ve böylece kentsel ortamlarda da kendini hissettirmeye başlamıştır. Özellikle Türkiye'de 1980'lerden itibaren mimarlık ortamlarında gündeme gelen kentsel tasarım proje yarışmaları, yeni bir olgu olan kentsel tasarım kavramının gelişmeşmesinde de etkili olmuştur. Alternatif bir üretim biçimi olarak kentsel tasarım projeleri 1980'den günümüze sürekli bir gelişim göstererek ve ivmesi artan kentsel tasarım proje yarışmaları günümüzde farklı disiplinlerin ortak paydası olarak önemli bir platform haline gelmiştir.

Kenstel tasarım yarışmalarının ilk dönemi olan 1980'lerde kent parkları, eğlence ve kültür parkları kentsel tasarım yarışmalarına konu olurken; 1990-2000 yılları arasında, kent meydanları ve çevresinin düzenlenmesi kentsel tasarım yarışma projelerinin ana konusu haline gelmiştir. Bu dönemde de ilk dönemden farklı olarak çok sayıda yarışma açılmamasına ramen yarışmaların amaç ve kapsamı itibariyle bir olgunlaşma dönemi geçirdiği ve kentsel tasarım kavramının daha net kavrandığı dönem olarak ortaya çıkmaktadır. 2000'den günümüze kadar geçen sürede açılan kentsel tasarım yarışma projelerinin irdelendiği son dönem, yarışmaların gerek nicelik olarak artışı gerekse de disiplinler arası bir platform olarak daha fazla meslek disiplini tarafından kabul gördüğü bir dönem olarak ortaya çıkmaktadır.

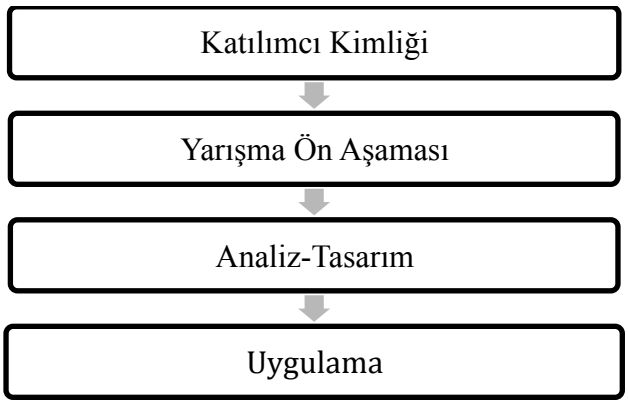
Mimarlar Odası Yarışmalar Yönetmeliğince (2002); yarışmalar, mimari kaliteyi artıran, nitelikli fiziksel çevrelerin oluşmasına katkı sağlayan, rekabet ortamı yaratan; tartışma ve katılımcılıkla akılcı, uygulanabilir ve ekonomik çözümlerin elde edilmesine aracı olan bir süreçtir. Bu tez kapsamında bir süreç olarak ele alınan

kentsel tasarım yarışmlarının irdelenmesinde öncelikle yarışmların bileşenleri ortaya koyulmuştur ve buradan bu süreçlerin değerlendirmesi yapılmıştır. Yarışma süreçlerini oluşturan bileşenler şu şekildedir;

Şekil 39: Mevcut yarışma süreci (bu şekil TMMOB yarışma yönetmeliği üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

Bu bağlamda tezin dördüncü bölümünde Kentsel tasarım proje yarışma sürecinin Türkiye değerlendirmesi yapılmıştır. Bu değerlendirme Türkiye'de açılan kentsel tasarım proje yarışmalarına katılan katılımcıların yarışma süreçlerine dair yaşadıkları deneyimlerden yola çıkarak yapılmıştır. Bu değerlendirme kapsamında kentsel tasarım proje yarışma süreçleri 4 ana başlık altında toplanarak yapılmıştır.

Şekil 40: Anket kapsamında yarışma süreci (bu şekil TMMOB yarışma yönetmeliği üzerinden Serap Ketboğa tarafından derlenmiştir).

Yapılan anketler doğrultusunda yarışma süreçlerinin değerlendirmesinin olumlu ve olumsuz yönleri şu şekilde olmuştur;

Katılımcı Kimliğine İlişkin;

- Kentsel tasarım proje yarışmaları bir ekip işidir.
- Anket kapsamında yapılan çalışma sonunda görülüyor ki yarışmalara katılanların %80 gibi büyük bir bölümü hazır bir ekibe sahiptir.
- Hazır olan yarışma ekiplerinin içinde en çok mimarlar, daha sonra peyzaj mimarları ve ardından şehir plancıları yer almaktadır.

Yarışma Ön Aşaması İlişkin;

- Kentsel tasarım proje yarışmalarına katılan yarışmacıların öncelikle üç kritere bağlı olarak yarışmalara katılma eğiliminde olduklarını söylenebilir. Bunlar; yarışmanın kapsamı, yarışma şartnamesinin içeriği ve yarışma takvimi'dir.
- Yarışma şartnamelerinin yetersizliği nedeniyle katılımcıların %89 gibi büyük bir oranı yarışmalara katılmaktadn vazgeçmişlerdir. Bu yarışmalar ve meslek disiplinleri adına büyük bir olumsuzlu ve yarışma süreci için ise büyük bir eksiklik olarak ortaya çıkmaktadır.
- Yarışma takviminde yer alan soru-cevap kısmını çoğunlukla yeterli bulmamaktadırlar; bu süreye ilişkin ideallerindeki soru sorma süresine dair bazı öneriler sunulduğunda bu sürecin daha interaktif olması seçeneği en yüksek tercih edilen öneri olmuştur.

Analiz-Tasarıma İlişkin;

- Yarışmacıların analiz-tasarım bölümünde yaptıkları ilk eylem genel eğilim olarak bir fırtınası ile başlamaktadır.
- Bu sürecin zamanlama olarak değerlendirilmesi yapıldığında ise en büyük diliminin tasarım kısmına; daha sonra analize ve en az ise sunum kısmına ayrıldığı görülmektedir.
- Yarışmacıların yarışma sürecindeki kazanımları değerlendirildiğinde 'deneyim' yarışma katılımcıların %71'ine göre en önemli kazanım olmuştur. Bunun ardından 'ödül' yarışma katılımcılarının % 51'ine göre ikinci sırada önem taşımayan kazanım olarak ortaya çıkmıştır.

Uygulamaya İlişkin;

- Uygulama yarışmacıların önemsedikleri bir süreçtir ve az oranla da olsa bu sürece kentsel tasarım proje yarışmalarında geçilmiş olması, kentsel ortamlar ve meslek disiplinleri adına büyük bir kazanım olmakta ve alternatif bir üretim biçimi olarak var olmaktadır.

Öneriler

Yarışma süreçleri yarışmalara katılan profesyonellerin deneyimleri ve görüşleriyle ile birlikte ele alınıp incelendiğinde şartnamelerin, yarışma süreçlerinin üzerindeki önemi bir kere daha ortaya çıkmaktadır. Yarışmaların şartnameleri yarışmaların omurgasıdır ve şartnamenin hazırlanması esnasında oluşan en ufak detayın dahi bütün süreci etkileyen nitelikte bir etkiye sahip olacağını söylemek mümkündür.

Yarışma Ön Aşaması İlişkin Öneriler;

Dolayısı ile şartnamenin hazırlanması sürecine çok daha fazla özen ve titizlik gösterilmeli ve bu konu bir müşavirlik hizmeti gibi ele alınarak uygulama detayına kadar nasıl bir süreç içinde gerçekleşeceği ortaya koyulmalıdır. Buradan hareketle şartnamenin hazırlanması belki de zaman zaman yarışmaya ayrılan zamandan çok daha fazla olmasına neden olabilecektir; ancak doğru şekilde hazırlanmış ve tüm etaplarının önceden tasarlandığı bir süreç uygulama aşamasında kesintiye uğrayan projelerin sayısı giderek azaltacağı büyük olasılıkla doğrudur.

Şartnameler her yarışma için yarışmaya özel olarak ele alınmalı ve tek tip şartnamelerden kaçınılmalıdır.

Uygulamaya İlişkin Öneriler;

Uygulama aşamasına neden geçilemediği üzerine bir çalışma yapılmalı ve bunun nedenleri tespit edilerek işlemeyen yönler ortaya koyulmalı ve bunu için nasıl bir süreç geliştirilmeli bu tartışılmalıdır. Bu tez kapsamında kentsel tasarım yarışma projelerinin neden uygulamaya geçilemediği üzerine yoğunlaşılmamıştır. Oldukça geniş ve çok aktörlü bir yapıya sahip olması nedeniyle bu çalışma kapsamında uygulama aşamasının aksıyan yönleri ele alınmamıştır ancak sürecin önemli eksik noktalarından birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda bu çalışma ‘yarışma projeleri uygulama aşamasına neden geçemiyor?’ sorusuna cevap geliştirecek

çalışmaların gelişmine açık bir çalışma olarak nitelendirilebilir. Kentsel tasarım yarışmalarının mevcut sürecine ve geçmişine ilişkin literatür sınırlıdır. Bu araştırma bu literatüre ülkemizdeki sürecin değerlendirilmesi ve envanter oluşturmasıyla yönüyle katkı sağlamıştır.

KAYNAKLAR

Aktüre T. (1984) "Mimari Proje Yarışmaları" Mimarlık Dergisi 84/10: 20-21

Ayataç, H., (2000), Planlama Sürecinde Kentsel Tasarımın Yeri ve Rolünün Tanımlanması İçin Bir Yöntem Denemesi; Örnekleme Alanı Türkiye, *Doktora Tezi,* İTÜ Müh. Mim. Fakültesi, İstanbul.

Ayataç, H., (1999), 'Gerçek Kent Tasarımcısı Kimdir?', 1. Ulusal Kentsel Tasarım Kongresi; Kentsel Tasarım: Bir Tasarımlar Bütünü, MSÜ Mim.Fak. Yayını, ss. 250- 257, İstanbul.

Balamir A., (2003), Mimarlık Dergisi, 313, Mimarlık ve Kimlik Temrinleri I, 24-29,

Bayraktar, N., Kaplan, H., Tekel, A., (2006), Yarışma Süreçleri ve Uygulamaları Üzerinden Kentsel Tasarım Tartışmaları, Mimarlık, Mayıs-Haziran, Vol. 329.

Bozdoğan, S., (2002), Modernizm ve ulusun inşası, Metis yayınları, 367s.

Çabuk, A., (2007), Ünye Cumhuriyet Meydanı – Yunus Emre Parkı Kentsel Tasarım Yarışması ve Kentsel Tasarım Üzerine, elektronik kaynak, http://v3.arkitera.com/h8850-unye-cumhuriyet-meydani--yunus-emre-parki-kentsel-tasarim-yarismasi-ve-kentsel-tasarim-uzerine.html, alındığı tarih:17.10.2014.

Çakıroğlu, T., (2007), "Ulusal Mimarlık Yarışmaları Sempozyumu", TMMOB Mimarlar Odası

Çimen, D., (2010), Urban Design Competitions as Discursive Practise in Turkey: 1980-2009, *Ph.D. Thesis*, METU, Ankara.

Çubuk, M., (2010), Türkiye'de Netleşemeyen ve Uzlaşılamayan bir Kavram: Kentsel Tasarım ve 4. Uluslararası Kentsel Tasarım Kongresi., 5 Kasım 2014, elektronik kaynak: http://www.planlama.org.

Dinç, P,. (2010), 'Mimarlığa Yarışanlar: Mimarlık Yarışmalarına katılımda Süreklilik' Mimarlık Dergisi 354:23-26 İstanbul.

Erten, S., Çimen, D., Burat, S., (2005), Türkiye'de Kentsel Tasarım Proje Yarışmaları ve Disiplinlerarası Çalışmayı Öğrenme Süreci, Planlama Dergisi, 2005/3, s. 123-128.

Gürel, S., (1997), 'Kentsel Tasarım Eğitiminin Dünü-Bugünü-Yarını', Planlama Dergisi 97/2, Şehir Plancıları Odası Yayını, s. 4-5, Ankara.

Kabal, E., (2008), The Role of Design Brief in Urban Design Competitions, *Msc Thesis,* Middle East Technical University, Ankara.

Karabey, H., (2004), 'Türkiye'de Mimari Proje Yarışmaları 1930-2000: Bir Değerlendirme' Mimarlık Dergisi 2004/320:45-46.

Kolcu, E., (2005), Türkiye'de 1930-1950 dönemindeki mimari yarışmalar ve ideoloji, *Yüksek Lisans Tezi*, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Krier, R., (1979), Urban Space, Academy Editions, London.

Lynch, K., (1981), Good City Form, s.142, MIT Pres, Massachusetts.

Mimarlık & Dekorasyon, (1990), Yarışmalar. Mimarlık &Dekorasyon, Aralık Sayısı, s. 81-86.

TMMOB, (2002), Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım, Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği.

Mimarlık Dergisi, (1993), 'Mimari Proje Yarışmaları Dosyası' 93/25, syf., 24-37.

Öncül, D., (2001), Kamusal Alanaların Dönüştürülmesinde Bir Araç Olarak Kentsel Tasarım Yarışmaları ve Uygulanabilirlikleri, 1.Uluslararası Kentsel Tasarım Buluşması, 22-29 Eylül 2001, İstanbul.

Özbay, H., (2004), Mimarlık Dergisi, 320, Yarışmalar Üzerine Çok Yönlü Bir Tartışma, syf., 41.

Sayar, Y., (1998), The Impact of Architectural design Competitions in Evaluation of Architectural Trends.

Sayar, Y., (2004), Türkiye'de Mimari Proje Yarışmaları 1930-2000:bir Değerlendirme, Mimarlık 320.

Tekeli, İ., (1980), Türkiye'de Kent Planlamasının Tarihsel Kökenleri, Türkiye2de İmar Planlaması, ODTÜ, Ankara.

TMMOB, (2004), Yarışmalar Dizini 1930-2004, Mimarlar Odası Genel Merkezi ve Ankara Şubesi Yayını, Ankara.

TMMOB, (2007), Ulusal Mimarlık Yarışmaları, Mimarlar Odası Genel Merkezi ve İzmir Şubesi Yayını, İzmir.

Vanlı, Ş., (2001), Yarışmanın Ardından, Mimarlık 297, syf. 56.

Türkoğlu, K., (2001) Bir Kolokyumun Düşündürdükleri. Mimarlık 297, s. 57.

Vanlı, Ş., (2001) Yarışmanın Ardından. Mimarlık 297, syf. 56.

Yaramış B. (2000) 1930-2000 yılları arasında Türkiye'de gerçekleştirilen mimari tasarım yarışmalarının belgelenmesi ve genel bir değerlendirme. Yüksek LİSans Tezi. İstanbul Technical University, İstanbul.

İnternet Kaynakları

http://www.europan-europe.eu/,

http://www.archdaily.com/category/competitions/

http://sartname.arkitera.com, alındığı tarih: 15.11.2014

http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=arsiv

http://www.arkitera.com/yarisma?&filtre[konu]=698

http://www.arkiv.com.tr/proje/beyazit-meydani-kentsel-tasarim-projesi/4120

http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/f50c335cca9f340_ek.pdf

http://v2.arkiv.com.tr/t98-kentsel-tasarim.html

http://kolokyum.com/yazi/920/selimiye_camii_cevresi_ulusal_kentsel_tasarim_proje_yarismasi_sonuclari_aciklandi

http://www.tasarimyarismalari.com/canakkale-belediyesi-kent-meydani-ve-cevresi-duzenlenmesi-yesil-kentsel-tasarim-proje-yarismasi-sonuclandi/

http://www.yarismaylayap.com/

http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4716&sourceXmlSearch=proje&MevzuatIliski=0

http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=3813&tipi=32&sube=0

http://www.mo.org.tr/mevzuatDocs/ACF32F

EKLER

EK A: Anket

kentsel tasarım proje yarışma süreçleri

Bu anket, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Tasarım Yüksek Lisans Programı kapsamında, Doç. Dr. Hatice AYATAÇ danışmanlığında hazırladığım Kentsel Tasarım Proje Yarışma süreçlerinin değerlendirildiği yüksek lisans tezi alan çalışması için yapılmaktadır.
Katkılarınızdan ötürü teşekkürlerimi sunarım.

Serap KETBOĞA

(Şehir Plancısı)

KİMLİK

1- Mesleğiniz?

- ○ Mimar
- ○ Şehir plancısı
- ○ Peyzaj mimarı
- ○ Other:

2- Kentsel tasarım yarışmalarına katıldığınız bir ekibiniz varmı?

- ○ Evet
- ○ Hayır

3- Varsa hangi disiplinlerden oluşuyor?

- ☐ Mimar
- ☐ Şehir Plancısı
- ☐ Peyzaj Mimarı
- ☐ Grafiker
- ☐ Endüstriyel Tasarımcı
- ☐ Other:

4- Ekibinizde eksikliğini duyduğunuz disiplin var mıdır? Varsa hangisidir?

- ○ Hayır
- ○ Evet

5- Yarışmalara katıldığınız kurulu bir ekibiniz yoksa, ekibinizin hangi disiplinlerden oluşmasını tercih edersiniz?

- ☐ Mimar
- ☐ Şehir Plancısı
- ☐ Peyzaj Mimarı
- ☐ Grafiker
- ☐ Endüstriyel Tasarımcı
- ☐ Other:

6- Yarışma sürecinde ekip olarak hangi bilgisayar programları kullanıyorsunuz?

- ☐ AutoCad
- ☐ Adobe Photoshop
- ☐ 3ds max
- ☐ Sketch up
- ☐ Rhino
- ☐ In design
- ☐ ArchiCAD
- ☐ NetCad
- ☐ Other:

7- Bilgisayar teknolojisi kullanılarak oluşturulan projelerin yarışma değerlendirme sürecine etkisini ve katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz?

8- Katıldığınız ilk kentsel tasarım yarışması hangisidir?

9- Bugüne kadar kaç tane 'kentsel tasarım' konulu yarışmaya katıldınız?

10- Kaç tane kentsel tasarım yarışmasında ödül kazandınız?

11- Katıldığınız yarışmalarda aldığınız en başarılı ödül hangisidir?

YARIŞMA ÖN AŞAMASI

12- Kentsel tasarım yarışmalarına katılmanızı belirleyen etmenleri önem sırasına göre sıralar mısınız?

	Çok önemli	Önemli	Kararsızım	Önemli değil	Hiç önemli değil
Kapsamı	○	○	○	○	○
Çok aşamalı olması	○	○	○	○	○
Amacı	○	○	○	○	○
Uluslararası olması	○	○	○	○	○
Alan büyüklüğü	○	○	○	○	○
Fikir projesi olması	○	○	○	○	○
Jüri üyelerinin kimliği	○	○	○	○	○
Yarışma takvimi	○	○	○	○	○
Yarışmayı açan kurum	○	○	○	○	○

Şartname içeriği	○	○	○	○	○
Katılım ücreti	○	○	○	○	○
Ödül miktarı	○	○	○	○	○
Yer görme belgeleri istenmesi	○	○	○	○	○
Yaşadığım şehirde olması	○	○	○	○	○
Şartnamenin yeterliliği	○	○	○	○	○
Uygulanacak olması	○	○	○	○	○

13- Yarışma şartnamelerinde yarışmanın amacı, kapsamı ve beklentiler yeterli nitelikte oluyor mu?

- ○ Her zaman.
- ○ Bazen
- ○ Nadiren
- ○ Hiçbir zaman

14- Yarışma şartnamesinin niteliğine bağlı olarak yarışmaya katılmaktan vazgeçtiniz mi?

- ○ Evet
- ○ Hayır

15- Yarışma sürecinde halihazır, digital altlıklar, analizler vb. dokümanlara erişmekte zorlanıyor musunuz?

- ○ Her zaman
- ○ Bazen
- ○ Nadiren
- ○ Hiçbir zaman

16- Yarışma sürecinde halihazır, dwg altlıklar, çeşitli analizler vb. dokümanlar nasıl bir ortamda elinize ulaşıyor?

- ☐ Dijital ortamda
- ☐ Çıktı ortamında
- ☐ Other:

17- Ekip/kişisel olarak sahip olduğunuz bilgi/belge arşivinizi yarışmalarda kullanıyor musunuz?

- ○ Her zaman
- ○ Bazen
- ○ Nadiren
- ○ Hiçbir zaman

18- Yarışmaya ait dokumanların yetersizliği nedeniyle yarışmadan vazgeçtiğiniz oldu mu?

- ○ Evet
- ○ Hayır

19- Sizce ideal jürinin sayısı ne olmalıdır?

20- Yarışmalardaki asli jüri profili yapısı sizce nasıl olmalıdır?

	1 kişi	2 kişi	3 kişi	4 kişi	5 kişi
Akademisyenler	○	○	○	○	○
STK	○	○	○	○	○
Yerel Yönetim	○	○	○	○	○
Meslek Uzmanları	○	○	○	○	○
Kullanıcılar	○	○	○	○	○
Meslek Odaları Temsilcileri	○	○	○	○	○

21- Yarışmalardaki danışman jüri profili yapısı sizce nasıl olmalıdır?

	1 kişi	2 kişi	3 kişi	4 kişi	5 kişi
Akademisyenler	○	○	○	○	○
Yarışmayı Açan İlgili Kurum Temsilcileri	○	○	○	○	○
Meslek Uzmanları	○	○	○	○	○
Meslek Odaları Temsilcileri	○	○	○	○	○

22- Jürinin kurgusuna bağlı olarak katılmaktan vazgeçtiğiniz bir yarışma oldu mu?

- Evet
- Hayır

23- Proje yerini görmeden katıldığınız bir yarışma oldu mu?

- Evet
- Hayır

24- Yarışma Projesi yerini görmek sizce ne kadar önemlidir?

- Çok önemli
- Önemli
- Kararsızım
- Önemli değil
- Hiç önemli değil

25- Yarışmalardaki belirlenen soru sorma süresinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

- Her zaman
- Bazen
- Nadiren
- Hiçbir zaman

26- İdeal bir soru sorma süreci nasıl olmalıdır?

- [ ] Yarışmalardaki soru sorma şekli gayet iyi
- [ ] İnteraktif olmalı
- [ ] Daha uzun olmalıdır
- [ ] Bir kaç aşamalı olmalıdır
- [ ] Other:

ANALİZ-TASARIM

27- Veri toplama aşamasında başvurduğunuz kaynaklar nelerdir?

- [ ] İnternet
- [ ] Yapılmış çalışmalar
- [ ] Yere özgü yapılan anketler

- [ ] Mülakatlar
- [ ] Tezler
- [ ] Kendi arşivim
- [ ] Other:

28- Kentsel tasarım yarışmasına katılmaya karar verdiniz, ekip olarak çalışma yönteminizin ilk eylemi nedir?

- ( ) Beyin fırtınası
- ( ) Ekip oluşturma
- ( ) Toplantı
- ( ) İş bölümü
- ( ) Bireysel tasarımlar
- ( ) Yarışma takvimi hazırlama
- ( ) Other:

29- Çalışma takvinizi süreye bağlı olarak nasıl tanımlarsınız?

analiz=%20, tasarım=%60, sunum=%20 gibi çalışma takviminizi tanımlar mısınız.

30- Yarışmalarda başarılı olmanın en önemli etkenleri sizce nelerdir?

31- Derece alamadığınız yarışmalarda olumsuzluğun nedenleri neler olabilir?

32- Başarılı olduğunuz yarışmalardaki kazanımları öncelik sırasına göre sıralarmısınız?

	Çok Önemli	Önemli	Kararsızım	Önemli değil	Hiç Önemli Değil
Ödül	○	○	○	○	○
Prestij	○	○	○	○	○
Yeni bağlantılar	○	○	○	○	○
Reklam	○	○	○	○	○
Deneyim	○	○	○	○	○
Ekip olarak başarı elde etmek	○	○	○	○	○

UYGULAMA

33- Kentsel tasarım yarışmalarının uygulanabilir olması önemli midir?

- ○ Çok önemli
- ○ Önemlidir
- ○ Kararsızım
- ○ Önemli değil
- ○ Hiç önemli değil

34- Yarışma yoluyla uygulama aşamasına geçilen bir projeniz oldu mu?

- ○ Evet
- ○ Hayır

35- Uygulama aşamasına geçilemeyen kentsel tasarım yarışma projelerinin uygulanamamasındaki sebepler sizce nelerdir?

36- Kentsel tasarım yarışma süreçlerinde gördüğünüz en önemli eksiklik sizce nedir? Bu sürece katkısını olacağını düşündüğünüz önerileriniz nelerdir?

37- Meslek hayatınızda sizde etki bırakan en önemli yarışma hangisidir? Tanıdığınız ve başarılı bulduğunuz yarışmacı ekipler var mıdır?

EK B: Mimarlik, Peyzaj Mimarliği, Mühendislik, Kentsel Tasarimprojeleri, Şehir Ve Bölge Planlama Ve Güzel Sanateserleri Yarişmalari Yönetmeliği, 2002

MİMARLIK, PEYZAJ MİMARLIĞI, MÜHENDİSLİK, KENTSEL TASARIM PROJELERİ, ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA VE GÜZEL SANAT ESERLERİ YARIŞMALARI YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idarelerin, mimarlık, peyzaj mimarlığı, mühendislik, kentsel tasarım projeleri, şehir ve bölge planlama ve güzel sanat eserleri ile ilgili bir plan veya tasarım projesi elde edilmesine yönelik olarak yaptıracakları yarışmalara ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Dayanak

Madde 2 — Bu Yönetmelik, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 23 ve 53 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 — Bu Yönetmeliğin uygulanmasında,

Yarışma: Mimarlık, peyzaj mimarlığı, mühendislik, kentsel tasarım projeleri, şehir ve bölge planlama ve güzel sanat eserleri ile ilgili bir konunun gerçekleştirilmesi için gerekli fikrin, tasarının, projenin, planın veya eserin bu Yönetmelik kurallarına göre çoklu katılıma açık ve oluşturulacak bir jüri tarafından seçilmesi amacıyla yapılacak organizasyonu,

Eşik değer: Yarışma şekillerine ilişkin hükümlerin uygulanmasında kullanılmak üzere, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 8 inci maddesinde hizmet alımları için belirlenen ve aynı Kanunun 67 nci maddesi uyarınca güncellenen parasal limiti,

Kolokyum: Yarışmayla ilgili sonuçların tartışıldığı bilimsel toplantıyı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM
Yarışmaların Hedefleri, Şekilleri ve Türleri

Yarışmaların hedefleri

Madde 4 Yarışmaların hedefi, kamu yararı esas alınarak:

a) Ait olduğu konu özelinde; kültür, sanat, bilim ve çevre değerlerinin rekabet yoluyla geliştirilmesine, çok sayıda seçenekten en ekonomik, en işlevsel ve yenilikçi çözümlerin seçilmesine, müelliflerinin saptanmasına ve güzel sanatların teşvikine,

b) Bu Yönetmelik kapsamına giren mesleklerin gelişmesine, etik değerlerin yerleşmesine, uluslararası rekabet gücü kazanmalarına,

uygun ortamı sağlamaktır.

Yarışmaların değerinin belirlenmesi

Madde 5 — Tasarım yarışmalarının değerlerinin belirlenmesinde:

a) Bir hizmet sözleşmesinin yapılmasıyla sonuçlanacak usul kapsamında yapılan yarışmalarda; sözleşme konusu hizmetin yaklaşık maliyeti,

b) Bir hizmet sözleşmesinin yapılmasıyla sonuçlanmayacak usul kapsamında yapılacak ödüllü tasarım yarışmalarında; tüm yarışma ödülleri ve tasarım yarışmasına katılan katılımcılara ödenebilecek diğer giderler,

esas alınır.

Yarışma şekilleri

Madde 6 — Yarışmalar, uluslararası, ulusal ve bölgesel olmak üzere üç şekilde yapılır.

a) Uluslararası Yarışmalar: Uluslararası yarışmalar, yabancı ülke vatandaşlarının da katılabileceği yarışmalardır.

Yarışma değeri, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 8 inci maddesinde hizmet alımları için belirlenen eşik değerlere eşit veya bu değerleri aşan yarışmalar, uluslararası yarışma şeklinde düzenlenir. Yarışma değeri, anılan eşik değerlerin altında olan yarışmalar, idarelerce gerekli görüldüğü takdirde uluslararası düzenlenebilir.

b) Ulusal Yarışmalar: Bu Yönetmeliğin 15 inci maddesinde sayılan şartlara sahip olanların girebileceği şekilde serbest veya ön seçimli ve tek kademeli veya iki kademeli olarak yapılırlar.

1) Serbest Ulusal Yarışmalar: Bu Yönetmelik ve yarışma şartnamesinde öngörülen koşulları yerine getirmek kaydıyla tüm katılımcılara açık olan yarışmalardır.

2) Ön Seçimli Ulusal Yarışmalar: İdarenin önerisi ve jürinin gerekli bulması durumunda, çok özel uzmanlık veya deneyim gerektiren konularda, ilanla duyurulacak ön seçim ölçütlerine göre yapılacak değerlendirmede seçileceklerin katılabileceği yarışmalardır.

c) Bölgesel Yarışmalar: Üye sayıları en az ikiyüz (200) kişi olmak koşuluyla ilgili meslek odasının sadece bir şube bölgesi içinde faaliyet gösteren üyelerin katılabileceği şekilde yapılan mimari proje, peyzaj mimarlığı, şehir planlama ve kentsel tasarım yarışmalarıdır. Bir şubenin üyelerinin bu sayıyı sağlayamadığı durumlarda komşu şube üyelerinin de katılımıyla bölgesel yarışma açılabilir.

Bölgesel yarışmaya katılan bir üye, başka şube bölgesinde faaliyet gösteren bir üye ile ortaklık yapabilir.

Bölgesel yarışmalar serbest ve tek kademeli olarak açılır, bölgesel yarışmaya açılması amacıyla ihtiyaç programında küçültme yapılamaz.

Bölgesel yarışmaya açılabilecek konuların üst sınırı:

	Mimari proje yarışmalarında	5 000 m2,
	Şehir planlama yarışmalarında	500 hektarlık alan ya da 30.000 nüfuslu yerleşim yeri,
	Peyzaj mimarlığı yarışmalarında	10 000 m2,
	Kentsel tasarım yarışmasında	10 000 m2 dir.

Ancak, konunun önemine göre bu değerlerin altında kalan konular jüri kararıyla ulusal yarışmaya çıkartılabilir.

GAP, özel çevre koruma bölgesi, milli park, arkeolojik, kentsel ve doğal sit alanları, turizm bölge alan ve merkezleri gibi özel kanunlarla belirtilmiş alanlarda bölgesel yarışma açılamaz.

Yarışma türleri

Madde 7 — Bu Yönetmelik kapsamına giren yarışmalar aşağıda tanımlanmıştır.

a) Mimarlık yarışmaları: İnsanların yaşamını kolaylaştırmak ve çeşitli eylemlerini sürdürebilmeleri için gerekli yapı veya yapı topluluklarının, iç ve dış mekanların estetik ve işlevsel gereksinimlerini teknik ve yönetsel zorunluluklarla bağdaştırarak, bilim, çevre, kültür ve sanat değerlerini geliştiren ve en ekonomik çözümleri içeren tasarım yarışmalarıdır.

b) Mühendislik proje yarışmaları: Mimarı tasarım gerektirmeyen veya mimari tasarımın ikinci planda olduğu hallerde, mühendislik tasarımlarını gerçekleştirmede; ileri teknolojinin en

ekonomik şekilde kullanılacağı, kullanılacak malzemenin insan sağlığına zarar vermeyeceği, uygulanacak teknik ile çevre sorunları yaratmayacak yöntemlerin geliştirilmesi için minimum materyal kullanımı ile maksimum verimi hedefleyen işletme ekonomisi yönünden en verimli çözümü içeren yarışmalardır.

c) Şehir ve bölge planlama yarışmaları: İmar mevzuatı ile belirlenen tanım kapsamında, bölgenin sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyellerini, sektörel hedeflerini, faaliyetlerin ve alt yapılarının dağılımını belirleyen, nüfusun ve ekonomik yapının projeksiyonlara dayandırıldığı, yapılaşmanın, yoğunluğun, ulaşım ve altyapı sisteminin belirlendiği, tarihi kültürel ve doğal çevreyi koruyan ve geliştiren fiziksel planlama alanındaki yarışmalardır.

d) Peyzaj mimarlığı proje yarışmaları: Doğal ve kültürel süreçlerin ve kaynakların yanında, bu dinamiklerin arazi üzerinde tanımladığı yaşam ortamlarının (peyzajların) korunup-geliştirilmesi, kentsel, kırsal, endüstriyel, turistik ve benzeri kullanımlarında mevcut ve olası çevre sorunlarının önlenmesi ve giderilmesi temelinde; toplum yararını gözeterek açık ve yeşil mekanların oluşturulmasında, koruma, onarım, yenileme, restorasyon ve yönetim organizasyonu içeren her ölçekteki planlama ve tasarım yarışmalarıdır.

e) Kentsel tasarım proje yarışmaları: Stratejik planlarla uygulama önceliği belirlenmiş kamusal alanlarda, kent kimliğini belirleyici, kentin doğal, kültürel, tarihi ve sosyal özellikleri ile kullanımları açısından önem taşıyan kesimleri için özel uygulama ayrıntıları içerecek biçimde hazırlanan plan ve projeler ile üst ölçekte kimlik-imaj çalışması, orta ölçekte yapı ve çevresinin bütüncül bir anlayışla tasarlanmasını amaçlayan kitle-açık alan düzenleme çalışması, alt ölçeklerde ise kitlelerarası boşlukların çevresel tasarımını içeren yarışmalardır. Ayrıca bu yarışmalar, olabilirlik, yaşanabilirlik, sürdürülebilirlik, maliyet analizi konularında da stratejiler geliştirmelidir.

f) Güzel sanat eserleri yarışmaları: Yapılarda ve kentsel mekanlarda yer alacak güzel sanat eserlerini elde edebilmek amacıyla açılan yarışmalardır. Görsel ve/veya algısal, kavramsal sanat değerleri, yapının iç ve/veya dış mekanlarının ve kentsel mekanların mimari ve peyzaj değerleri ile bütünleşebilen, her türlü teknik ve/veya teknolojik uygulamaları ile, resim, heykel, seramik, özgün baskı, vitray, mozaik ve su/ışık/ses efektleri ve benzeri eserler bu yarışma kapsamına girer.

g) Fikir yarışmaları: Sorun çözmeye yönelik yenilikçi buluşlar, yöntemler, yeni araştırma, planlama, tasarım yaklaşımlarını özendirmek amacı ile mühendislik, mimarlık, şehir ve bölge planlama, peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım alanlarında, daha sonraki plan ve proje kademelerine temel olacak fikir, kavram ve yaklaşımların ortaya konulması, temel veri ve programların belirlenmesi amacı ile açılan yarışmalardır. Bu yarışmalar, daha sonra açılacak başka bir yarışmaya veya uygulamaya yönelik plan, proje çalışmalarına hazırlık niteliğinde de olabilir.

h) Ortakçıl yarışmalar: Birden fazla meslek disiplininin ve/veya sanat dalının birbirine yakın ağırlıkta katkısını gerektirecek türden konularda yapılacak yarışmalardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Yarışmaların Düzenlenmesindeki Esaslar

Yarışmaların açılmasında uyulacak esaslar

Madde 8 — Mimarlık, peyzaj mimarlığı, mühendislik, kentsel tasarım projeleri, şehir ve bölge planlama ve güzel sanat eserleri konusunda açılacak yarışmalarda:

a) Yarışma şeklinin, türünün ve konusunun belirlenmiş olması,

b) Jürinin tespit edilmiş olması,

c) Yarışmaya katılım koşullarının belirlenmiş olması,

d) Yarışma konusuna ilişkin verilerin ve ihtiyaç programının hazırlanmış olması,

e) Yarışma takviminin belirlenmiş olması,

f) Ödüllerin tespit edilmiş olması,

g) Yarışma giderlerine ve proje hizmetlerine ilişkin ödeneğin bulunması,

h) Şartname ve eklerinin jürice kesinleştirilerek imzalanmış olması,

i) Bu Yönetmeliğin 14 üncü maddesine uygun olarak ilan edilmesi,

şarttır.

Yarışma şartnamesi

Madde 9 — İdarelerce, düzenlenecek yarışma için yarışma şartnamesi hazırlanır ve jüri tarafından kesinleştirilerek imzalanır. Yarışma şartnamesi, idarenin ilanlarda belirtilen adresinde bedelsiz olarak görülebilir. Ancak yarışmaya katılacak olanların yarışma şartnamelerini satın almaları zorunludur. Şartname ve ekleri, başvuracak yarışmacılara muntazam bir dosya veya ambalaj içinde ve eksiksiz verilmek zorundadır. Şartnameler hazırlanma maliyetini aşmayacak ve yarışmaya katılımı engellemeyecek bir bedelle satılır. İdareler, şartnamelerin satışına ilişkin olarak bağış, yardım veya başka her ne ad altında olursa olsun ek bir ücret talep edemez, satıştan elde edilen gelir, bütçeye kaydedilir.

Ön seçimli yarışmalarda, yarışma şartnamesi, yarışmaya davet edilen yarışmacılara yarışmaya davet mektubu ile birlikte gönderilir.

Hazırlanacak olan şartnamelerde:

a) Yarışmanın amacı,

b) Yarışmanın türü ve şekli,

c) Yarışmanın konusu ve yeri,

d) İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası,

e) Yarışmaya katılım koşulları,

f) Jüri üyeleri (danışman, asli ve yedek) ve raportörlerin isimleri,

g) Yarışmacılara verilecek bilgi ve belgelerin neler olduğu,

h) Yarışmacılardan isteneceklerin (çizim, rapor ve model gibi) neler olduğu, ölçekleri, miktarları ve sunuş biçimleri,

i) Yer görme zorunluluğunun olup olmadığı, zorunluluk durumunda belgenin nereden ve nasıl alınacağı, ödenecek ücret ve ödenme koşulları,

j) Yarışmacıların uymakla zorunlu olduğu esaslar,

k) Yarışmaya katılacakların kimlik zarflarının ve istenmişse eklerinin nasıl düzenleneceği,

l) Yarışma takvimi (tasarımların kabul edilmeye başlanacağı tarih, tasarımların son teslim tarihi, soru sorma ve yanıtların gönderilme tarihleri, varsa yer görme tarihi, sergi ve kolokyum tarihi, jüri toplantı tarihleri),

m) Tasarımların teslim yeri ve şartları,

n) Tasarımların sergilenme yeri ve zamanı,

ö) Projelerin geri verilme şekli,

p) Rumuzlar ve ambalaj esasları,

r) Yarışma sonuçlarının ilan şekli,

s) Ödüllerin (Derece ve mansiyonların, varsa satın almaların) sayısı, tutarı ne zaman ve nasıl ödeneceği,

t) Kolokyumun yapılacağı yer,

ü) Anlaşmazlıkların çözülme şekli ve yeri,

v) Birincilik ödülü kazanana uygulama projesinin yapımı işinin verilip verilmeyeceği, verilecekse nasıl verileceği,

y) Şartname eklerinin nelerden ibaret olduğu,

belirtilir.

İdarelerce gerekli görülmesi durumunda, şartnamelere yukarıda belirtilen hükümlerin dışında bu Yönetmelik ve ilgili mevzuata aykırı olmamak kaydıyla hüküm konulabilir.

Ön seçim şartnamesi

Madde 10 — Jürinin önerisi ve idarenin onayı ile veya doğrudan idare tarafından yarışmanın ön seçimli olarak yapılmasına karar verilmesi durumunda; Yarışma Şartnamesi ile birlikte bir Ön Seçim Şartnamesi hazırlanır ve 14 üncü madde esaslarına uygun ön seçim ilanı verilir. Ön seçime katılacakların ön seçim şartnamesini satın almaları zorunludur.

Ön seçim şartnamesinde:

a) Yarışmanın amacı,

b) Yarışmanın türü ve şekli,

c) Yarışmanın konusu ve yeri,

d) İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası,

e) Ön seçime katılacaklardan istenecek belgeler,

f) Son başvuru tarihi,
g) Değerlendirme kriterleri,
h) Yarışmacıların uymakla zorunlu olduğu esaslar,
i) Ödüllerin (Derece ve mansiyonların, varsa satın almaların) sayısı, tutarı ne zaman ve nasıl ödeneceği,
j) Birincilik ödülü kazanana işin verilip verilmeyeceği, verilecekse nasıl verileceği,
k) Anlaşmazlıkların çözülme şekli ve yeri,
belirtilir.

Yarışma şartnamesi ekinde verilecek bilgi ve belgeler

Madde 11 — Yarışmanın konusuna ve niteliğine göre aşağıda belirtilen bilgi ve belgelerden gerekli olanlar yarışmacılara yarışma şartnamesi ekinde verilir.

a) Mimari proje yarışmalarında;

1) İmar planı: Yarışma konusu alanın kent içindeki konumunu gösterir 1/5000 ölçekli ve yakın çevresini gösterir 1/1000 ölçekli uygulama imar planı, plan notlarıyla birlikte verilecektir,

2) İmar durumu: Arsa veya yapı alanında inşaat yapılmasına izin verilen saha, gerektiğinde komşu alanlardaki ve çevredeki yapım şekilleri ve imar durumu belgesi/çapı,

3) İmar bilgileri: Kent belediyesinin imar yönetmeliği, varsa özel yapılanma koşulları (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Özel Çevre Koruma Bölgeleri Kanunu, Turizmi Teşvik Kanunu, Kıyı Kanunu gibi kanunlarla getirilen koşullar),

4) Plankote: 1/500 ölçeğinde yarışma konusu arsayla ilgili karolajlı kotları, ölçüleri, korunacak yapı ve/veya ağaçların yerleri, ölçüleri ile altyapıya ait hatların yerleri, kotları ve ölçülerini kapsayacaktır. Ayrıca, üzerinde maket ve vaziyet planı sınırıyla hakim rüzgar ile ilgili tüm parametreler, manzara ve kuzey yönü ile ilgili işaretler ve bilgiler verilecektir,

5) Zemin raporu: Yapı alanı zemin cinsi (Temel sistemi seçimine tesir edecek özellikleri), çevresindeki yapıların temel sistemleri ve derinlikleri, yeraltı su seviyesi hakkında yeterli bilgi, varsa yapı alanı çevresindeki yerüstü su kaynakları (göl, akarsu) ile işletmede veya yapımı süren veya planlanan baraj, regülatör ve benzeri maksimum su kotları hakkında bilgi,

6) Altyapı raporu: Su, elektrik, kanalizasyon, gaz, telefon, kablolu televizyon ve diğer altyapıya ait hatların yerleri, derinlik, yükseklik, eğim, çaplarına dair ölçüleri, kapasiteleri, bağlantı yerlerine ait özellikler içeren bir rapordur. Arsa veya yapı alanı çevresinin ulaşım olanaklarına ilişkin bilgiler de bu raporda yer alır,

7) Röleveler: Yarışma konusu yapının inşa edileceği sahada birlikte kullanılması istenilen yapılar, varsa o yapıların röleveleri (Plan, kesit, görünüş ve fotoğraflar),

8) Malzeme raporu: Jürinin gerekli görmesi durumunda çevrede mevcut olan veya kullanılması özellikle istenilen belli başlı yapı malzemelerinin cinsleri ve nitelikleri nasıl temin edileceğine ilişkin bilgileri içerecektir,

9) Fotoğraflar: Gerekli görüldüğü takdirde arsa veya yapı alanını ve çevresini gösterir yeterli sayıda fotoğraf,

10) Konu ile ilgili olarak jürinin uygun göreceği diğer bilgiler.

b) Mühendislik proje yarışmalarında;Yarışmanın konusu ve niteliğine göre jüri tarafından verilmesi gerekli görülen bilgiler ile birlikte konu üzerinde hazırlanmış ve jüri tarafından tespit edilmiş değerlendirme esasları,

c) Şehir ve bölge planlama yarışmalarında;

1) Planlanacak alanın büyüklüğü ve özellikleri,

2) Yarışmanın konusu ve ölçeğine göre gerekli olabilecek fiziksel, sosyal, ekonomik ve benzeri bilgiler,

3) Yarışmacılara gerekli olan her türlü harita, istatistiksel veri, yazılı çizili görsel dokümanlar ve ilgili mevzuat ve benzeri.

d) Peyzaj mimarlığı proje yarışmalarında;

1) İmar planı: Yarışma konusu alanın kent içindeki konumunu gösterir 1/5.000 ölçekli ve yakın çevresini gösterir 1/1.000 ölçekli uygulama imar planı, plan notlarıyla birlikte verilecektir.

2) İmar durumu: Açık ve yeşil mekan kullanımında, varsa inşaat yapımı istenen saha ve inşaat yoğunluğu, gerektiğinde yarışma alanının komşu parsellerdeki kullanımları ve yapı yoğunluğu, ulaşım dahil kurulan ilişkilerin yorumlanması için kesin parselasyon planına göre imar durumu/çapı,

3) İmar bilgileri: Kent belediyesinin imar yönetmeliği, varsa özel yapılanma koşullarına ilişkin açık ve yeşil alan koşulları (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Özel Çevre Koruma Kanunu, Turizmi Teşvik Kanunu, Kıyı Kanunu gibi kanunlarla getirilen koşullar),

4) Plankote: 1/500 ölçeğinde yarışma konusu arsayla ilgili karolajlı kotları, ölçüleri, korunacak yapı ve/veya ağaçların yerleri, ölçüleri ile altyapıya ait hatların güzergahlarını ve üst yapıya yansıyan çıkış noktalarını ve bunlara ilişkin kotları kapsayacaktır. Ayrıca, üzerinde maket ve vaziyet planı sınırıyla hakim rüzgar, manzara ve kuzey yönü ile ilgili işaretler ve bilgiler verilecektir.

5) Röleveler: Korunması istenen yapısal ve bitkisel materyalin yerini, ölçülerini ve özelliklerini gösterir röleveler (Plan, kesit, görünüş ve fotoğraflar),

6) Malzeme raporu: Jürinin gerekli görmesi durumunda çevrede mevcut olan veya kullanılması özellikle istenilen belli başlı yapı malzemelerinin cinsleri ve nitelikleri nasıl temin edileceğine ilişkin bilgileri içerecektir.

7) Alana ait toprak yapısı ve sınıflarını gösterir arazi kullanım planı, yoksa kroki, yer altı su seviyesi ve varsa arazide dere, akarsu, göl, deniz kıyısı, sazlık ve benzeri ıslak alanlarla ilgili kotlar, taşkın alanı sınırları ve benzeri bilgiler yer alacaktır.

8) İstenilen ünitelerin sayısı, büyüklükleri, konulmaları istenilen yerleri, diğer kısımlarla olan bağlantıları ve kullanılma şekilleri hakkında jüri talepleri (uyulması zorunlu olanlarla, isteğe bağlı olanlar belirtilmelidir),

9) Yarışma konusu alanın büyüklüğü ve kullanımının etki çapı,

10) Yarışma alanında ve yakın çevresinde varsa endemik fauna ve flora ile ilgili cins-tür çeşitliliği ve benzeri bilgileri,

11) Gerekli görüldüğü takdirde arsa veya yapı alanını ve çevresini gösterir yeterli sayıda fotoğraf,

12) Meteorolojik bilgiler,

13) Konu ile ilgili olarak jürinin uygun göreceği diğer bilgiler.

e) Kentsel tasarım yarışmalarında; Mimari, şehir ve bölge planlama, peyzaj mimarlığı yarışmalarında verilen belgelerden jürice gerekli görülenler.

f) Güzel sanat eserleri yarışmasında; Güzel sanat eserinin özelliğine göre jüri tarafından tespit edilen belgeler ve kriterler.

g) Fikir yarışmalarında; İdarenin konu ile ilgili istek ve amacı, düşünceleri ve görüşünü içeren, jürice saptanacak veya hazırlanacak bilgi ve belgeler,

yarışmanın konusuna göre yarışmacılara verilecektir.

İhtiyaç programı

Madde 12 — İhtiyaç programı yarışma konusu işin ayrıntılarıyla tanımlandığı bir belgedir. Yarışma şartnamesinin ekleri arasında 11 inci maddede öngörülen bilgi ve belgelerle birlikte yarışmacılara verilir.

İhtiyaç programında:

a) Yarışmanın konusu, yapı veya objenin işlevsel amacı, kullanış ve işletme özelliklerinin neler olduğu,

b) Çözümlenmesi istenilen teknik ve işlevsel sorunlar,

c) İhtiyaç programının çeşitli birimlerinin ya da yarışmaya konu olan mekanda yer alacak kullanım birimlerinin alan ve gereken durumlarda hacim büyüklükleri, özellikleri ve birbirleriyle ilişkileri,

d) Yarışmacıların ihtiyaç programının yorumunda uymaya zorunlu olduğu hususlar,

e) Yarışmaya konu yapı ve/veya alan ve/veya çevresi hakkında teknik bilgiler,

f) Gerekli görülürse uygulama etapları, maliyet tavanı, maliyet hesabına ilişkin ölçütler ve hesap yöntemi,

belirtilir.

Jürinin gerekli görmesi durumunda, ihtiyaç programı eki olarak yarışmacılara, sorunların çözümüne ilişkin idarenin istek ve düşüncelerini ve yarışmacıların ufkunu açabilecek nitelikte makale ve araştırma çalışmalarını, uyulması gereken standartlar vb. bilgileri içeren bir doküman dosyası verilir.

Yarışmacılardan istenenler

Madde 13 — Yarışmanın konusu ve niteliğine göre, yarışmacılardan aşağıdaki bilgi, belge, rapor ve projelerden hangilerinin ne şekilde istendiği yarışma şartnamesinde belirtilir.

a) Tüm proje yarışmalarında;

1) Tasarım ve projelerin niteliği (istenen ölçek, çizim standartları ve sunum şekilleri),

2) Jüri tarafından istenmiş ise iş deneyim belgesi,

İş deneyim belgesi gerekli olan hallerde, jüri yarışmacıların yarışma konusu işin gerektirdiği deneyime sahip olduklarına dair belgeleri isteyebilir. Bu durumda jüri ne tür bilgileri istediğini şartnamede açıkça belirtmek zorundadır. Bu belgeler kimlik zarfına konulur,

3) İstenmiş ise yer görme belgesi,

Jüri yarışma konusu yerin görülmesinde zorunluluk görür ve bunu yarışmacılardan isterse yarışmacılar bu zorunluluğu yerine getirdiklerine dair bir belgeyi üzerinde rumuz ve (..... Yarışması Yer Görme Belgesi Zarfı) ibaresi yazılı bir zarfın içine koyarak proje ve kimlik zarfıyla birlikte yarışma raportörlüğüne teslim etmek zorundadırlar. Bu belgenin nereden ve nasıl alınacağı, yer görme karşılığında şartnameye uygun proje teslim eden yarışmacılara ödenecek miktar ve nasıl ödeneceği şartnamede belirtilir,

4) Kimlik zarfı; yarışmacıların, projelerin teslim edildiği ambalajın içine proje ile aynı rumuzu taşıyan ve üzerinde; daktilo veya yazıcı ile "..... ..... yarışması kimlik zarfı" ibaresi yazılmış bir zarfın içine,

– Yarışma şartlarını aynen kabul ettiklerini belirten, adı, ve soyadını, mezun oldukları okulu ve diploma numaralarını, üyesi oldukları oda sicil numaralarını ve adreslerini bildirir imzalı bir belgeyi,

– İlgili meslek odasınca yarışmanın ilan edildiği yıl içinde düzenlenmiş, yarışmacıya ilişkin oda belgesini,

– İstenmiş ise, niteliği şartnamede belirtilen iş deneyim belgesini,

koymaları gereklidir.

Ekip olarak katılım halinde, bu belgeler ekip ortaklarının her biri tarafından verilecektir.

Yarışmacılardan istenen diğer meslek disiplinlerine ilişkin rapor, hesap ve çizimleri yapanlara ait, yukarıda belirtilen belgeler de bu zarfın içine konulur.

Ambalaj içinde kimlik zarfı bulunmayan projeler jüri kararıyla ve tutanağa kaydedilerek yarışmaya kabul edilmez.

Yarışmaya katılan proje sahiplerinden yarışmada derece ve mansiyon kazanmadıkları halde kimliğinin açıklanmasını dileyenler, kimlik zarflarının üzerine ayrıca "açılabilir" ibaresini yazarlar. Üzerinde "açılabilir" kaydı bulunan kimlik zarfları derece ve mansiyon kazanmamış olsalar dahi jüri tarafından açılır ve bu husus bir tutanakta belirtilir.

5) Açıklama notları (jürinin gerekli gördüğü diğer çizim, rapor, belge ve hesapların açıklamaları),

6) Maket ve/veya bilgisayar destekli sunum isteniyorsa buna ait şartlar,

7) Jüri gerekli görürse, maliyet tavanının tesbitinde uygulanan usuller ile bulunacak maliyet hesabı,

b) Fikir yarışmalarında;

Yukarıda istenenlerden jürice gerekli görülenler ile, proje amacının, yaratıcılık ve yenilik yönünden varsa bir sonraki kademeye kazandırdıklarını açıklayan rapor,

c) Mimari proje yarışmalarında;

1) Mimari açıklama raporu: Bu raporda verilen kesin ihtiyaç programı ve arsa verilerinin, konunun projelendirilmesinde ele alınışı ve değerlendirilişi belirtilir. Yapı ekonomisi, işletme ve geleceğe dönük devamlılığı açısından işlevine en uygun inşaat sistemi, malzeme ve genel mimari planlama ile çözüm hakkında geniş bilgi verilir.

2) Maliyet raporu: Bu raporda ilk yapım ve işletme maliyetleriyle ilgili açıklamalar yapılır. Maliyet ve tasarım ilişkileri açıklanır.

3) İnşaat mühendisliği raporu: Bu raporda, yapının inşaat mühendisliği yönünden tanımı yapılır. Taşıyıcı sistemi ile kullanılacak malzemenin mühendislik özellikleri verilir. Taşıyıcı sistemin düşey ve yatay elemanları açık olarak belirtilmek ve sistem şemaları verilmek suretiyle gösterilir. Temel yükleri hesaplanarak zemin bilgilerine göre temel sistemi (Münferit, mütemadi, radye, kazık, ve benzeri) belirlenir. Saha tanzimi ile yol, su, kanalizasyon ve drenaj projeleri söz konusu ise bu hususta yarışmacıya idarece verilecek bilgilere göre rapor tanzim edilir. Bu raporda su ihtiyacının ne şekilde sağlanacağı, kanalizasyon tipi, deşarj

imkanları, drenajın gerekli olup olmadığı ve ne şekilde yapılacağı belirtilir ve yol tipi hakkında bilgi verilir. Gerekli hallerde rapora krokiler eklenir.

4) Makine tesisat raporu: Bu raporda makine mühendisliği hizmetleri ile ilgili tesisat sistemleri hakkında gerekli bilgi verilecektir. Mimari projeler üzerinde müellifin teklif edeceği sistemlerin cihaz yerleşimleri şematik olarak gösterilecektir.

5) Elektrik tesisat raporu: Bu raporda, elektrik mühendisliği hizmetleri ile ilgili elektrik sistemleri hakkında gerekli bilgi verilecektir. l/200 mimari projeler üzerinde, trafo, jeneratör, pano ve tablo yerleri ile enerji besleme güzergahı ile müellifin teklif edeceği cihaz yerleşimleri şematik olarak gösterilecektir.

6) Peyzaj mimarlığı raporu: Mimari projeden yansıyan veriler ile diğer arsa ve çevre verileri değerlendirilerek hazırlanır.

7) Diğer disiplin dallarında (altyapı, kültür-teknik, akustik, ulaşım, sahne mekaniği, yangın güvenlik ve benzeri) danışman raporu niteliğinde jüri gerekli gördüğü takdirde rapor isteyebilir. Gerektiğinde bu raporlar mimari raporun ekinde yer alabilir. Gereğinde istenilen raporların içeriği jüri tarafından belirlenir.

d) Mühendislik proje yarışmalarında; Yarışmaya çıkarılan mühendislik hizmetinin jürice verilmiş bulunan verilerin ışığında; maliyet, verimlilik, işletme ömrü açısından karşılaştırmaya olanak verecek ayrıntılı hesap, resim ve ön projeye ilişkin çözüm önerilerini kapsayan rapor,

e) Şehir ve bölge planlama yarışmalarında;

1) Plan açıklama raporu, planlaması yapılacak alanın ele alınışı, değerlendirilmesi ve imar programları ile etaplamaya esas önerileri ve planın gerçekleştirilmesini içeren rapor,

2) Gerektiğinde sosyal ve teknik altyapıya ilişkin raporlar.

f) Peyzaj mimarlığı proje yarışmalarında;

1) Peyzaj mimarlığı açıklama raporu: Bu raporda, açık ve yeşil alan peyzaj projeleri ile ilgili ihtiyaç programı, alanın yakın çevresi ile nasıl ilişkilendirildiği, alana ait verilerin ve konunun ele alınışı ile değerlendirilişi açıklanır. Önerilen yapısal malzeme ile özellikleri, bitki türlerinin nitelik ve niceliği korunması istenen mevcut yapısal ve bitkisel öğelerin ele alınışı ile çözüm önerileri, uygulama ve bakıma yönelik teknik bilgiler ve yöntemler ile uygulama yaklaşık maliyeti belirtilir.

2) Gerekli hallerde krokiler, şemalar ve perspektif görünüşler,

3) Diğer meslek disiplin dallarına ait (mimari, inşaat, makina, elektrik, altyapı, ulaşım, kültür, teknik ve benzeri) danışman raporları. (gerektiğinde peyzaj mimarlığı açıklama raporu ekinde yer alabilir)

g) Kentsel tasarım yarışmalarında; Mimari şehir ve bölge planlama, peyzaj mimarlığı yarışmalarında istenen rapor ve belgelerden jürice gerekli görülenler.

h) Güzel sanat eseri yarışmalarında; Eserin konusunu, sanatçının konuyu ele alışını, önerilen malzemeyi, malzemeye bağlı olarak yaklaşık maliyeti içeren rapor,

Yarışmacılarca sunulacak projeler bu Yönetmelikte anılan sergi ve yayına elverişli olacak şekilde, gerekli sayıda kopyası ile teslim edilmelidir.

Yarışmanın ilanı

Madde 14 — İdare tarafından hazırlanan şartname ve ekleri, jüri ön çalışmaları sonucunda kesinleştirilip imzalandıktan sonra yarışma ilan edilir.

Ulusal ve bölgesel yarışmalar Resmî Gazete'de ve varsa ilgili meslek oda ve kuruluşların yayın organlarında, tasarımların son teslim tarihinden en az altmış (60) gün önce ve en az bir defa yayımlanmak suretiyle ilan edilir.

Bunun yanında idarelerce gerekli görüldüğü takdirde; ulusal yarışmalar, tüm ülkede dağıtımı yapılan günlük gazetede veya gazetelerde, bölgesel yarışmalar ise bölgede yayınlanan gazetede veya gazetelerde ilan edilebilir.

İdareler yukarda belirtilen zorunlu ilanların dışında yarışmaları İnternet ortamında da duyurabilir.

Yapılacak ilanlarda:

a) Yarışmanın türü ve şekli,

b) Yarışmanın yeri ve konusu,

c) Yarışmaya katılma koşulları,

d) Yarışma takvimi,

e) Danışman, asli ve yedek jüri üyeleri ile raportörlerin isimleri,

f) Verilecek ödüllerin sayısı ve tutarları,

g) Şartname ve eklerinin nereden ve nasıl temin edileceği, satın alma bedeli,

h) Yer görme zorunluluğu varsa şartları,

i) İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası,

ile, jürinin ilanda bulunmasını uygun göreceği diğer bilgiler belirtilir.

Ön seçimli yarışmalarda, adaylara başvurularını hazırlayabilmeleri için yirmibeş (25) günden az olmamak üzere süre tanınmak suretiyle ön seçim ilanı yapılır. Ön seçimli yarışmaların ilanlarında yukarda belirtilenlere ilave olarak,

a) Ön seçime katılacaklardan istenen belgeler,

b) Ön seçim değerlendirme ölçütleri,

c) Son başvuru tarih ve saati,

belirtilir.

Uluslararası ilan yapılması halinde, yukarıda belirtilen asgari ilan sürelerine oniki gün eklenir.

Yarışmaya katılma esasları

Madde 15 — Yarışmaya katılacak yarışmacıların aşağıdaki hususları yerine getirmesi şarttır. Ekip olarak katılanların her birinin, bu maddenin (f) bendi dışında, diğer koşulların tamamına uymaları zorunludur. Ekip olarak katılanların, idareyle ilişkilerin yürütülmesiyle sınırlı olmak üzere, ekipten birini ekip temsilcisi olarak belirtmesi gerekir. Yarışmaya ekip olarak katılan ortakların her biri idareye karşı müşterek ve müteselsilen sorumludurlar.

Yarışmaya katılacaklarda aranacak koşullar;

a) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin, yarışmanın türüyle ilgili odası üyesi olmak ve meslekten men cezalısı durumunda olmamak, Fikir yarışmalarına katılacaklarda meslek odası üyesi olma koşulu aranmayabilir. Güzel sanat eseri yarışmalarında jüri kararıyla 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa göre yetkilendirilmiş meslek kuruluşlarına üye olunması koşulu aranabilir,

b) Jüri üyelerini ve raportörleri belirleyen ve atayanlar arasında olmamak,

c) Jüri üyeleri (danışman, asli, yedek) ve raportörlerle bunların 1. dereceden akrabaları, ortakları, yardımcıları ve çalışanları arasında olmamak,

d) Jüri çalışmalarının herhangi bir bölümüne katılmamak,

e) Yarışma Şartnamesinde öngörülen özel koşullara uymak,

f) Şartname alıp isim ve adreslerini yarışma raportörlüğüne kaydettirmek (Ekip olarak katılanlardan bir kişinin bu şartı yerine getirmesi yeterlidir),

g) Yarışmayı açan idarede, yarışma ile ilgili her türlü işlemleri hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve onaylamakla görevli olmamak,

h) Yarışmayı açan idare adına hareket eden danışmanlar ile bunların çalışanları arasında olmamak.

Bu şartlara uymayanlar yarışmaya katılmış olsalar da tasarımları yarışmaya katılmamış sayılır ve isimleri yarışmaya kabul edilmeme gerekçeleriyle birlikte üyesi oldukları meslek odalarına bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Yarışma Takvimi, Soru Sorma Hakkı

Yarışma süresi ve takvimi

Madde 16 — Serbest yarışmalar, yarışmanın ilk ilan tarihi ile, ön seçimli yarışmalar ise ön seçim sonucu yarışmaya davet mektubunun gönderildiği tarihte başlar ve tasarımların son teslim edileceği tarihte sona erer. Yarışma süresi, tek kademeli yarışmalarda en az altmış (60) gün, iki kademeli yarışmalarda ise en az doksan (90) gün olmak üzere jüri tarafından tespit edilir. Yarışma takvimi aşağıdaki sırayla ve kesin tarihleriyle şartnamede yer alır.

a) Ön seçimli yarışmalarda ön seçim için son başvuru tarihi,

b) Son soru sorma tarihi ve yanıtların gönderilme tarihi, varsa son yer görme tarihi,

c) Tasarımların kabul edilmeye başlanacağı tarih, tasarımların son teslim tarih ve saati (İki kademeli yarışmalarda her iki kademe için),

d) Jürinin değerlendirme için toplanacağı tarih (İki kademeli yarışmalarda her iki kademe için),

e) Sergileme tarihleri ve yeri,

f) Kolokyum tarihi, saati ve yeri.

Soru sorma hakkı

Madde 17 — Yarışmacılar, tek kademeli yarışmalarda yarışma süresinin, iki kademeli yarışmalarda o kademe için verilen sürenin ilk 1/3'ü içinde jürinin yanıtlaması isteğiyle şartname ve ekleri hakkında soru sorup açıklayıcı bilgi isteyebilirler. Sorulacak sorular yarışma şartnamesi ve ekleriyle sınırlıdır. Bunun dışına çıkan sorular jüri tarafından yanıtlanmaz. Bu tür soruları jüri gerekli görürse görüşüyle birlikte idareye iletebilir.

Sorulara verilen yanıtlar, tasarımların son teslim tarihinden,

a) tek kademeli yarışmalarda en az yarışma süresinin 1/3 ünden,

b) iki kademeli yarışmalarda o kademe için belirlenen sürenin 1/3 ünden,

önce bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ve soru soranın kimliği belirtilmeksizin yarışma şartnamesi alarak kaydını yaptıran tüm yarışmacılara yazılı olarak gönderilir.

Sorulara verilen yanıtlardan önce tasarımlarını vermiş olan yarışmacılara istekleri halinde tasarımlarını geri çekerek yeniden tasarım verme imkanı sağlanır.

Soruların kesin ve açık bir anlatımla yanıtlanması şarttır.

Gelen sorulara verilecek yanıtlar, yarışma prensiplerini etkileyecek değişiklikleri gerektiriyorsa; yarışma jürisi, esas sürenin 1/3'ünü geçmemek kaydıyla, yarışma süresini uzatabilir. Yarışma süresinin uzatılması durumunda yarışma takviminin geri kalan tüm tarihleri değiştirilerek şartname alan ve alacak bütün yarışmacılara bildirilir.

İki kademeli yarışmalarda süre uzatımında, içinde bulunulan kademenin süresinin 1/3'ü kadar süre verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Yarışma Jürisi

Jüri seçimine ilişkin esaslar

Madde 18 — Jüri heyeti, asli, yedek ve danışman üyeler ile raportörler ve raportör yardımcılarından kurulur. Asli, yedek ve danışman jüri üyelerinin, ihtisas alanlarında yarışma konusu işlerle ilgili bulunması ve bu kimselerin mesleklerinde seçkin kişiler olması şarttır. Ortakçıl yarışmaların jüri teşkilinde, meslek disiplinlerinin yarışmadaki ağırlığına uygun bir dağılım sağlanmalıdır.

Jüri üyeleri (asli, yedek, danışman), raportörler ve raportör yardımcıları (teknik ressam, daktilo ve benzeri) yarışmayı açan idare tarafından seçilir.

Asli jüri üyelerinin; beş (5) kişilik jürilerde en az biri, yedi (7) kişilik jürilerde en az ikisi, yedek jüri üyelerinin ise en az biri Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin ilgili meslek odasından istenecek iki katı aday listesinden idarelerce seçilerek atanır.

Fikir ve güzel sanat eseri yarışmalarında jüri oluşumu özel koşullara göre idarelerce belirlenir.

Asli ve yedek jüri üyeleri

Madde 19 — Asli ve Yedek Jüri üyelerinin;

Mesleklerinde en az on (10) yıl benzer tasarım konusunun tanzim veya tasdik işlerinde fiilen çalışmış olması ile birlikte;

a) Benzeri tasarım yarışmalarında ödül, mansiyon kazanmış olması veya projesi satın alınmış olması,

b) İlgili ihtisas konusunda seçkin, özgün ve örnek gösterilebilecek bir tasarının müellifi olması,

c) İlgili ihtisas konusunda, bir tasarının tüm projelerini, uygulama proje ve detaylarını hazırlayarak yetkili mercilere tasdik ettirmiş olması,

d) İlgili ihtisas konusunda akademik bir çalışma yaparak, yetkili mercilere kabul ettirmiş ve o konudaki bir araştırmayı yayınlamış olması,

şartlarından en az birine sahip olması zorunludur.

Yarışmalarda jüri asli üyelerinin sayısı, konunun önem ve özelliğine göre ilgili meslek disiplinlerinden beş (5) veya yedi (7) kişi olarak idarece tespit edilir.

Yedek jüri üyeleri, beş (5) kişilik jürilerde üç (3), yedi (7) kişilik jürilerde ise dört (4) kişi olmak üzere, idare tarafından seçilir.

Özelliği olan konularda, konuyla ikinci derecede ilgili meslek mensupları arasında bir kişi jüri asli üyesi olarak idarece seçilir.

Mimari proje yarışmalarında, asli ve yedek jüri üyeleri arasında birer inşaat mühendisi bulundurulur.

Kentsel tasarım yarışmalarında, yarışma konusunun özelliğine göre asli ve yedek jüri üyeleri arasında mimar, şehir plancısı ve peyzaj mimarı bulundurulur.

Güzel Sanat Eserleri Yarışmalarında;

a) Asli ve yedek jüri üyeleri, yarışma konusunda uzmanlaşmış sanatçılar ile Güzel Sanatlar Fakültelerinde güzel sanat alanında yarışma konusunda uzmanlaşmış sanatçılar arasından seçilir,

b) Asli ve yedek jüri üyeleri arasında konunun içeriğine göre mimar, şehir plancısı ve peyzaj mimarından biri bulundurulur,

c) Mevcut yapı ve /veya planlı alanla ilgili bir konunun yarışmaya çıkarılması halinde konunun müellifi yarışma jürisinde asli üye olarak yer alır.

Asli jüri üyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları

Madde 20 — Asli jüri üyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) İdarece kendilerine verilen yarışma şartnamesi ve ihtiyaç programını ve maliyet tavanını inceleyerek mutabakatını bildirmek, yarışmaya konu yeri görmek,

b) İdarece tespit edilen danışmanların dışında gerekli gördüğü uzmanlık dallarında danışman üyeleri, yarışmayı çıkaran kuruluştan talep etmek,

c) Yarışmacıların sorularını tereddüde mahal bırakmayacak şekilde açık ve seçik olarak yanıtlamak,

d) Raportör raporunda, program ve şartnameye aykırılığı belirtilen hususlara göre projelerin yarışma dışı bırakılıp bırakılmayacağı hususunda karar vermek,

e) Yarışma konusunun önemi ölçüsünde gerekirse yarışmacılardan "iş deneyim belgeleri" istemek, yarışma sonuçlarının ilanından önce birinci seçilen proje ile ilgili belgeleri tetkik etmek, belgeler yetersiz bulunursa, birinci seçilen proje müellif ya da müelliflerinin danışman ya da danışmanlarla çalışmasını istemek, müellifçe teklif edilecek danışmanları onaylamak,

f) Yarışma şartnamesinde uyulması zorunluluğu olduğu tespit edilmiş hususlara ve bilhassa verilen maliyet tavanına uymayan projeleri yarışma dışı bırakmak,

g) Yarışmaya girmiş eserler arasında programın şartlarına, sanat, ekonomi, teknik, emniyet ve işletme bakımından en iyi şekilde uyanları seçmek ve bu eserler arasında ödülleri (derece ve mansiyonları) tespit etmek,

h) Ödül ve mansiyon alamayan ancak yarışma şartnamesinde öngörülmüşse satın alınmaya değer bulunan projelerin satın alınmasına karar vermek,

i) Danışman üye raporlarına uyma ve uymama nedenlerini jüri raporunda belirtmek,

j) Ön ve değerlendirme çalışmalarını tutanaklarla tespit etmek,

k) Yarışma tasarımlarının inceleme ve değerlendirme süreci sonucunda; yarışma konusunun bundan sonraki işleniş ve uygulanış süreci için edindiği izlenim ve düşünceleri, yarışmayı çıkaran idareye "jüri önerileri" başlığı altında vermek. Eğer jüri öneride bulunmuyorsa, bunun nedenlerini de açıklamakla yükümlüdür. Öneriler, kimlik zarfları açılıp gizlilik durumu ortadan kalktıktan sonra yazılır.

Yedek jüri üyelerinin görev sorumlulukları

Madde 21 — Yedek jüri üyeleri, jürinin program ve şartname için yapacağı ön çalışmalar ve soruların yanıtlandırılması için yapacağı soru-yanıt toplantılarına mutlaka katılmak zorundadırlar.

Yedek jüri üyeleri, değerlendirme çalışmalarına katılırlar ancak oy kullanamazlar.

Jüri danışman üyeleri

Madde 22 — Danışman jüri üyeleri, yarışma konusuyla ilgili konularda ihtisas sahibi, mesleklerinde seçkin uzmanlardan oluşur. Danışman üyelerin sayısı asli üyelerin sayısını geçemez.

Danışman jüri üyeleri arasında, yarışmayı açan kuruluşu temsilen idareden bir kişi, yatırımcı kuruluşu temsilen yarışma konusunda ihtisas sahibi bir kişi, danışman jüri üyesi olarak görev alır.

Danışman jüri üyeleri arasında konu ile ikinci derecede ilgili meslek mensupları bulundurulabilir.

Uzmanlık gerektiren yarışma konularıyla ilgili ihtisas sahibi meslek mensubunun bulunamaması veya yetersiz olması durumunda, idare yurt dışından konusunda uzman kişileri danışmanlık yapmak üzere getirebilir.

Şehir planlama, peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım ağırlıklı proje yarışmalarında danışman üyelerden en az bir kişinin yarışma konusu yerin belde idaresinden olması şarttır.

Jüri danışman üyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları

Madde 23 — Danışman üyeler kendi ihtisas alanlarında yarışma konusu ile ilgili sorunlarda jüriyi aydınlatmakla görevlidir. Danışman üyeler bu görevlerini aşağıdaki şekilde yaparlar:

Jüri danışman üyeler, jüri ön hazırlık çalışmalarına katılarak, kendi ihtisas alanları ile ilgili açıklama ve önerileri, yazılı veya sözlü olarak yaparlar.

Jüri danışman üyeleri, çalışmaları sırasında jüri asli üyelerince kendilerine yöneltilecek soruları açıklayarak gerekli açıklamaları yapar ve bu açıklamaları jüri çalışmaları sonunda verecekleri bir raporda belirtirler. Jüri danışman üyeler, derece ve mansiyona layık görülen projelerin her biri için kendi meslek disiplinlerine ilişkin rapor verirler.

Jüri asli üyelerince sorulmamış olsa da, önemli gördükleri hususları jüri kararlarının alınmasına başlamadan evvel kişisel bir raporla jüri başkanlığına bildirerek bu raporun kapsamı üzerinde jüriyi aydınlatırlar.

Danışman üyeler yaptıkları yazılı ve sözlü açıklamaların jüri çalışma tutanağı içinde yer almasını isteyebilirler. Bu istek jüri heyetince yerine getirilir.

Danışman üyeler yaptıkları açıklamalara ilişkin jürinin düşüncesinin tesbitini ve bu düşüncenin tutanağa geçirilmesini isteyebilirler. Bu istek jüri heyetince yerine getirilir.

Danışman üyeler karar alınmasında oy kullanamazlar ve uzmanlık konuları dışında görüş bildiremezler.

Raportörlerin seçimi

Madde 24 — Raportörlerin, yarışma konusuyla ilgili meslek mensubu olması ve mesleklerinde en az beş (5) yıllık deneyimlerinin bulunması şarttır.

Raportör sayısı konunun önemi ve özelliğine göre iki (2) veya üç (3) olarak tespit edilir.

Yarışmayı açan idare, yarışma süresince raportörlere yardımcı olmak üzere yeterli sayıda yardımcı personeli (daktilograf, teknik ressam, hizmetli ve benzeri) görevlendirir.

Raportörlerin görev ve sorumlulukları

Madde 25 — Raportörler, ihtiyaç programı, şartname ve eklerinin hazırlanmasında idare elemanı olarak görev alır ve jüri ön toplantısı için şartname, ihtiyaç programı taslakları ve konu ile ilgili gerekli bilgileri hazırlar ve dosya halinde sunar. Jüri ön toplantısında yarışma jürisi tarafından incelenerek kesin hale getirilen şartname, ihtiyaç programı ve diğer bilgileri jürinin istekleri doğrultusunda yeniden düzenleyerek jürinin onayına sunar.

Yarışmacıların sorularını, bu sorulara jürice verilen yanıtları, ayrıca ilgililere duyurulması gereken hususları yarışma sonucu ve jüri değerlendirme raporlarının tamamını şartname alarak adres bırakmış yarışmacılara iletir. Ayrıca:

a) Raportör, proje teslimini müteakip bir liste (A listesi) düzenleyerek gelen eserlerin açılış sıra numaralarını yazar. Her paftanın, açıklama raporlarının ve maketin üzerindeki rumuzu kapatarak kimlik ve varsa yer görme belgesi zarfları ile birlikte değerlendirme bitimine kadar gizli olarak muhafaza eder,

b) Projeleri sunuma hazır hale getirerek, yarışma şartlarına, ihtiyaç programına, alan sınırlarına uygunluğunu kontrol eder. Proje ve maketlerin ölçülerinin, kimlik zarflarının, bütün raporların ve istenmiş ise yer görme belgesi zarflarının bulunup bulunmadığını tahkik eder.Her proje için ayrı ayrı rapor tutarak jürinin değerlendirme çalışmaları için toplandığı

gün jüri başkanına sunar. Jürinin ayrıca isteyeceği bütün kontrolleri yapar, gerekli belgeleri verir,

c) Raportör A listesinden başka, Jürinin değerlendirme kriterlerine uygun bir B listesi yaparak bütün projeleri yalnız açılış sıra numaraları ile bu listeye yazar,

d) Değerlendirme çalışmalarını müteakip yarışmaya katılan bütün yarışmacılara jüri değerlendirme tutanaklarını ve jüri raporlarını gönderir,

e) Raportör jüri çalışmalarını izler ve jüri çalışmaları esnasında jüri tarafından kendisine verilen görevleri yerine getirir.

ALTINCI BÖLÜM
Jüri Çalışmaları ve Yarışmanın Sonuçlandırılması

Jürinin çalışma yöntemi

Madde 26 — Jüri, hazırlık, soru-yanıt ve değerlendirme kademelerinden oluşan çalışmalarını aşağıdaki yöntemlerle yürütür.

a) Jüri tam sayıyla toplanarak çalışır.

b) Jüri ilk toplantısında asli üyeler arasından bir başkan seçer.

c) Başkanın seçilmesiyle hazırlık çalışmaları başlamış olur.

d) Hazırlık çalışmaları başlamadan önce jüri heyetinden ayrılanların yerine aynı niteliklere sahip yenileri atanır. Hazırlık çalışmaları sırasında asli jüri üyelerinin herhangi bir sebeple çalışmalara katılamaması halinde, yedek jüri üyeleri ilk sıradaki üyeden başlamak üzere asli jüri üyesi yerine geçer. Boşalan yedek üyeliğe yeni atama yapılır.

e) Yarışma ilan edildikten sonra, ön seçimli yarışmalarda ise yarışmaya davet mektubu gönderildikten sonra, asli üyelikten ayrılma durumunda yerine yedek üye geçer ancak boşalan yedek üyeliğe atama yapılmaz. Çalışmalar, kalan üye sayısı ile yürütülür. Ancak, yedeklerin katılmasına karşın asli üyelerin sayısının; beş (5) kişilik jürilerde üç (3), yedi (7) kişilik jürilerde dört (4) kişinin altına düşmesi durumunda idare yeni asli jüri üyesi atar.

f) Hangi kademede olursa olsun danışman üyelerden ve raportörlerden ayrılanlar olması durumunda jüri isterse yerlerine aynı niteliklere sahip başka üyeler atanır.

g) Başkanın ayrılması durumunda, yerine asli üyeler arasından yenisi seçilir.

h) Jüri üyeleri, (asli, yedek, danışman) yarışmacılarla sonuçların ilanına kadar yarışma konusunda hiç bir şekilde görüşemezler. Yarışma sonuçlanmadan, herhangi bir kademede kamuoyuna ve yarışmada görevli olmayan kişilere çalışmalar hakkında açıklama yapamazlar, tahminde bulunamazlar.

i) Raportörler ve yardımcıları da görevlerinin gerektirdiği ilişkinin ötesinde bu kurala uymak zorundadırlar.

j) Jürinin çalışmaları gizlilik ve tarafsızlık temelinde yürütülür. Yarışmada görevli olmayanlar sıfatları ne olursa olsun jüri çalışmalarının yapıldığı yerlere giremezler, çalışmalarına katılamaz ve kararlarına müdahale edemezler.

k) Jüri çalışmalarının her kademesi tutanaklara geçirilir ve tüm üyeler ve raportörlerce imzalanır.

l) Jüri kararları, yalnız asli üyelerin oylarıyla alınır. Oylamalar açık yapılır ve çekimser oy kullanılamaz. Karşı oy sahiplerinin isimleri ve gerekçeleri mutlaka tutanaklara geçirilir.

m) Danışman, yedek üyeler ve raportörler hazırlık soru-yanıt ve değerlendirme çalışmalarına katılırlar, ancak oy kullanamazlar.

n) Oyların eşitliği durumunda, başkanın olduğu taraf çoğunluk kabul edilir.

o) Danışman üyelerin her toplantıya bizzat katılmaları şarttır. Toplantılara katılmayan veya katıldığı halde jüriyi yeterince aydınlatamayan danışmanların yerine jüri, idareden yenilerinin atanmasını isteyebilir.

Jüri hazırlık çalışmaları

Madde 27 — Jüri üyeleri konunun gerektirdiği program etüdünü, gerek gördüğü takdirde yarışmayı çıkartan kurum ve konuyla ilgili her türlü meslek elamanlarından yararlanarak yapar ve yarışma koşullarını kesinleştirir.

Jürinin hazırlık çalışmaları ve tartışmaları bir tutanakla saptanır. Yarışma dokümanlarının her sayfası jüri üyelerince paraf edilmeden yarışma ilan edilemez.

Soru-yanıt çalışmaları

Madde 28 — Jüri, son soru sorulma tarihini izleyen üç (3) gün içinde toplanarak yarışmacıların sordukları soruları yanıtlar. Yanıtlar, yönetmeliğin 17 nci maddesinde belirtilen süreler içersinde tüm yarışmacılara yazılı olarak gönderilir.

Jüri değerlendirme çalışmaları

Madde 29 — Jüri değerlendirme çalışmaları için tasarımların son teslim tarihinden itibaren en geç on beşinci günü izleyen günde tam sayı ile toplanır.

Bütün jüri üyeleri, değerlendirme çalışmalarının başlangıcında, imzalı dürüstlük taahhütnamesi verirler. Bu taahhütnamede yarışmaya katılan projeleri daha önce görmediklerini belirtirler.

Jüri değerlendirme çalışmaları esnasında şartname ve programda değişiklik yapmaya ve seçim sırasında şartname ve programdan ayrılmaya yetkili değildir.

Jüri, raportör tarafından hazırlanan raporda, program ve şartnameye aykırılığı belirtilen hususlara göre projenin yarışma dışı bırakılıp bırakılmayacağı hususunda karar vermek ve Yarışma şartnamesinde uyulması zorunluluğu olduğu tespit edilmiş hususlara ve bilhassa verilen maliyet tavanına uymayan projeleri yarışma dışı bırakıp bırakmamak konularında yetkilidir.

Asli jüri üyeleri, projeler üzerinde ilk inceleme çalışmalarını yaptıktan sonra değerlendirme yöntemini tespit eder.

Jüri başkanı, seçimlerin bu Yönetmeliğe uygun olarak yapılmasını teminden sorumludur.

Jüri sonuç alıncaya kadar sürekli olarak çalışır. Jüri, kararlarını asli üyelerin oyları ile ve çoğunlukla alır. Jüri çalışmalarında bütün üyeler olumlu veya olumsuz oylarını kullanırlar, çekimser kalamazlar. Oylamada çift sayıda üyeden ötürü eşit oy çıkarsa, başkanın olduğu taraf çoğunluk sayılır.

Jüri yaptığı tüm çalışmaları tutanağa bağlar. Hazırlanan tutanak asli ve danışman üyelerce imzalanır, varsa karşıt görüşler eklenir.

Yarışmadan çıkarma

Madde 30 — Aşağıda belirtilen hususlara uymayan projeler jüri kararı ile tutanağa geçirilmek şartıyla yarışmadan çıkarılır:

a) Kimlik zarfı bulunmayan projeler,

b) Şartnamede uyulması zorunlu olduğu belirtilen hususlara uymayan projeler,

c) Herhangi bir yerinde eserin sahibini tanıtan ve işaret bulunan eserler. (Yazanın kimliğini belli edecek tarzda el yazısı ile yazılmış açıklama notları bu işaretlerden sayılır)

Seçme usulü

Madde 31 — Yarışmada kalan bütün projeler daha önce jürice belirlenmiş değerlendirme yöntemine göre incelenir. Her elemenin sonucu tutanağa geçilir. Seçim aşağıdaki şekilde yapılır.

a) Birinci eleme: Projeler üzerinde görüşme açılmadan oylama yapılır. Birinci elemenin oybirliği ile yapılması şarttır.

b) İkinci eleme: Projeler üzerinde toplu görüşme açılır. Üyelerin yarısından fazlasının olumsuz oyunu alan eserler elenir. Elenen projelerin eleme nedenleri ve karşı oy sahipleri raporda belirtilir.

c) Üçüncü eleme: Üçüncü elemeye kalan projeler üzerinde jüri üyelerinin (asli ve danışman) her biri olumlu ve olumsuz görüşlerini söyledikten sonra, derece ve mansiyon grubuna kalacak projeler veya eserler seçilir, elenenler hakkında jüri üyelerince ayrı ayrı rapor düzenlenir ve tutanağa eklenir.

d) Dördüncü eleme: Üçüncü elemeden sonra kalan projeler derece ve mansiyon sayısından fazla ise, üçüncü eleme gibi bir eleme daha yapılır ve kalan proje sayısı ödül ve mansiyon sayısına indirilir. Bu eleme sonunda elenen proje veya eserler hakkında da jüri üyeleri rapor düzenlerler.

e) Sıralama: Elemeler sonucunda ödül ve mansiyon sayısı kadar proje ayrıldıktan sonra bunlar arasında sıralama yapılır. Jüri şartnamede öngörülen ödül ve mansiyonları vermek zorundadır. Ödül ve mansiyon kazanan ve satın alınan tüm projeler hakkında asli jüri üyeleri ayrı ayrı rapor düzenler ve tutanağa eklenir.

Gerekli görülmesi durumunda; jüri, birinci seçilen projeye tavsiyelerde bulunabilir. Jüri tavsiyeleri yazılı olarak tutanağa eklenir ve yarışmacıya bu tavsiyelerin yerine getirilmesi için yarışma süresinin 1/3'ünü aşmayacak bir süre verilir. Jüri verdiği sürenin sonunda tekrar toplanarak tavsiyelerin yerine getirilip getirilmediğine karar verir ve sonucu idareye bildirir. Birinciliği kazanan yarışmacılar jüri tavsiyelerine uymak zorundadır.

Satın almaların adetleri jüri tarafından tespit edilir ve yarışmaya ilginç yaklaşım getiren projelerin seçilmesi amacıyla kullanılır. Herhangi bir elemede elenmiş bir proje satın alınabilir.

Mühendislik, fikir proje ve güzel sanat eserleri yarışmalarında, değerlendirme, eleme ve seçme şekli konunun özelliğine göre jüri tarafından yarışmadan önce tespit ve ilan edilir.

Eser sahiplerinin tesbiti

Madde 32 — Ödül alacak eserlerle, jürice satın alınması tavsiye edilenler tespit edilip sıra numaralarına göre tutanağa geçtikten ve jüri raporu tanzim edilerek imza edildikten sonra bu eserlerin kimlik zarfları açılır ve eser sahiplerinin adları tutanağa geçirilir. Jüri başkanı tarafından kimlik belgesine kazanılan ödül yazılarak imzalanır.

Zarfların açılmasından sonra, ödül alan yarışmacılardan herhangi birinin yarışmaya girmeye hakkı olmadığı anlaşılırsa kazandığı derece sayılmaz ve o ödül sıralamaya göre ondan sonra gelene verilmek suretiyle diğerleri bir üst sıraya çıkartılır.

Yarışmada, bir kişi bir kere ödül alır, başkasıyla birlikte olsa dahi ikinci bir ödül almışsa bu ödül hükümsüz sayılır.

"İş deneyim belgesi" gerekli olan hallerde; Jüri yarışmacılardan "İş deneyim belgesi" istemiş ise; birinci seçilen yarışmacı ile ilgili "İş deneyim belgeleri" yarışma sonuçlarının ilanından önce jürice tetkik edilir. Bu belgeler yetersiz bulunursa, birinci seçilen proje müellifinin danışman ya da danışmanlarla çalışması istenir. Birinci seçilen müellifçe teklif edilen danışman ya da danışmanlar jürice onaylanır. Bu konudaki danışman ile müellif arasındaki ilişkiler ilgili ihtisas odalarınca düzenlenir.

Jüri tarafından verilen kararlar kesindir.

Yarışmanın sonuçlanması ve ilanı

Madde 33 — Değerlendirme çalışmalarının bitiminde orijinal imzalı tutanak ve raporlar jüri başkanı tarafından yarışmayı açan idarenin yetkilisine teslim edilir. İdare, yarışmanın sonucunu en geç onbeş (15) gün içinde 14 üncü maddede belirtilen yayım araçları ile ilan eder.

Jüri değerlendirme toplantılarının tüm tutanaklarıyla, jürinin raporları ve üyelerin bireysel raporları yarışmanın sonuçlandığının idareye bildirilmesini izleyen bir hafta içinde yarışmaya katılan tüm yarışmacılara gönderilir.

Kolokyum

Madde 34 — Her yarışmanın sonuçlanmasından sonra o yarışmayla ilgili sonuçların tartışılacağı bir kolokyum düzenlenir. Kolokyuma katılmaya hiç bir kısıtlama getirilemez.

Kolokyuma tüm jüri üyelerinin (Danışman, asli, yedek) ve raportörlerin katılımı zorunludur. Kolokyum, katılanların oylarıyla seçilecek bir meslek odası üyesince yönetilir. Kolokyumun tarihi ve yeri yarışma şartnamesinde belirtilir.

Kolokyumda sorular sözlü veya yazılı olarak sorulur. Sorular, jürinin bütününe olduğu gibi ayrı ayrı jüri üyelerinin her birine de yöneltilebilir.

Yarışmaya katılan tasarımların sergilenmesi

Madde 35 — Yarışmanın sonuçlarının ilanından sonra en geç otuz (30) gün içinde, Jüri tarafından yarışma dışı bırakılan da dahil, bütün projeler, imzalı jüri raporunun bir kopyası ile birlikte en az bir hafta boyunca sergilenir. Sergi, ücretsiz olarak halka açık yapılır.

YEDİNCİ BÖLÜM
Ön Seçimli ve İki Kademeli Yarışmalar

Ön seçimli yarışmalar

Madde 36 — Ön seçimli yarışmalarda, ön seçimin amacı, konunun gerektirdiği uzmanlık ve deneyime sahip olanların seçimidir. Ön seçimde herhangi bir etüd, proje, çizim, rapor ve benzeri çalışma istenmez.

Ön seçimli yarışmalarda, adaylara son başvuru için yirmibeş (25) günden az olmamak üzere süre tanınmak suretiyle ön seçim ilanı yapılır. Son başvuru tarihine kadar yapılan başvurular jürice değerlendirilerek; ön seçim şartnamesinde ve ön seçim ilanında belirtilen kriterlere göre en az beş (5) yarışmacı seçilir. Seçilen yarışmacılara, tasarımlarını hazırlayabilmeleri için en az altmış (60) gün süre verilerek yarışma şartnamesi ile birlikte yarışmaya davet mektubu gönderilir. Yarışmaya davet edilebilecek yarışmacı sayısının beşten az olması veya yapılan davet sonucunda yarışmaya üçten az yarışmacının katılması halinde yarışma iptal edilir.

Ön seçimli yarışmalarda, ön seçimden sonra serbest yarışmaların bağlı olduğu hükümler uygulanır.

İki kademeli yarışmalar

Madde 37 — Yarışmalar konularının önem ve özelliklerine göre jürinin teklifi ve idarenin onayıyla iki kademeli olarak düzenlenebilir.

Yarışmanın birinci kademesinde, fikri niteliği öne çıkaracak ölçekte ve özellikte teklif istenir.

Yarışmanın birinci kademesinin sonunda şartnamede gösterilen derece, mansiyon, varsa satın alma sayısı kadar proje seçilir. Bunlar kendi aralarında sıralanmaz. Seçilen projelerin her birine eşit miktarda ödeme yapılır.

İlk kademede seçilen proje sahiplerine, jüri raporunda yalnız kendi projelerine ait olan eleştiriler ve programlarda meydana gelebilecek değişiklikler, ilk kademenin sona ermesinden en geç onbeş (15) gün sonra bildirilir. Ancak, projeleri ve kimlik zarfları ikinci kademenin sonuna kadar raportörlükte saklı tutulur.

İlk kademedeki tutanaklar ve elenen projeler ile ilgili raporlar ikinci kademenin sonunda proje sahiplerine gönderilir.

İki kademeli yarışmaların birinci kademesinde seçilmiş projeler ikinci kademenin sonuna kadar gizli tutulur.

Yarışmanın ikinci kademesine yalnız birinci kademede seçilmiş olan projelerin sahipleri katılabilirler.

Her iki kademedeki yarışmayı aynı jüri değerlendirir. İkinci kademede, birinci kademedeki teklif aynen verilemez. Ödül alabilmek için, yarışmacının yarışma şartları dışına çıkmamış ve projesini geliştirmiş olması şarttır.

İkinci kademenin sonunda tespit edilen derece ve mansiyonlar ile varsa satın almalar ödenir.

Yarışmanın her iki kademesi için, diğer hususlarda serbest yarışmaların bağlı olduğu hükümler uygulanır.

Her iki kademeye ait projelerin tümü, ikinci kademenin sonuçlanmasından sonra sergilenir.

Mühendislik, fikir proje ve güzel sanat eserleri yarışmalarında; iki kademeli yarışma yapılmasını gerektiren hallerde izlenecek yol, jürinin teklifi ve idarenin onayı ile yapılır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM
Ücretlerin ve Ödüllerin Tesbiti ve Ödeme Biçimleri

Jüri ücretlerinin tesbiti

Madde 38 — (Değişik fıkra:RG-13/08/2004-25552) Yarışmalarda görev alan danışman ve asli jüri üyeleri ile raportörlerin her birine, yarışmacılara verilecek ödüllerin toplam tutarının % 4 ünü geçmemek üzere idarece belirlenecek miktarda ücret ödenir.

Hazırlık çalışmalarına katılıp soru-yanıt ve değerlendirme çalışmalarına katılmayan jüri üyelerine ücretin 1/3'ü,

Hazırlık ve soru-yanıt toplantılarına katılıp değerlendirme toplantılarına katılmayan veya değerlendirme toplantılarına katılıp önceki toplantılara katılmayan jüri üyelerine ücretin 1/2'si,

Yedek jüri üyelerine, danışman ve asli jüri üyelerine ödenen miktarın 1/2'si,

Raportör yardımcılarına (Teknik ressam, daktilo ve benzeri) raportör ücretlerinin 1/5'i, hizmetlilere ise 1/10'u,

ödenir.

Diğer ücretler

Madde 39 — (Değişik madde:RG-13/08/2004-25552)

Danışman, asli ve yedek jüri üyeleri ile raportörlerin yer görmeye ilişkin yollukları (gündelik, yol ve konaklama giderleri) yarışmayı açan idare tarafından karşılanır. Kamu görevlisi olmayanların gündeliklerinin ödenmesinde, en yüksek Devlet memurunun gündeliği esas alınır. Kamu görevlisi olanların yollukları ise kendi tabi oldukları mevzuata göre ödenir.

Yarışmacıların yer görme zorunluluğunun olduğu durumlarda; şartnameye uygun olmak kaydıyla yarışmaya konu yeri gören yarışmacıların yer görmeye ilişkin yollukları da idare tarafından ödenir. Yapılacak ödemede, en yüksek Devlet memurunun gündeliği esas alınır.

Ödüllerin tesbiti

Madde 40 — Tasarım yarışmalarında verilecek ödüllerin (derece ve mansiyonlar) toplam tutarı, yarışmanın konusuna göre aşağıdaki gibi tespit edilir:

a) Mimarlık ve mühendislik proje yarışmalarında;

1) Mimarlık ve mühendislik proje yarışmalarında ödenecek ödüllerin tutarı Tablo-1'de verilmiştir.

2) 10.000 m2'den küçük yapılar için verilecek ödüller toplamına 10.000 m2 için saptanan değerler uygulanır.

3) 200.000 m2'yi aşan yapılar için verilecek ödüller toplamına 200.000 m2 için saptanan değerler uygulanır.

4) Mimarlık ve mühendislik proje yarışmalarında, aynı yarışma kapsamında farklı kullanımların veya farklı hizmet sınıfındaki yapıların olması halinde, her yapı için ayrı ayrı hesaplanan değerler üzerinden toplam ödül tutarı belirlenir.

5) Ödülün proje alanına bağlı olarak tesbitinin uygun olmadığı yarışmalarda ödül tutarları, konunun önemi ve özelliği ile kapsadığı iş ve yarışmacıların masrafları ile orantılı olarak idarenin onayıyla jüri tarafından takdiren tespit edilir.

b) Şehir ve bölge planlama yarışmalarında;

1) Şehir ve bölge planlaması yarışmalarında ödül tutarları, planlanacak alanın büyüklüğüne ve planın niteliğine göre, aşağıda belirtilen alt ve üst limit değerleri gözönünde bulundurulmak suretiyle, yarışmayı düzenleyen idare tarafından belirlenir.

2) Şehir ve bölge planlama yarışmalarında verilecek ödüller toplamı belirlenirken, planlanacak alan daha küçük olsa bile; uygulama imar planı yarışmaları için en az 200 hektar, nazım imar planı yarışmaları için en az 1.500 hektar, çevre düzeni ve bölge planı yarışmaları için en az 10.000 hektar değeri esas alınır.

3) Uygulama imar planı ve nazım imar planı yarışmalarında 30.000 hektarı, çevre düzeni ve bölge planı yarışmalarında 400.000 hektarı aşan alanlar için verilecek ödüller toplamına, uygulama imar planı ve nazım imar planı yarışmalarında 30.000 hektar, çevre düzeni ve bölge planı yarışmalarında 400.000 hektar için saptanan değerler uygulanır.

4) Yarışmanın birden fazla farklı ölçek ve nitelikte planlama işini kapsaması durumunda, planlanacak alanın büyüklüğüne göre her bir iş ayrı ayrı hesaplanıp toplamları üzerinden toplam ödül tutarı tespit edilir.

c) Peyzaj mimarlığı proje yarışmalarında;

1) Peyzaj mimarlığı proje yarışmalarında ödenecek ödüllerin tutarı Tablo-2 de verilmiştir.

2) 10.000 m2'den küçük proje alanı için verilecek ödüller toplamına 10.000 m2 için saptanan değerler uygulanır.

3) 2.000.000 m2'yi aşan proje alanı için verilecek ödüller toplamına, 2.000.000 m2 için saptanan değerler uygulanır.

d) Kentsel tasarım yarışmalarında;

1) Kentsel tasarım yarışmalarında toplam ödül tutarı Tablo-3'de verilmiştir.

2) 100.000 m2'den küçük proje alanı için verilecek ödüller toplamına, 100.000 m2 için,

3) 2.000.000 m2'den büyük proje alanı için verilecek ödüller toplamına, 2.000.000 m2 için,

saptanan değerler uygulanır.

e) Güzel sanat eseri ve fikir yarışmalarında; Konunun önemi ve özelliği ile kapsadığı iş ve yarışmacıların masrafları ile orantılı olarak idarenin onayı alınarak jüri tarafından takdiren tespit edilir.

f) Ortakçıl yarışmalarda; Meslek disiplinlerinin yarışma konusu içerisindeki ağırlık oranları dikkate alınarak, yukarda belirtilen esaslar dahilinde, idarenin onayı alınarak jüri tarafından belirlenir.

Ödemelerle ilgili kurallar

Madde 41 — Yarışmada görev alacak asli, danışman, yedek jüri üyeleri, raportör, raportör yardımcıları ve hizmetliler ile yarışmacılara ödenecek ücret, ödül, mansiyon, satın alma bedelleri ve yer görme bedelleri, en geç yarışma sonucunun ilanını izleyen otuz (30) gün içinde sahiplerine veya yasal vekillerine ödenir.

Toplam ödül tutarlarının tesbitinde tablolarda yer almayan ara değerler doğrusal orantı yoluyla bulunur.

DOKUZUNCU BÖLÜM
Tarafların Hak ve Sorumlulukları

Hak ve sorumluluklar

Madde 42 — Derece, mansiyon ve satın alma kazanan tasarım ve projelere ait her türlü fikri haklar, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri uyarınca, aksi idare tarafından yarışma şartnamesinde belirtilmedikçe idareye ait olur. Şartname alan yarışmacılar bu hükmü kabul etmiş sayılır.

İdare, yukarıda belirtilen hüküm uyarınca, sözkonusu tasarım ve projelere ilişkin fikri haklardan hangilerine sahip olmak istediğini yarışma şartnamesinde belirtir.

İdare, yarışma sonucu elde edilen tasarımın uygulama projelerinin yapılmasını, birinciliği kazanan veya seçilen tasarım sahibine teknik şartlar ve fiyat üzerinde görüşme yapılmak suretiyle doğrudan temin yolu ile yaptırabilir. Yapılan görüşme sonucunda, anlaşma sağlanamaması halinde, idare uygun gördüğü takdirde ikinciliği kazanan tasarım sahibi ile görüşme yapmak suretiyle ikinci seçilen tasarımın uygulama projelerini aynı usulle yaptırabilir.

Jürice "İş deneyim belgeleri" istenmiş ve birinci seçilen tasarım veya proje sahibinin belgeleri yetersiz bulunmuşsa, müellif, kendi tarafından teklif edilen ve jürice onaylanan danışman ya da danışmanlarla çalışmak zorundadır.

Uygulanması kararlaştırılan tasarımın sahibi/sahipleri, uygulama ve detay projelerini yapmak istemezse hakkından vazgeçmiş sayılır ve bu durumda idare uygulamayı ikinciliği kazanan tasarım sahibi/sahiplerine yaptırabilir. Eğer ikinciliği kazanan tasarım sahibi de işi yapmaktan vazgeçerse, idare işi yaptırıp yaptırmamakta serbest kalır.

Ortakçıl yarışmalarda, yarışmayı kazanan ekipteki farklı meslek disiplinlerine ait taraflardan biri veya birkaçı kendi disiplinine ait uygulama projesini yapmaktan vazgeçtiği takdirde, sözkonusu disipline ait hizmetler "Danışmanlık Hizmetleri Uygulama Yönetmeliği"ne göre ihale edilerek alınabilir.

Yarışmalara ekip olarak katılım halinde, tarafların her biri idareye karşı müşterek ve müteselsilen sorumludur.

Uygulama projesinin ikinci derecede ilgili meslek hizmetleri projelerinin düzenlenmesinde, öncelik hakkı yarışmayı kazanan veya seçilen projenin kimlik zarflarında isimleri bildirilen ikinci derecede ilgili meslek uzmanlarına tanınır. Anılan meslek mensuplarından birinin ölümü, işi bırakması veya bu işi yapmaktan vazgeçmesi durumlarında proje sahibi, idarenin uygun göreceği başka bir meslek mensubu ile çalışabilir.

Uygulanacak projenin mesleki kontrollük hizmetleri "Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği" ne göre ihale edilerek alınabilir.

Eser sahibi yarışmaya katılmakla eserinin sergide sergilenmesini ve yarışma dolayısıyla yapılacak yayında eserinin yer almasını önceden kabul etmiş sayılır.

ONUNCU BÖLÜM
Son Hükümler

Rumuz ve ambalaj esasları

Madde 43 — Tasarım, proje veya eserler, raportörlüğe dış etkenlerden zarar görmeyecek şekilde teslim edilir. Proje veya eserin tüm paftalarının, raporların her sayfasının sağ üst köşesine, model ve benzeri nesnelerin uygun yerlerine ve ambalajların sağ üst köşesine beş (5) karakterli bir rumuz yazılır. Rumuzda kullanılan karakterler tekrarlanmamalı ve sıralı olmamalıdır.

Projelerde oluşacak hasarlar

Madde 44 — Yarışmacı tarafından makbuz karşılığı raportörlüğe teslim edilen tasarım, proje veya eserler idarenin sorumluluğu altındadır. İdarenin kusuru nedeniyle kaybı veya zarar görmeleri durumunda yarışmacıların tazminat hakları saklıdır.

Projelerin geri verilmesi

Madde 45 — Yarışmadan sonra derece almayan tasarım sahipleri, serginin bitimini müteakip bir (1) ay içerisinde yarışmayı çıkartan idareden tasarımlarını bizzat veya yasal vekilleri tarafından alırlar. İdare, bu süre içinde alınmayan projelerden sorumlu değildir.

Ödülsüz yarışmalar

Madde 46 — Deprem, sel gibi büyük doğal afetler sonrasında ihtiyaç duyulan yeniden yapılanma projeleri kapsamında meslek odalarının da olumlu görüşleri alınarak ödülsüz yarışmalar düzenlenebilir. Bu tür yarışmalarda, jüri ücretleri ve ödüller hariç bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Yarışmanın iptali

Madde 47 — İdare, yarışma sonucunun ilan edilmesinden önceki herhangi bir aşamada yarışmayı iptal etme hakkına sahiptir. Yarışmanın iptal edilmesi durumunda, yarışmacılarca idareye teslim edilen hiçbir tasarım idarece kullanılamaz.

Uygulanmayacak hükümler

Madde 48 — Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idarelerce yapılacak olan tasarım yarışmalarında 19/8/1970 tarihli ve 13584 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan "Mühendislik ve Mimarlık Proje Yarışmalarına ait Yönetmelik" hükümleri uygulanmaz.

Yürürlük

Madde 49 — Bu Yönetmelik 1/1/2003 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 50 — Bu Yönetmelik hükümlerini Kamu İhale Kurumu Başkanı yürütür.

Yapı Toplam Alanı (m²)	Ödüller (Ödül, Mansiyonlar) Net Toplamı	
10.000	Yapı yaklaşık maliyetinin binde	17.00
12.000		14.50
15.000		12.00
20.000		9.50
25.000		8.00
30.000		7.00
35.000		6.30
40.000		5.60
45.000		5.20
50.000		4.80
60.000		4.10
70.000		3.60
80.000		3.20
90.000		2.90
100.000		2.65
120.000		2.25
140.000		1.95
160.000		1.75
180.000		1.56
200.000		1.45

TABLO 1. Mimarlık ve Mühendislik Proje Yarışmalarında Verilecek Ödüllerin Hesap Tablosu

Not 1. 10.000 m²'den küçük yapılar için verilecek ödüller (derece ve mansiyonlar) toplamına. 10.000 m² için saptanan değerler uygulanır.

Not 2. 200.000 m²'yi aşan yapılar için verilecek ödüller toplamına. 200.000 m² için saptanan değerler uygulanır.

Not 3. Yapı Yaklaşık Maliyetleri yarışmayı düzenleyen idare tarafından belirlenir.

TABLO 2. Peyzaj Tasarım Yarışmalarında Verilecek Ödüllerin Hesap Tablosu

Proje Alanı (m²)	Ödüller (Ödül, Mansiyonlar) Net Toplamı
10.000	Peyzaj uygulama yaklaşık maliyetinin binde 33.00
50.000	10.00
100.000	6.00
150.000	4.70
200.000	4.10
250.000	3.70
300.000	3.45
350.000	3.25
400.000	3.15
500.000	3.00
600.000	2.75
700.000	2.60
800.000	2.45
900.000	2.35

1.000.000	2.25
1.200.000	2.00
1.400.000	1.80
1.600.000	1.65
1.800.000	1.55
2.000.000	1.50

Not 1. 10.000 m²'den küçük proje alanı için verilecek ödüller (derece ve mansiyonlar) toplamına. 10.000 m² için saptanan değerler uygulanır.

Not 2. 2.000.000 m²'yi aşan yapılar için verilecek ödüller toplamına. 2.000.000 m² için saptanan değerler uygulanır.

Not 3. Peyzaj Uygulama Yaklaşık Maliyetleri yarışmayı düzenleyen idare tarafından belirlenir.

TABLO 3. Kentsel Tasarım Yarışmalarında Verilecek Ödüllerin Hesap Tablosu

Proje Alanı (m²)	Ödüller (Ödül, Mansiyonlar) Net Toplamı
100.000	Kentsel Tasarım Uygulama Yaklaşık maliyetinin binde 17.00
120.000	14.50
150.000	12.00
200.000	9.50
250.000	8.00
300.000	7.00
350.000	6.30
400.000	5.60
450.000	5.20
500.000	4.80
600.000	4.10
700.000	3.60
800.000	3.20
900.000	2.90
1.000.000	2.65
1.200.000	2.25
1.400.000	1.95
1.600.000	1.75
1.800.000	1.56
2.000.000	1.45

Not 1. 100.000 m²'den küçük proje alanı için verilecek ödüller (derece ve mansiyonlar) toplamına. 100.000 m² için saptanan değerler uygulanır.

Not 2. 2.000.000 m²'yi aşan yapılar için verilecek ödüller toplamına. 2.000.000 m² için saptanan değerler uygulanır.

Not 3. Kentsel Tasarım Uygulama Yaklaşık Maliyetleri yarışmayı düzenleyen idare tarafından belirlenir.

http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4716&sourceXmlSearch=proje&MevzuatIliski=0#

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Serap Ketboğa

Doğum Yeri ve Tarihi: BURDUR 08/02/1985

Adres: Küçükyalı / İstanbul

E-Posta: ser_ket@yahoo.com

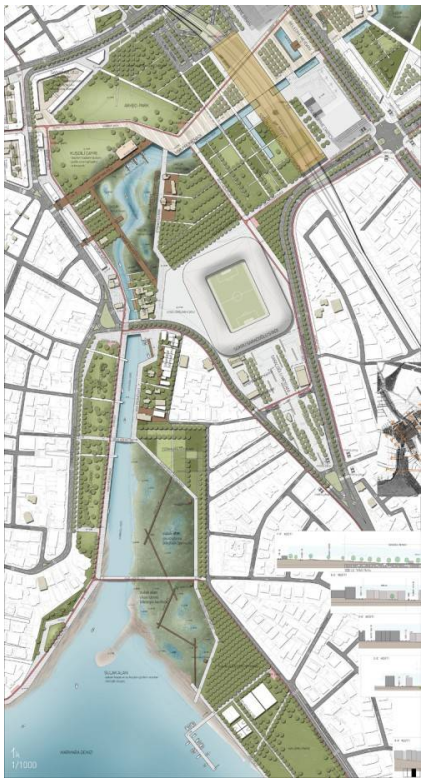
Lisans: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi-Şehir ve Bölge Planlama

Mesleki Deneyim ve Ödüller:

- 2013 / Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması Eşdeğer Ödül
- 2013 / Çanakkale Belediyesi Kent Meydanı ve Çevresi Düzenlenmesi "Yeşil" Kentsel Tasarım Proje Yarışması 2. Ödül
- 2014 / Konyaaltı Sahili Mimari ve Kıyı Düzenlemesi Fikir Projesi Yarışması 2. Ödül

EK C: Özgeçmiş Eki

2013 / Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması Eşdeğer Ödül

2013 / Çanakkale Belediyesi Kent Meydanı ve Çevresi Düzenlenmesi "Yeşil" Kentsel Tasarım Proje Yarışması 2. Ödül

2014 / Konyaaltı Sahili Mimari ve Kıyı Düzenlemesi Fikir Projesi Yarışması 2. Ödül

